

De plek van het
Sint-Maartenscollege
binnen het
voortgezet onderwijs
in Maastricht

en de invloed van **locatie**
op de levensvatbaarheid
van het onderwijsaanbod

GEbruik VAN DE DIGITALE VERSIE

- ▶ Dit onderzoeksrapport is digitaal gepubliceerd in pdf-formaat. Indien u dit rapport digitaal leest, kunt u gebruik maken van interne links, die verwijzen naar secties binnen het document. In de lopende teksten zijn deze **rood gemarkeerd**.
- ▶ Links in de teksten die verwijzen naar externe websites, worden gevolgd door het icoon: Links naar documenten of bestanden die kunt u downloaden, worden gevolgd door het icoon: Klik op het icoon of de link om naar de gelinkte website te gaan of het document te downloaden.
- ▶ In de lopende teksten zijn relevante begrippen **groen gemarkeerd**. Deze begrippen zijn terug te vinden in de **Begrippenlijst** op pagina 88, inclusief een uitleg van de betekenis.

© 2024 Projectgroep Sint-Maartenscollege. Alle rechten voorbehouden.

Dit rapport mag niet worden gereproduceerd, verspreid of overgedragen in welke vorm dan ook, of op welke manier dan ook, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de Projectgroep Sint-Maartenscollege, dan wel de auteurs. Het gebruik van dit rapport is uitsluitend toegestaan voor educatieve en informatieve doeleinden. Voor elk ander gebruik is schriftelijke toestemming van de Projectgroep Sint-Maartenscollege, dan wel de auteurs, vereist.

DE PLEK VAN HET SINT-MAARTENSCOLLEGE BINNEN HET VOORTGEZET ONDERWIJS IN MAASTRICHT

---

en de invloed van locatie op de levensvatbaarheid van het onderwijsaanbod

PROJECTGROEP SINT-MAARTENSCOLLEGE

Roger Weijenberg

Karin Verstraeten

Bas Heiligers

Harry Oomen

Robin Bollweg

Versie 1.0 | 26 september 2024

Dit onderzoeksrapport is geïnitieerd door de *Projectgroep Sint-Maartenscollege* om de gevolgen van de voorgestelde verhuizing van de school naar de locatie Eenhoornsingel in Maastricht in kaart te brengen. Deze verhuizing is onderdeel van het bredere *Integraal Huisvestingsplan Voorgezet Onderwijs (IHP VO)*. Het onderzoek richt zich op de impact van deze verplaatsing op de onderwijskwaliteit, leerlingaantallen, levensvatbaarheid en de regionale verdeling van vo-scholen.

Het rapport laat onder andere zien dat de geografische veranderingen in Maastricht hebben geleid tot een verschuiving van het economisch en demografisch zwaartepunt van de westzijde naar de oostzijde van de Maas. Dit heeft geresulteerd in een ongelijke spreiding van middelbare scholen over de stad, waarbij de Eenhoornsingel als enige vo-locatie in Maastricht-West in de periferie is komen te liggen ten opzichte van de andere vo-locaties in Maastricht-Oost. De instandhouding van de locatie Eenhoornsingel brengt aanzienlijke risico's met zich mee voor de onderwijskwaliteit en levensvatbaarheid van een brede vo-school op deze locatie.

Het onderzoek benadrukt dat het essentieel is om de besluitvorming rondom het gehele IHP VO – en de instandhouding van de vo-locatie Eenhoornsingel in het bijzonder – te baseren op onderwijsgerelateerd onderzoek en relevante stakeholders te betrekken in het proces. De bevindingen die in dit rapport zijn beschreven kunnen waardevolle inzichten bieden om te komen tot een verantwoord besluitvormingsproces over de ontwikkeling van een toekomstbestendige onderwijsinfrastructuur in Maastricht.

---

1 VOORWOORD

De aanleiding voor dit onderzoeksrapport was een collectieve verontwaardiging binnen het team van het Sint-Maartenscollege over een bericht in dagblad De Limburger op 10 november 2023, waarin de verhuizing van onze school in 2027 naar de locatie Eenhoornsingel werd aangekondigd. Dit plan, dat deel uitmaakt van een brede herstructurering van het voortgezet onderwijs in Maastricht, heeft vragen opgeroepen over de impact op ons onderwijs, onze leerlingen, ons team en de brede implicaties voor het voortgezet onderwijs in Maastricht als geheel. Een goed onderbouwd vooronderzoek op basis van een gedegen onderwijskundige visie, werd door ons gemist in de voorgenomen plannen.

In een bijeenkomst met het college van bestuur van Stichting LVO op 13 november 2023, is vanuit het personeel van het Sint-Maartenscollege het voorstel gedaan om een projectgroep samen te stellen die onderzoek zou gaan doen naar de gevolgen van dit *Integraal Huisvestingsplan VO* (IHP VO). De eerste bijeenkomst van onze projectgroep, die uit 57 teamleden van het Sint-Maartenscollege bestaat, vond plaats op 16 november 2023.

Het doel van ons onderzoeksinitiatief was om een analyse te maken van de haalbaarheid van de voorgestelde locatiewijziging van het Sint-Maartenscollege, rekening houdend met een breed scala aan onderwijsinhoudelijke, maatschappelijke, demografische en financiële factoren. We streefden ernaar om een weloverwogen, evidence-based bijdrage te leveren om gezamenlijk te komen tot de best mogelijke uitkomsten voor het complete vo-aanbod in Maastricht.

Het resultaat van de inzet van de projectgroep hebt u op dit moment in handen. Een duidelijk en helder geformuleerd onderzoeksrapport met hier en daar wat trekjes van een schoolboek, zoals een uitgebreide begrippenlijst en een index. Het zit nu eenmaal in het dna van docenten om de boodschap zo begrijpelijk mogelijk over te brengen. Dit rapport is daarmee niet alleen een verzameling van onderzoeksresultaten, het bewijst tegelijkertijd dat schoolteams uiteenlopende vormen van kennis en expertise in huis hebben en in staat zijn tot collectieve prestaties die verder gaan dan alleen lesgeven. We hopen dat dit inzicht in de toekomst zal leiden tot een betere participatiecultuur tussen besturen en schoolteams.

Een solide onderwijsinfrastructuur vormt de basis van elke succesvolle beschaving. We hopen alle betrokkenen in de besluitvorming ervan te kunnen overtuigen dat onderwijs de belangrijkste investering is in een solide toekomst voor vele generaties in de stad Maastricht en de regio. Het is onze hoop en verwachting dat dit rapport daarbij als een waardevol instrument zal dienen.

Een bijzonder woord van dank aan de 57 collega's die bereid waren om, geheel onbezoldigd, deel te nemen aan de projectgroep, in welke vorm dan ook. Jullie betrokkenheid, expertise en inspanningen hebben de basis gelegd voor de analyses en inzichten die in dit rapport worden gepresenteerd. We bedanken ook alle externe betrokkenen die ons met raad en daad hebben bijgestaan. En als laatste bedanken we het voltallige team van onze school voor de unanieme steun in dit proces. Dit rapport laat zien waartoe we samen in staat zijn en benadrukt onze gezamenlijke kracht om de toekomst van het Sint-Maartenscollege veilig te stellen.

Roger Weijenberg
Projectgroep Sint-Maartenscollege

2 MANAGEMENTSAMENVATTING

Vanwege de complexiteit van de casus bestaat deze managementsamenvatting uit vijf pagina's, met als doel een compleet beeld te schetsen van de inhoud van dit rapport en het verloop van het proces. De belangrijkste bevindingen worden puntsgewijs en beknopt benoemd, inclusief interne verwijzingen naar relevante bronnen en secties in het rapport die meer gedetailleerde en relevante informatie bevatten.

Noot: Tot het moment waarop wij deze definitieve versie van het onderzoeksrapport aan LVO hebben aangeleverd (d.d. 26 september 2024), is er geen relevante informatie met betrekking tot het IHP VO met ons gedeeld. Op het moment dat u dit document leest, zal deze informatie inmiddels beschikbaar zijn, wat mogelijk invloed heeft op de conclusies en aanbevelingen in dit rapport.

Dit rapport analyseert de mogelijke impact van de voorgenomen verplaatsing van het Sint-Maartenscollege van de Noormannensingel in Maastricht-Oost, naar de Eenhoornsingel in Maastricht-West. Het onderzoek is onbezoldigd uitgevoerd door de *Projectgroep Sint-Maartenscollege*, bestaande uit 57 personeelsleden van de school en biedt een analyse van de onderwijsgerelateerde gevolgen van deze voorgenomen verhuizing, die onderdeel is van een breed herstructureringsplan voor het voortgezet onderwijs in de stad: het *Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs Maastricht*.

Aanleiding

- ▶ Na twee mislukte herstructureringsplannen voor het voortgezet onderwijs in Maastricht wordt momenteel het *Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs* (IHP VO) ontwikkeld door de Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO) en de gemeente Maastricht. LVO is verantwoordelijk voor de inrichting van het onderwijs, terwijl de gemeente Maastricht de wettelijke taak heeft om de onderwijshuisvesting te faciliteren.
- ▶ In het *Coalitieakkoord 2022-2026* van de gemeente Maastricht wordt gestreefd naar 'een brede scholengemeenschap met een zo ruim mogelijk aanbod aan opleidingen aan beide zijden van de Maas'. Het college van B en W heeft aangegeven dat de onderwijslocatie Eenhoornsingel van het Bonnefantencollege de gewenste plek is voor een brede vo-school in Maastricht-West.
- ▶ Na de mislukte herstructureringsplannen van 2012 en 2018 heeft LVO de onafhankelijke *Commissie ARVO* in het leven geroepen om een adviesrapport op te stellen om te komen tot een breed gedragen toekomstvisie voor het voortgezet onderwijs in Maastricht. In haar eindrapport adviseert de Commissie ARVO om het reguliere voortgezet onderwijs in Maastricht te concentreren in vier in plaats van de huidige vijf scholen, met elk een omvang van circa 1200 leerlingen. Vastgoed- of locatiekeuzes worden bewust buiten de adviezen van de commissie gehouden.
- ▶ Twee van de huidige vijf scholen – *VMBO Maastricht* en het *Bonnefantencollege* – kampen met een tekort aan leerlingen en zullen fuseren. Dit leidt tot de vier geadviseerde scholen:
  1. *Fusieschool Bonnefantencollege-VMBO Maastricht*
  2. *Bernard Lievegoed College*
  3. *Porta Mosana College*
  4. *Sint-Maartenscollege*

- ▶ De Commissie ARVO adviseert dat de nieuwe fusieschool – die daarmee de enige vmbo-school wordt met een breed aanbod in basis- en kaderopleidingen – centraler in de stad wordt geplaatst, zodat deze beter bereikbaar is voor alle vmbo-leerlingen van Maastricht. Als gevolg hiervan zou de onderwijslocatie Eenhoornsingel leeg komen te staan.
- ▶ De gemeente Maastricht en LVO hebben samen besloten dat de locatie Noormannensingel van het Sint-Maartenscollege wordt opgeheven om in 2027 ruimte te maken voor nieuwbouw van de rechtbank, die momenteel nog in Maastricht-West is gevestigd. LVO heeft daarop besloten dat het Sint-Maartenscollege per 2027 verhuist naar de locatie Eenhoornsingel.
- ▶ Het volledige team van het Sint-Maartenscollege was onaangenaam verrast toen zij uit de krant moesten vernemen dat de locatie Noormannensingel per 2027 wordt opgeheven en hun school naar de locatie Eenhoornsingel verhuist. Het team maakt zich grote zorgen over de levensvatbaarheid van het Sint-Maartenscollege op deze nieuwe locatie in Maastricht-West.
- ▶ De gemeente Maastricht en LVO laten technische haalbaarheidsonderzoeken uitvoeren naar de vier toekomstige vo-locaties. Het team van het Sint-Maartenscollege concludeert dat er binnen het IHP VO-traject geen enkel onderwijsgerelateerd onderzoek wordt verricht. Het schoolteam stelt een projectgroep samen om de onderwijsinhoudelijke gevolgen van het IHP VO te onderzoeken, waaronder de levensvatbaarheid van een brede vo-school op de locatie Eenhoornsingel.
- ▶ De *Projectgroep Sint-Maartenscollege* heeft de bevindingen van haar onderzoek gedeeld met het college van bestuur van LVO en de vijf rectoren van de Maastrichtse scholen. Omdat het Sint-Maartenscollege in dit proces niet wordt beschouwd als een onafhankelijke partij, werden geen van deze bevindingen uit het onderzoek als aannemelijk beoordeeld.
- ▶ De *Projectgroep Sint-Maartenscollege* heeft vervolgens UMIO – onderdeel van de Universiteit Maastricht – bereid gevonden om als onafhankelijke partij een onderwijs-economisch onderzoek te verrichten naar de impact van het IHP VO. In dat kader is een verkenningsbijeenkomst geïnitieerd, waarvoor het college van bestuur van LVO en de twee betrokken wethouders zijn uitgenodigd. De heer Theo Bovens, tevens voorzitter van de ARVO-commissie, zou als onafhankelijke gespreksleider fungeren. Zowel LVO als de betrokken wethouders zagen echter geen noodzaak om onderzoek te laten uitvoeren en legden de uitnodiging naast zich neer.

Kernbevindingen

Draagvlak

- ▶ Eerdere pogingen tot herstructurering zijn gestrand door een gebrek aan draagvlak bij belangrijke stakeholders, waaronder personeel, ouders en leerlingen (Bovens et al., 2023).
- ▶ Volgens de Commissie ARVO is ook de huidige doelstelling van het college van B en W – *het realiseren van een brede scholengemeenschap aan beide zijden van de Maas* – niet getoetst op draagvlak.
- ▶ Een van de kernadviezen van de Commissie ARVO aan LVO was het belang van het creëren van draagvlak, transparantie en vertrouwen bij alle betrokkenen. Het besluit van de gemeente Maastricht en LVO om de locatie van het Sint-Maartenscollege aan de Noormannensingel op te heffen, zonder betrokkenheid van het personeel, ouders, leerlingen of buurtbewoners, heeft weinig tot geen draagvlak onder deze groepen.
- ▶ Binnen het team van het Sint-Maartenscollege is er geen enkel draagvlak voor de locatiekeuze Eenhoornsingel, aangezien er ernstige zorgen zijn over het voortbestaan van de school. Er is door LVO en de gemeente geen onderzoek gedaan naar de gevolgen voor het onderwijs, waardoor deze zorgen alleen maar zijn toegenomen.

Leerlingaantallen

- ▶ In de huidige financiering van het primair en voortgezet onderwijs in Nederland zijn leerlingaantallen van cruciaal belang, aangezien scholen hun bekostiging ontvangen op basis van het aantal ingeschreven leerlingen. Een tekort aan leerlingen kan ertoe leiden dat een school financieel niet meer levensvatbaar is. → *Leerlingaantallen, pagina 34*
- ▶ Het college van B en W streeft naar 'een brede school aan beide zijden van de Maas'. Voor een reguliere brede school met drie schoolsoorten – mavo, havo en vwo – zijn ongeveer 1200 leerlingen nodig om financieel gezond te blijven. → *Financiële analyse, pagina 62*
- ▶ Sinds midden jaren '80 is er in Maastricht-West een sterkere terugloop in leerlingaantallen waarneembaar dan in Oost. Dit heeft in West geleid tot herhaalde fusies van middelbare scholen, totdat er nog maar één school overbleef. Het huidige Bonnefantencollege aan de Eenhoornsingel – dat in feite het eindresultaat is van de fusies van zeven vo-scholen in Maastricht-West – kampt eveneens met een tekort aan leerlingen. Hierdoor zal het Bonnefantencollege verhuizen naar Maastricht-Oost, waar het fuseert met VMBO Maastricht. → *De historie van het voortgezet onderwijs in Maastricht, pagina 25*

Locatiefactoren

- ▶ Het Bonnefantencollege is de enige school in Maastricht-West, terwijl de overige vier vo-scholen zich in Maastricht-Oost bevinden. Vanuit een lokaal perspectief lijkt deze verdeling scheef, maar kan worden verklaard wanneer we de verdeling van West en Oost benaderen vanuit een historisch perspectief. Er heeft een economische en demografische verschuiving plaatsgevonden van Maastricht-West naar Maastricht-Oost. Basisscholen zijn in de regel meer wijkgebonden, maar de middelbare scholen zijn in deze transitie meegegaan. → *Het historisch en geografisch perspectief van de stad, pagina 20 & De kanteling van het economisch en demografisch zwaartepunt, pagina 24*
- ▶ Uit verschillende analyses van leerlingaantallen blijkt dat meer dan 30% van de leerlingen op Maastrichtse middelbare scholen afkomstig is uit de regio Heuvelland, ten oosten van de stad. Deze groep leerlingen is van cruciaal belang voor de levensvatbaarheid van de vo-scholen in Maastricht. → *Analyse van actuele leerlingaantallen, pagina 37*
- ▶ Bij de plaatsing van scholen binnen het vo-landschap van Maastricht, moet niet alleen het stedelijke perspectief in overweging worden genomen, maar ook het regionale perspectief. Hierdoor wordt duidelijk dat Maastricht-Oost het 'centrum' is van het totale voedingsgebied van de Maastrichtse vo-scholen. Naast hun lokale functie vervullen de scholen een belangrijke regionale functie. De locatie Eenhoornsingel bevindt zich zowel in de periferie van het Maastrichtse vo-landschap als van het totale voedingsgebied. → *Het stedelijk perspectief, pagina 30 & Het regionale perspectief, pagina 31*
- ▶ Uit dezelfde analyses blijkt dat leerlingen uit Maastricht-Oost en het Heuvelland zich nauwelijks inschrijven bij het Bonnefantencollege in West. Met voldoende onderwijsaanbod in Oost is er weinig noodzaak om 'de brug' over te fietsen. Het Bonnefantencollege trekt voornamelijk leerlingen uit Maastricht-West. De historische analyse van leerlingaantallen over de afgelopen zeven jaar bevestigt deze verdeling. → *Analyse van de historische ontwikkeling in leerlingaantallen, pagina 39*

Conclusies

- ▶ De structurele daling van leerlingaantallen in Maastricht-West is al meer dan 40 jaar gaande, zonder aanwijzingen dat deze trend zal omkeren. De kans is dat het Sint-Maartenscollege op de locatie Eenhoornsingel het vereiste aantal van 1200 leerlingen zal bereiken, is nihil.
- ▶ Na analyse van diverse factoren, blijkt dat het handhaven van een brede school met 1200 leerlingen op de locatie Eenhoornsingel zeer risicovol is. *Dit risico geldt dus niet alleen voor het Sint-Maartenscollege, maar voor elke brede school op deze locatie!*
- ▶ Het huidige leerlingtekort van het Bonnefantencollege heeft niets te maken met de kwaliteit van de school of het team, maar is direct te herleiden tot de perifere ligging ten opzichte van de andere vo-scholen in de stad. Om een brede vo-school in Maastricht levensvatbaar te houden, is de instroom van leerlingen uit zowel Maastricht-Oost als het Heuvelland onmisbaar.
- ▶ LVO en de gemeente Maastricht stellen dat het Sint-Maartenscollege een 'sterk merk' is, wat zou bijdragen aan het succes op de nieuwe locatie aan de Eenhoornsingel. Er is geen enkele aanwijzing dat het merk Sint-Maartenscollege sterker is dan dat van het Porta Mosana College of Bernard Lievegoed College. De school zal geen significant grotere aantrekkingskracht hebben ten opzichte van andere vo-scholen. Bovendien is schoolreputatie een kwetsbaar begrip. Met name wanneer de betreffende onderwijsinstelling onderwerp is van een risicovol transitietraject.
- ▶ LVO erkent het risico dat het vereiste leerlingaantal van 1200 op de locatie Eenhoornsingel niet wordt gehaald en stelt in dat geval een plaatsingsprocedure als maatregel voor. Dit betekent dat leerlingen 'kunstmatig' worden verdeeld over de vo-scholen in Maastricht én de regio, op basis van loting of de postcode van hun woonadres. Deze aanpak staat haaks op het ARVO-advies, dat juist pleit voor keuzevrijheid voor leerlingen en ouders in Maastricht. De gegevens in dit rapport tonen aan dat de kans groot is dat een plaatsingsprocedure nodig zal zijn, met het bijbehorende risico dat er weinig draagvlak voor is onder personeel, leerlingen en ouders.
- ▶ Uit citaten van gemeenteraadsleden en wethouders in het Masterplan (Beckers & Vossen, 2018), blijkt dat de wens om een vo-school in West te behouden vooral bij de Gemeente Maastricht leeft, maar zij maken daarbij echter het voorbehoud dat dit alleen kan als het *haalbaar* en *betaalbaar* is. Uit citaten van LVO-bestuurders blijkt juist dat zij breed voortgezet onderwijs in Maastricht-West als risicovol zien. → *Bijlage 4 | Gespreksverslagen Stuurgroep Masterplan 2017, pagina 76*
- ▶ Het in stand houden van een brede school op de Eenhoornsingel zal wederom leiden tot een daling van het leerlingaantal op deze locatie. Dit heeft directe gevolgen voor de stabiliteit en kwaliteit van het schoolteam, het onderwijsaanbod en zelfs het voortbestaan van de school. Uiteindelijk kan dit tevens invloed hebben op het gehele 'vo-evenwicht' in de stad en regio.
- ▶ Het budget voor het IHP VO, dat door de gemeente Maastricht is begroot op 100 miljoen euro, vormt op dit moment de grootste post op de gemeentelijke begroting. Nieuwbouw voor 1200 leerlingen op de locatie Eenhoornsingel brengt enorme financiële risico's met zich mee, wanneer de aanname dat een brede school op deze locatie haalbaar is, niet realistisch blijkt te zijn.
- ▶ De ARVO-commissie heeft haar advies voor een breed gedragen toekomstvisie, verwoord in zes ontwerpcriteria: *keuzemogelijkheid, spreiding, ontmoeting, betaalbaarheid, een breed profielaanbod voor het vmbo* en *'het mooiste gebouw op de mooiste locatie' voor het vmbo*. De Projectgroep Sint-Maartenscollege concludeert dat in de huidige planning van het IHP VO niet wordt voldaan aan een groot deel van deze criteria. → *Bijlage 3 | Ontwerpcriteria Commissie ARVO, pagina 75*

Aanbevelingen

- ▶ De besluitvorming rondom het IHP VO moet plaatsvinden in lijn met het ARVO-advies, met brede participatie van alle betrokkenen om draagvlak te creëren. Dit zal leiden tot meer vertrouwen in de besluitvorming en de besluitvormers. Er kan dan tevens gebruik worden gemaakt van de kennis en expertise van deze participanten. In de eerder gestrande trajecten bleek een gebrek aan draagvlak steeds een doorslaggevende factor te zijn.
- ▶ Elke beslissing over de herstructurering van het voortgezet onderwijs en de wijziging van onderwijslocaties moet gebaseerd zijn op een solide onderwijsinhoudelijke onderbouwing, waarbij de kwaliteit en toekomstbestendigheid van het onderwijs centraal staan.
- ▶ De regionale functie van het voortgezet onderwijs in Maastricht moet een integraal onderdeel zijn van de besluitvorming. Dit betekent dat locatiekeuzes niet alleen op stedelijk niveau, maar tevens op regionaal niveau zorgvuldig moeten worden afgewogen.
- ▶ De doelstelling uit het coalitieakkoord om een brede school in Maastricht-West te realiseren, is niet onmogelijk. Deze school moet echter gunstiger liggen ten opzichte van zowel het centrum van het stedelijke vo-landschap als het centrum van het totale voedingsgebied. Dit vergroot de kans aanzienlijk dat deze brede school in West levensvatbaar en financieel gezond blijft door een natuurlijke instroom van leerlingen. We adviseren de gemeente Maastricht en LVO om alle factoren die de levensvatbaarheid van een brede vo-school op de locatie Eenhoornsingel beïnvloeden, mee te nemen in de overwegingen voor het definitieve IHP VO.
- ▶ Tot op heden worden de conclusies van de *Projectgroep Sint-Maartenscollege* niet gedeeld door het bestuur van LVO en de verantwoordelijke bestuurders van de gemeente Maastricht. LVO heeft aan de gemeente Maastricht als eindadvies geformuleerd dat de locatie Eenhoornsingel '*niet minder kansrijk is dan enige andere locatie in Maastricht*'. Aangezien dit eindadvies op geen enkele wijze onderbouwd is, adviseren wij beide partijen om alsnog onderzoek te laten doen naar de onderwijseconomische haalbaarheid van de locatie Eenhoornsingel door een objectieve partij.
- ▶ Gezien het feit dat de uitvoering van het IHP VO gepaard gaat met meer dan 100 miljoen euro aan gemeenschapsgeld, roepen wij de gemeenteraad op om het gevolgde proces kritisch te evalueren.

Het voortgezet onderwijs in Maastricht staat voor een ingrijpende verandering die niet alleen de toekomst van het Sint-Maartenscollege, maar het gehele onderwijslandschap in de regio zal beïnvloeden. De aanbevelingen die in dit rapport zijn opgenomen, zijn zorgvuldig samengesteld op basis van onderzoek en analyses, en hebben als doel bij te dragen aan een solide en toekomstbestendige basis voor het onderwijs in Maastricht.

Heeft u vragen of opmerkingen over het rapport? Wij zijn te allen tijde bereid om het onderzoek toe te lichten. U kunt ons bereiken via het e-mailadres: projectgroep@sint-maartenscollege.nl

3 INLEIDING

Het onderwijs voor onze kinderen is van groot belang. “Wie wil er nu niet als ouder het beste onderwijs voor zijn of haar kind?” (Bovens et al., 2023). Om hoogwaardig voortgezet onderwijs in Maastricht te garanderen, is het essentieel dat het totale aanbod kwalitatief en onderwijskundig sterk is. Dit betekent dat er een diversiteit aan scholen moet zijn, elk met een eigen profilering en cultuur, waar leerlingen van verschillende achtergronden en niveaus elkaar kunnen ontmoeten en waar voldoende leerlingen zijn om keuzemogelijkheden en levensvatbaarheid te garanderen.

Na twee eerdere pogingen om het voortgezet onderwijs in Maastricht te herstructureren in 2012 en 2018, wordt op dit moment gewerkt aan een *Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs* – het **IHP VO**¹. Dit plan wordt gezamenlijk ontwikkeld door de Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO) en de gemeente Maastricht. LVO is verantwoordelijk voor de inrichting van het onderwijs, terwijl de gemeente de taak heeft om de onderwijshuisvesting te faciliteren.

Het *Coalitieakkoord 2022-2026* van de gemeente Maastricht streeft naar ‘een brede **scholengemeenschap** met een zo ruim mogelijk aanbod aan opleidingen aan beide zijden van de Maas’. Het college van B en W geeft vervolgens aan dat de locatie Eenhoornsingel de gewenste plek is voor een **brede school** in Maastricht-West.

De sterke wens van de gemeente Maastricht om een vo-school te behouden voor Maastricht-West, komt voort uit een gedeelde zorg over de terugloop van het voorzieningenniveau in West in de afgelopen decennia. De specifiekere wens van het college van B en W om deze vo-school te plaatsen in Wijk 02 / Buitenvijk West, heeft te maken met de sociaaleconomische status van de wijk als geheel en het feit dat de coalitiepartijen zich geïnteresseerd hebben aan de **Gelijke Kansen Alliantie**.

Na het stranden van het laatste **herstructureringsplan** in 2018 heeft LVO in 2022 de bijgestelde *Toekomstvisie Aanbod Voortgezet Onderwijs Maastricht 2.0* gepubliceerd (Stichting LVO, 2022). Vervolgens is door LVO de onafhankelijke **Commissie ARVO**² in het leven geroepen om een adviesrapport op te stellen voor een toekomstvisie op het voortgezet onderwijs in Maastricht. Op 21 maart 2023 publiceerde de Commissie ARVO het rapport *Toekomstbestendig vo in Maastricht; Advies van de Commissie Route Voortgezet Onderwijs Maastricht 2040*³. Dit resulteerde in zes **ontwerpcriteria** (Bovens et al., 2023, p. 20) en een voorstel voor vier vo-scholen met eigen culturen en profielen, naast andere onderwijsinstellingen zoals het Terra Nigra Praktijkonderwijs en het Montessori College Maastricht. Zie **Bijlage 3 | Ontwerpcriteria Commissie ARVO** op pagina 75.

---

¹ *Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs* – Het IHP VO bepaalt op basis van een visie op onderwijs, kwantitatieve- en kwalitatieve analyses, huisvestingsscenario's en financiële vertaling, de kaders waarbinnen de gemeente Maastricht, samen met de schoolbesturen, investeert in onderwijshuisvesting.

² De ‘Commissie ARVO Maastricht 2040’ – *Advies Route Voortgezet Onderwijs* – is in 2022 door de Stichting LVO ingesteld als onafhankelijke adviescommissie voor het vormgeven van de toekomstvisie van het voortgezet onderwijs in Maastricht. De commissie werd geleid door Theo Bovens.

³ Het eindrapport van de Commissie ARVO met als titel *Toekomstbestendig vo in Maastricht* is gepubliceerd op 21 maart 2023. Ook wel het *ARVO-rapport* genoemd.

In navolging van het ARVO-rapport voerde de gemeente Maastricht **locatieverkenningen** uit voor het IHP VO, waarbij binnen de gemeente Maastricht gezocht werd naar geschikte vo-locaties. In november 2023 zijn technische **haalbaarheidsonderzoeken** gestart naar vier aangewezen locaties⁴, waarbij de aspecten *duurzaamheid, fijnstof, veiligheid/ontsluiting en voldoende vierkante meters* worden onderzocht. Deze technische onderzoeken, uitgevoerd door de bureaus HEVO en Frencken Scholl, vormen op dit moment de basis voor het IHP VO, dat in december 2024 aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt ingebracht. De gevolgen voor het onderwijs en het draagvlak voor deze herinrichting van het voortgezet onderwijs, worden in deze technische onderzoeken niet meegenomen.

Een artikel in De Limburger van 10 november 2023 meldde – overigens volledig in lijn met de **raadsinformatiebrief** die het college een dag daarvoor aan de gemeenteraad stuurde – de geplande verhuizing van het Sint-Maartenscollege naar de locatie Eenhoornsingel per 2027. Dit nieuws verraste personeel, leerlingen en ouders van deze school. Het team van het Sint-Maartenscollege heeft daarom het initiatief genomen om zelf aanvullend onderzoek te doen, naast de lopende technische haalbaarheidsonderzoeken.

Ons onderzoek richt zich op de onderwijsgerelateerde, historische, demografische en maatschappelijke factoren die van invloed zijn op de **herinrichting** en **levensvatbaarheid** van **onderwijslocaties**. We willen weten in hoeverre een verhuizing, zonder adequaat **vooronderzoek**, risico's met zich meebrengt voor het karakter, het team en het **onderwijsaanbod** van een school. Veranderingen in **leerlingaantallen** kunnen gevolgen hebben voor de levensvatbaarheid van een school, maar tevens effect hebben op het **vo-evenwicht** in de stad en de regio.

De *Projectgroep Sint-Maartenscollege* is zich ervan bewust dat deze rapportage niet volledig is. In dat kader is het niet onbelangrijk om te vermelden dat alle leden van de projectgroep geheel onbezoldigd – en dus in hun vrije tijd – gewerkt hebben aan het verzamelen en analyseren van de data, alsmede het schrijven van deze rapportage. We denken echter dat het document voldoende data bevat om een significante bijdrage te kunnen leveren om samen tot een toekomstbestendige inrichting van het **vo-aanbod** in Maastricht te komen.

Noot: *Tot het moment waarop wij deze definitieve versie van het onderzoeksrapport aan LVO hebben aangeleverd (d.d. 26 september 2024), is er geen relevante informatie met betrekking tot het IHP VO met ons gedeeld. Op het moment dat u dit document leest, zal deze informatie inmiddels beschikbaar zijn, wat mogelijk invloed heeft op de conclusies en aanbevelingen in dit rapport.*

---

⁴ Na de locatieverkenningen bleven vier vo-locaties over:

1. De locatie *Eenhoornsingel* van het huidige Bonnefantencollege
2. De locatie *Oude Molenweg* van het huidige Porta Mosana College
3. De locatie *Nijverheidsweg* van het huidige Bernard Lievegoed College
4. Een nieuwe locatie aan de *Groene Loper* voor de fusieschool 'VMBO Maastricht – Bonnefantencollege'

4 METHODOLOGIE

Het doel van ons onderzoek is een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming over de **herstructurering** van het voortgezet onderwijs in Maastricht en de daaruit voortvloeiende locatiekeuzes. Hiervoor zijn verschillende invalshoeken onderzocht, waaronder **onderwijsinhoudelijke** argumenten, leerlingaantallen, historische context en locatieanalyses.

De *Projectgroep Sint-Maartenscollege*, bestaande uit 57 personeelsleden met diverse functies, zoals docenten, onderwijsondersteunend personeel, MR-leden en MT-leden, heeft breed draagvlak binnen de organisatie. De projectgroep werd daarnaast ondersteund door externe adviseurs met expertise in onderwijs, management, ruimtelijke ontwikkeling en bestuursrechtelijke procedures.

Zie *Bijlage 1 | Projectorganisatie* op pagina 73.

Voor dit onderzoek is een objectieve, data-gedreven aanpak gehanteerd, waarbij gebruik is gemaakt van zowel kwalitatieve als kwantitatieve bronnen. Zie *Bijlage 2 | Bronnenlijst* op pagina 74. Een belangrijke leidraad voor ons onderzoek waren de volgende drie beleidsdocumenten:

- ▶ **Toekomstbestendig vo in Maastricht** – Het adviesrapport van de Commissie ARVO, dat in maart 2023 is gepubliceerd.
- ▶ **Horizon 20-25** – de beleidsvisie van Stichting LVO die fungeert als basis voor de schoolvisie van de 24 verschillende LVO-scholen.
- ▶ **Coalitieakkoord 2022-2026** – het coalitieakkoord van het college van B en W van de gemeente Maastricht.

figuur 1 - De drie beleidsdocumenten die als leidraad zijn gebruikt in ons onderzoek

De analyses van leerlingaantallen zijn gebaseerd op bestaande data van LVO, afkomstig uit de systemen *Somtoday* en *Cumlaude*. Daarnaast zijn gegevens van de Gemeente Maastricht en het CBS gebruikt. Interne enquêtes onder leerlingen en personeel bieden aanvullende inzichten. Bovendien is een breed scala aan wetenschappelijke artikelen geraadpleegd die in het rapport worden geciteerd. Onze onderzoeksresultaten hebben wij op meerdere momenten in het proces laten toetsen door externe deskundigen.

ONDERZOEK

5 ONDERZOEK

Het feitelijke onderzoek dat is verricht door de projectgroep, richt zich op het identificeren van de kansen en risico's die de voorgenomen instandhouding van een brede school op de locatie Eenhoornsingel met zich mee kan brengen, met speciale aandacht voor de impact op **onderwijskwaliteit**, leerlingaantallen en het regionale **onderwijsaanbod**.

Het onderzoek is gestructureerd rond vier centrale thema's:

▶ **Het historisch en geografisch perspectief van de stad** | *vanaf pagina 20*

Dit thema verkent de historische ontwikkelingen en geografische factoren die hebben bijgedragen aan de huidige inrichting van de stad en het voortgezet onderwijs in Maastricht. Zoals in veel steden die door een rivier worden gescheiden, speelt ook in Maastricht de dynamiek tussen de stadsdelen Oost en West een cruciale rol in de verdeling van vo-scholen. Door deze context beter te begrijpen, kunnen we nauwkeuriger inschatten hoe de plaatsing van **vo-locaties** past binnen bredere stedelijke trends en ontwikkelingen. Hierdoor zijn we beter in staat om een grondige kansen- en **risicoanalyse** uit te voeren bij het verkennen van onderwijslocaties.

▶ **De effecten van locatie en agglomeratie** | *vanaf pagina 27*

De locatie van een school heeft een significante invloed op de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid voor leerlingen. Dit thema onderzoekt de specifieke effecten van de begrippen **centrum** en **periferie**, inclusief de **locatiefactoren** die de keuze van leerlingen voor een bepaalde school beïnvloeden.

▶ **Leerlingaantallen** | *vanaf pagina 34*

Het aantal leerlingen is een cruciale factor voor de levensvatbaarheid van een school. Dit thema analyseert zowel de huidige als de historische leerlingaantallen in Maastricht en onderzoekt de mogelijke impact van een verhuizing op deze aantallen. Hierbij wordt tevens gekeken naar factoren zoals de kwaliteit van het onderwijs en de specialisatieprofielen van scholen.

▶ **Locatieanalyse Eenhoornsingel** | *vanaf pagina 47*

Deze sectie biedt een analyse van de aangewezen onderwijslocatie, inclusief de fysieke ruimte, wijkontwikkeling, veiligheidsperceptie, fietsveiligheid en algemene bereikbaarheid. Door deze factoren in kaart te brengen, kunnen we een weloverwogen oordeel vellen over de geschiktheid van de Eenhoornsingel als locatie voor een brede school in Maastricht-West.

De **analyse**, **conclusies** en **aanbevelingen** op basis van de vier onderzochte thema's, zijn beschreven in de hoofdstukken 6, 7 en 8.

5.1 HET HISTORISCH EN GEOGRAFISCH PERSPECTIEF VAN DE STAD

De rode draad in dit onderzoeksrapport is het belang en de effecten van locatiekeuzes, die gemaakt worden in het proces aangaande de herinrichting van het voortgezet onderwijs voor de stad Maastricht. Bij de keuzes die gemaakt worden hoort onlosmakelijk een stuk historisch en geografisch besef van de stad Maastricht en de regio. Vanuit deze perspectieven is namelijk voor een groot deel te verklaren hoe de huidige **stedelijke verdeling** van het voortgezet onderwijs tot stand is gekomen. De veranderingen in het evenwicht tussen Maastricht-Oost en Maastricht-West spelen hierin een belangrijke rol.

*Hoewel het historisch perspectief van de stad Maastricht de probleemstelling van dit onderzoek voor een groot deel verklaart, kunnen we ons voorstellen dat sommige lezers dit gedeelte niet volledig willen doornemen. In dat geval kunt u het beste verder lezen vanaf **De effecten van locatie en agglomeratie** op pagina 27.*

Maastricht-West als religieus en economisch centrum

De complexiteit van de geografische ligging van de stad Maastricht is niet te vergelijken met andere Nederlandse steden. Het westelijke stadsdeel, waar ook de historische vesting lag, is eeuwenlang dominant geweest als religieus en economisch centrum van de regio. De stad was van oudsher strategisch belangrijk vanwege de ligging aan de Maas en haar rol als handelsknooppunt. Maastricht wordt ook gezien als bakermat van het Christendom in de regio en was eeuwenlang een bedevaartstad door haar beschermheilige Sint-Servaas. (Cillekens & Dijkman, 2006; de la Haye, 1985).

Maastricht had eeuwenlang nauwe banden met de omliggende regio, waaronder de Belgische steden Tongeren en Luik. In 1839 leidde het tekenen van het Verdrag van Londen⁵ tot de afscheiding van België van het Koninkrijk der Nederlanden en werd de Belgisch-Nederlandse grens een feit. Van Eijsden tot Maasbracht in midden-Limburg, is de rivier de Maas de **natuurlijke grens** tussen Nederland en België⁶.

De Belgen hebben tijdens de Blokkade van Maastricht (1830-1833) geprobeerd om Maastricht in te lijven (Morreau, 1979), maar in de onderhandelingen over het Verdrag van Londen werd bepaald dat de stad aan 'de Nederlanden' toebedeeld werd (Kreins, 2005). Dit overigens tot grote teleurstelling van het overgrote deel van de inwoners van Maastricht, die meer Belgischgezind waren. De meanderende grens wordt hierdoor in Maastricht onderbroken door een hoekige landsgrens die de hele stad bij Nederland betreft. Zie o.a. **figuur 3** op pagina 23.

Na de Blokkade van Maastricht startte Petrus Regout in 1834 zijn bedrijf *Petrus Regout & Co.* bij de net aangelegde binnenhaven 'Bassin'. Het bedrijf, met zijn kristal-, glas- en aardewerkfabrieken, groeide in enkele decennia uit tot een industrieel imperium met duizenden werknemers. Door de sterk gemechaniseerde fabrieken wordt deze plek nog steeds gezien als de bakermat van de industriële revolutie in Nederland en daarmee Maastricht als de eerste industriestad van ons land (Bergvelt & ter Kuile, 1985; Knotter, 2016; Royen, 2009).

---

⁵ Het Verdrag van Londen, ondertekend op 19 april 1839, was een internationaal verdrag dat de onafhankelijkheid van België erkende na de Belgische Revolutie van 1830-1831. Het verdrag legde de grenzen tussen Nederland en België vast en bevestigde de neutraliteit van België. Het leidde tot territoriale veranderingen, waarbij Nederland delen van Limburg en Luxemburg afstond aan België.

⁶ Dit deel van de Maas wordt ook 'Grensmaas' genoemd. De Grensmaas is het deel van de Maas vanaf Maastricht en Smeermaas stroomafwaarts tot voorbij Kessenich en Wesseem. De Grensmaas is niet bevaarbaar, is ongeveer 47 kilometer lang en vormt sinds 1839 de grens tussen België en Nederland.

De groei van Maastricht-Oost

Het grootste deel van de geschiedenis van Maastricht speelt zich af aan de westelijke oever van de Maas. Het stadsdeel Wyck aan de oostelijke oever was oorspronkelijk een aparte nederzetting, tegenover de historische vesting aan de westkant. In het begin van de 14^e eeuw werd ook Wyck ommuurd door een 1100 meter lange wal, om de stad te beschermen tegen aanvallen vanuit het oosten. De vestingwal in Oost bleef ook in de eeuwen erna de stadsgrens. De gebieden achter de wal bestonden voornamelijk uit landbouwgebieden en dorpen (Cillekens & Dijkman, 2006; Wetzels & Hoven, 2005). Een klein deel van de landerijen ten oosten van Wyck behoorde tot het bezit van het Wittevrouwenklooster aan het Vrijthof; het 'Wittevrouwenveld'. Alle andere gebieden waren onderdeel van verschillende dorpen, zoals Meerssen en Amby.

figuur 2 - Historische plattegrond van Maastricht met een dominante westzijde

Vanaf het moment dat de Belgisch-Nederlandse grens Maastricht in 1839 scheidt van het nieuwe onafhankelijke België, begint de ontwikkeling van Maastricht-Oost op gang te komen. In 1853 werd het eerste treinstation aangelegd buiten de stadsomwalling, ten noordoosten van Wyck. Maastricht werd aangesloten op het Duitse spoornet en niet lang daarna op het Belgische spoornet. Aansluiting op het Nederlandse spoornet vond pas twaalf jaar later plaats (Jenniskens, 1985; Evers, 1995; van den Boogard & Minis, 2001).

Door de aanleg van een 'moderne' infrastructuur voor het transport van mensen en goederen, ontwikkelde Maastricht-Oost zich tot een **interregionaal** vervoersknooppunt. Anno 2024 onderschatten we waarschijnlijk hoe belangrijk het spoor was als economische factor voor de stad, aangezien het nog meer dan honderd jaar zou duren voor er in Maastricht een autosnelweg werd aangelegd.

In 1867 verloor Maastricht de status van vestingstad en begon de sloop van de vestingwerken, ook in Wyck. Na de sloop werd ten oosten van Wyck de huidige stationsbuurt gebouwd, vooral bedoeld voor welgestelden. Dwars door Oud-Wyck, in het verlengde van de Sint Servaasbrug, werd een oost-westdoorbraak gerealiseerd; de zogenaamde *Percée* – de huidige Wycker Brugstraat en de Stationsstraat. In 1913 werd aan het einde van de *Percée* begonnen aan de bouw van het huidige stationsgebouw, dat in oktober 1915 in gebruik werd genomen (Lem, 2008; Martin, 2000; Panhuysen et al., 2013).

De vernederlandsing van Maastricht

Hoewel Maastricht sinds 1839 bij Nederland hoorde, was de stad economisch en cultureel gezien nog altijd meer gericht op de Belgische steden in de eigen regio, dan op het verre Amsterdam of Den Haag. Een voorbeeld hiervan was *Le Courrier de la Meuse*; een Maastrichtse, Franstalige krant die sinds 1852 een aantal decennia in de stad werd uitgegeven. In Maastricht was Frans de taal van de gegoede burgerij en had status. De taal van het volk was 'Mestreechs', het stadsdialect dat nog steeds wordt gesproken. Naarmate de tijd vorderde en het Nederlands steeds meer de dominante taal werd in Maastricht, verloor de Franstalige pers haar invloed en relevantie (Kessels - van der Heijde, 2002).

De echte omslag kwam bij het aanbreken van de Eerste Wereldoorlog in 1914. Omdat België in oorlog was en Nederland neutraal bleef, werd de grens gesloten. Maastricht was genoodzaakt zich te richten op het oosten én de eigen regering in Den Haag, aangezien de grenssluiting directe gevolgen had voor de economische en sociale interacties van Maastricht met België. Vanaf dat moment kwam de 'vernederlandsing' van de stad in een stroomversnelling. Dit heeft er mede aan bijgedragen dat ook de ontwikkeling van Maastricht-Oost werd versneld, aangezien deze 'Nederlandse' kant van de stad op de Nederlandse infrastructuur werd aangesloten.

De expansie van Maastricht

Op 1 januari 1920 vonden de eerste en tevens laatste gebiedsuitbreidingen in Maastricht-West plaats. De voorheen zelfstandige gemeenten Sint Pieter en Oud-Vroenhoven werden geannexeerd. Hierdoor ontstond het gehele gebied dat vandaag de dag Maastricht-West is. Op diezelfde datum werden aan de oostzijde van de Maas delen van de gemeenten Borgharen, Meerssen, Amby, Heer en Gronsveld geannexeerd. De oppervlakte van de gemeente Maastricht werd op dat moment vergroot van 415 naar 3500 hectare.

Aan het einde van de 19^e eeuw zochten steeds meer Maastrichtenaren de periferie van de stad op. Aangezien Maastricht geen vestingstad meer was, mocht er gebouwd worden buiten de voormalige stadsmuren. Eerst waren dit vooral villa's en herenhuizen, maar na de officiële gebiedsuitbreiding van 1920 was de weg vrij voor de aanleg van grootschaligere woonwijken. Doordat de stad zich in de decennia ervoor had ontwikkeld tot industriestad, was er een grote behoefte aan arbeiderswoningen. Meteen na de annexatie werd begonnen met de bouw van o.a. Blauw Dorp in West en Wittevrouwenveld⁷ in Oost (Brylka, 1992).

Na de Tweede Wereldoorlog nam de bevolking in Maastricht explosief toe, wat leidde tot de bouw van uitgestrekte nieuwbouwwijken. In de jaren '50 en '60 vooral ten westen van de Maas. Op 1 juli 1970 werden de gemeenten Heer, Amby, Borgharen en Itteren opgeheven en met delen van de gemeenten Meerssen, Bemelen en Gronsveld bij Maastricht gevoegd. De oppervlakte van de gemeente Maastricht nam op die datum toe van 3.500 naar 5.900 hectare (Bisscheroux et al., 1997). Voor de beeldvorming; deze laatste uitbreiding vond enkel plaats in Maastricht-Oost, aangezien er in West geen **expansie** meer mogelijk was.

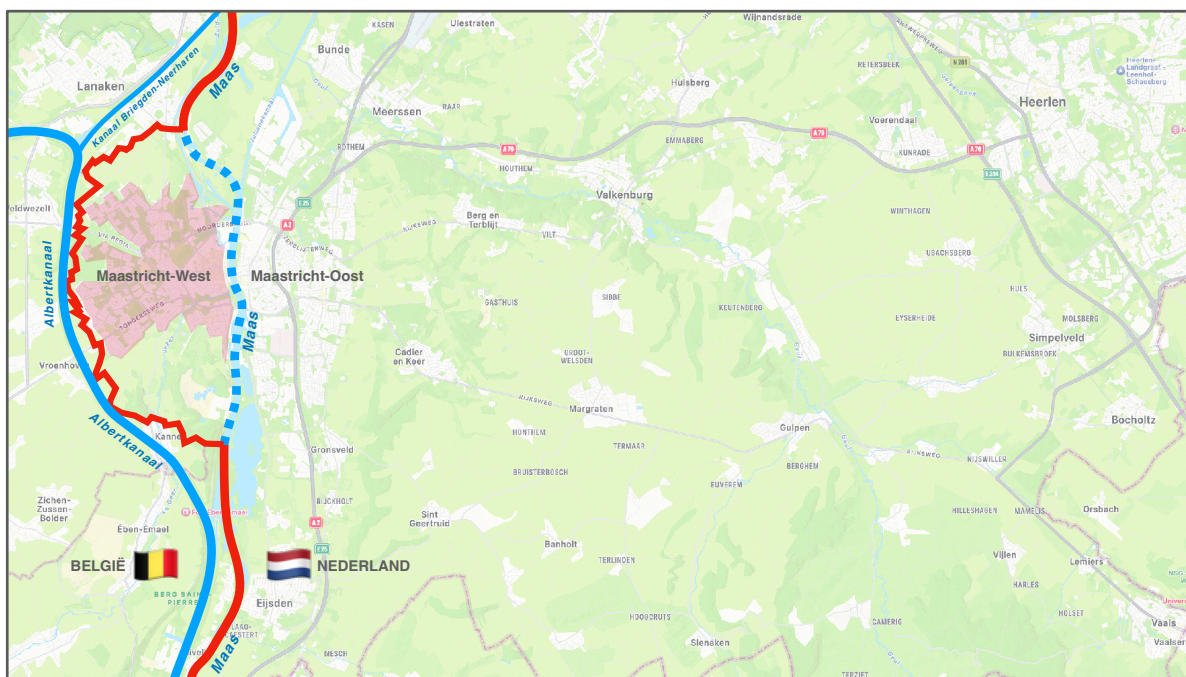
---

⁷ De wijk Wittevrouwenveld werd vroeger Oostermaas genoemd. De naam is later veranderd naar Wittevrouwenveld.

Infrastructuur als katalysator

Vlak voor het aanbreken van de Tweede Wereldoorlog – *precies honderd jaar na het ontstaan van de Belgisch-Nederlandse grens* – wordt in 1939 de landsgrens aan de westkant van Maastricht tevens een **fysieke grens**, door de aanleg en ingebruikname van het Belgische Albertkanaal, dat precies tegen de grens van Maastricht in het landschap is ingegraven. Met slechts twee smalle bruggen wordt België met de westkant van de stad verbonden. Maastricht-West wordt hierdoor als het ware een schiereiland van Nederland, tussen de Maas en het Albertkanaal in. Zie figuur 3.

figuur 3 - De begrenzing van Maastricht aan de westzijde

De aanleg van het Albertkanaal is één van de voornamere factoren die een rol spelen in de kanteling van het economische zwaartepunt van Maastricht-West naar -Oost. Mede door de afsluitende werking van het nieuwe kanaal en het feit dat Maastricht steeds verder aansluit bij Nederland, worden alle nieuwe ontwikkelingen op het gebied van **infrastructuur** gerealiseerd aan de oostzijde van de Maas (Evers, 1995).

Het station in Oost had zich inmiddels ontwikkeld tot een **interregionaal** knooppunt in het treinverkeer, dat was aangesloten op de Nederlandse, Belgische en Duitse spoorwegnetten. De drie stoomtramlijnen die België verbonden met Maastricht-West zijn voor de bouw van het Albertkanaal opgeheven, waardoor de interactie van Maastricht met het Belgische **achterland** verder werd ingeperkt (Justens & van der Spek, 2005).

Vier jaar voor de ingebruikname van het Albertkanaal, werd in 1934 het Julianakanaal in Maastricht-Oost in gebruik genomen. Het geplande industrieterrein 'Beatrixhaven' startte in 1949 precies tussen het spoor en het Julianakanaal in en beschikt daardoor over een eigen binnenhaven.

Tevens belangrijk voor de gehele infrastructuur van Maastricht, was de ontwikkeling van *Vliegveld Beek*⁸ voor de burgerluchtvaart, in de jaren na de Tweede Wereldoorlog. Door de uitbreiding van de stad ligt het begin van de start- en landingsbaan tegenwoordig nog maar twee kilometer van de stadsgrens verwijderd en is de luchthaven per auto vanuit de *Koning Willem-Alexandertunnel* in acht minuten bereikbaar.

Met de kennis van nu, moest de belangrijkste infrastructurele ontwikkeling echter nog plaatsvinden. In 1959 werd de tot dan toe rustige Wittevrouwenweg omgebouwd tot *stadstraverse* van de autosnelweg A2, die in de jaren erna ten noorden en zuiden van Maastricht verder werd uitgebreid en uitgroeide tot één van de belangrijkste autosnelwegen van Europa. Het feit dat de A2 dwars door Maastricht-Oost heen loopt – en sinds 2016 volledig ondertunneld – maakt de stad uitstekend bereikbaar. Dit is onder andere voor het dagelijkse forensenverkeer vanuit het noorden en zuiden van de stad cruciaal.

De kanteling van het economisch en demografisch zwaartepunt

Door de betere infrastructurele ontwikkelingen in Maastricht-Oost, vindt er in dit stadsdeel een snellere economische groei plaats. Er ontstaan grote industrieterreinen, terwijl de fabrieksterreinen aan de noordzijde van de oude binnenstad in Maastricht-West juist verdwijnen (de Groot, 2001; Langeweg, 2004; van Vugt, 2015). Hoewel de oude binnenstad in West nog steeds het epicentrum vormt van de detailhandel, lijkt de kanteling van het *economisch zwaartepunt* naar Oost onomkeerbaar. Vanaf de jaren '80 wordt dit zichtbaar in de verschuivingen van West naar Oost binnen de *ruimtelijke inrichting* van de stad:

1986 – Het Gouvernement verhuist vanuit de binnenstad naar een nieuw onderkomen aan de Maas.

1988 – Opening beurs- en congrescentrum MECC.

1991 – Het Academisch Ziekenhuis Maastricht verhuist van Annadal naar Randwyck.

1991 – De medische faculteit van de Universiteit Maastricht verhuist eveneens naar Randwyck.

1995 – Het Bonnefantenmuseum verhuist van de binnenstad naar de nieuwe wijk *Céramique*.

2000 – De stadsbibliotheek verhuist van de binnenstad naar het nieuw geopende *Centre Céramique*.

2006 – De laatste Sphinx-fabriek verhuist van de binnenstad naar het industrieterrein Beatrixhaven.

2013 – Sluiting openbaar zwembad Dousberg in West en opening Geusseltbad in Oost.

2016 – De Koning Willem-Alexandertunnel die de A2 ondertunnelt, wordt in gebruik genomen.

Het nieuwe gouvernementsgebouw staat in 1991 wereldwijd in de spotlights, vanwege de *Eurotop*, waar besloten werd om de Euro in te voeren en in 1992 opnieuw tijdens de ondertekening van het *Verdrag van Maastricht*. Hoewel er ook ontwikkelingen plaatsvinden in Maastricht-West, staan ze in schril contrast met de projecten die in Oost worden geïnitieerd.

Doordat er sinds de jaren '70 meer woonwijken worden gerealiseerd in Oost – een proces dat overigens nog steeds gaande is – heeft dit tevens geleid tot een demografische kanteling. Maastricht-Oost heeft nu voor het eerst in de geschiedenis meer inwoners dan Maastricht-West. Het is aannemelijk dat deze demografische verschuiving, die ook in de komende decennia zal doorzetten, mede heeft bijgedragen aan de verschuiving van de ruimtelijke inrichting van het voortgezet onderwijs in de stad.

---

⁸ Doordat de 'Industrie- und Handelskammer Aachen' aandeelhouder werd van de luchthaven, veranderde de naam in 1994 naar *Maastricht-Aachen Airport*.

De historie van het voortgezet onderwijs in Maastricht

Ook het voortgezet onderwijs in Maastricht heeft een rijke en complexe geschiedenis, die de stedelijke ontwikkeling en **demografische verschuivingen** van de stad volgt. Vanaf de oprichting van de eerste scholen – die zonder uitzondering allemaal in de oude binnenstad in West waren gesitueerd (Caljé et al., 2015) – tot de hedendaagse structuur, heeft de stad Maastricht haar onderwijssysteem zien evolueren in antwoord op zowel lokale, regionale als nationale **onderwijsbehoeften** en **onderwijshervormingen**.

De start van het onderwijs in Maastricht is onlosmakelijk verbonden met de invloedrijke rol van de katholieke kerk, die diep geworteld is in het sociale en culturele leven van de stad. Vanaf de vroegste stadia heeft de katholieke kerk een bepalende rol gespeeld in de ontwikkeling en verspreiding van het **primair onderwijs** en **voortgezet onderwijs** en speelde een cruciale rol in het vormgeven van het **onderwijslandschap** in Maastricht. Niet alleen door **onderwijsinstellingen** te stichten en te onderhouden, maar ook door onderwijs toegankelijk te maken voor een breder deel van de bevolking en op die manier bij te dragen aan de sociale cohesie en culturele identiteit van de stad.

Van 1794 tot 1814 was Maastricht een Franse stad. Een van de weinige positieve effecten uit deze periode was de verbetering van het **onderwijsaanbod**; Maastricht kreeg als departementshoofdstad in 1798 een ‘openbare’ *École Centrale*; vanaf 1804 omgezet in een *École Secondaire*. Zie figuur 4.

figuur 4 - Van 1798 tot 1968 was de school gevestigd in het voormalige Dominicanenklooster aan de Helmstraat, pal tussen het Vrijthof en de Markt op de plek waar nu winkelcentrum Entre-Deux ligt.

Na de Tweede Wereldoorlog ervoer Maastricht, net als de rest van Nederland, een aanzienlijke bevolkingsgroei en een beweging richting **onderwijsdemocratisering**. Deze ontwikkelingen veroorzaakten een snelle groei van het voortgezet onderwijs. De vraag naar meer gevarieerd en toegankelijk onderwijs leidde tot de oprichting van nieuwe scholen door de hele stad, elk gericht op het vervullen van specifieke onderwijsbehoeften.

In 1953 werd de eerste middelbare jongensschool in Maastricht-Oost geopend aan de Professor Pieter Willemsstraat in Wyckerpoort, als **dependance** van het Henric van Veldekecollege in het chiquere Villapark, om aan de groeiende vraag uit Oost te voldoen. De school huisde vooral jongens uit de buitenwijken van Oost en de (geannexeerde) dorpen rondom Maastricht. Het werd daarom ook wel denigrerend het ‘boeresjölke’ – **boerenschooltje** – genoemd. Ouders uit het meer stadse Wyck stuurden hun kinderen om die reden nog altijd liever naar de westkant van de stad. In 1955 werd de school zelfstandig onder de naam Katholieke HBS Wijk; in 1964 werd de school omgedoopt tot Sint-Maartenscollege (Corten et al., 2005).

“Het begin in Oost was aarzelend, maar toen in 1968 de *Mammoetwet* werd ingevoerd, was het evident dat het onderwijskundig zwaartepunt in Maastricht was verschoven van West naar Oost. In Oost leverden de akkers een rijkere oogst aan brugklassers dan in Maastricht-West, waar het leerlingaantal al spoedig begon terug te lopen. Daarentegen bleek het Sint-Maartenscollege door zijn ligging bij het station in Wyck een ideaal *instroompunt*” (Beckers et al., 2023).

In het bovenstaande citaat uit het boek *Voortgezet Onderwijs In Maastricht 1955 – 2022*, gaan de auteurs ervan uit dat vooral de *instroom* vanuit het *Heuvelland*⁹ zorgde voor meer leerlingen. Dit is deels het geval. De opkomst van Maastricht-Oost door de afsluitende werking van de landsgrens en het Albertkanaal in West enerzijds, en de expansie en ontwikkeling van infrastructuur in Oost anderzijds, hebben ervoor gezorgd dat niet alleen het economisch en demografisch zwaartepunt verschoven zijn, maar tevens dat van het voortgezet onderwijs. In eerste instantie door het simpele feit dat er steeds meer kinderen in Maastricht-Oost woonden. In tweede instantie door de agglomeratie-effecten die het gevolg waren van de economische ontwikkelingen. Deze specifieke effecten worden vanaf bladzijde 27 – *De effecten van locatie en agglomeratie* – meer in detail uitgelegd.

Omdat Limburg als gevolg van de mijnsluitingen in de jaren '60 en '70 met een sterke economische achteruitgang te kampen had, besloot de Nederlandse regering in 1969 dat Maastricht als een vorm van vervangende werkgelegenheid een universiteit zou krijgen. In 1974 ging de *Rijksuniversiteit Limburg*¹⁰ van start (Stouthart & Jenniskens, 1985). De onderwijsinstelling heeft in de jaren '80 en '90 een sterke groei doorgemaakt en er staan anno 2024 meer dan 22.000 studenten ingeschreven.

De komst van de universiteit leidde tevens tot een grotere *diversificatie* van de Maastrichtse *bevolkingssamenstelling*. Geleidelijk aan vond er binnen de stedelijke economie een *transitie* plaats van voornamelijk industriële werkgelegenheid naar meer banen in de *dienstensector*. Waar de hogere niveaus binnen het voortgezet onderwijs ten tijde van het industriële tijdperk met name gevuld werden door kinderen van rijkere en beter opgeleide ouders, was er ten tijde van deze transitie steeds meer behoefte aan middelbare scholen met een breder aanbod.

De *onderwijsvraag* groeide, waardoor het vo-landschap in Maastricht zich langzaamaan uitbreidde. In de jaren '70 en '80 was er voldoende aanbod en een gelijke verdeling van vo-scholen aan beide zijden van de Maas. In Maastricht-West is de daling in leerlingaantallen sinds de jaren '70 echter sterker dan in Oost, waardoor herhaaldelijke *fusies* onontkoombaar waren. Dit betrof onder andere het *Henric van Veldeke College*, *Oud-Vroenhoven*, *Stedelijke Scholengemeenschap*, *Stedelijke Mavo* en *Mavo St. Marie*. Doordat al deze scholen als het ware ‘in elkaar’ gefuseerd zijn, bleef er in West uiteindelijk nog maar één school over; het *Bonenfantencollege*. Het gevolg daarvan is de huidige ongelijke spreiding van het aantal vo-scholen over de stad.

---

⁹ In dit rapport gebruiken we het begrip *Heuvelland* voor het gebied ten oosten van Maastricht, waar leerlingen van de Maastrichtse vo-scholen vandaan komen. We onderscheiden het totale voedingsgebied in vier delen: Maastricht-Oost, Maastricht-West, Heuvelland en België.

¹⁰ Het in 1992 getekende *Verdrag van Maastricht* heeft de naam van de stad internationaal veel bekendheid opgeleverd. De *Rijksuniversiteit Limburg* – in de volksmond ‘de RUL’ genoemd – lifte mee op het succes en veranderde mede hierdoor in 1996 de naam naar *Universiteit Maastricht*, verkort *UM*. Sinds 2008 wordt door de sterke internationalisering van de universiteit ook de naam *Maastricht University* gehanteerd.

5.2 DE EFFECTEN VAN LOCATIE EN AGGLOMERATIE

In deze sectie bespreken we de effecten van locatie en agglomeratie op de levensvatbaarheid van vo-scholen in Maastricht. We onderzoeken hoe de huidige en toekomstige spreiding van scholen zich verhoudt tot demografische trends, bereikbaarheid en de effecten van agglomeratievoordelen of periferienadelen op het onderwijs. Onze analyses bieden inzicht in de vraag hoe locatiekeuzes het succes en de levensvatbaarheid van de scholen kunnen beïnvloeden en wat de implicaties hiervan zijn voor het bredere onderwijslandschap in Maastricht.

Vanaf het schooljaar 2024-2025 hebben we in Maastricht te maken met zeven verschillende middelbare scholen.¹¹

▶ Bonnefantencollege	<i>vmbo-b t/m vwo-ath</i>
▶ VMBO Maastricht	<i>vmbo-b t/m vmbo-gl</i>
▶ Bernard Lievegoed College	<i>vmbo-b t/m vwo-ath</i>
▶ Sint-Maartenscollege	<i>vmbo-tl t/m vwo-gym</i>
▶ Porta Mosana College	<i>havo t/m vwo-gym</i>
▶ Montessori College	<i>vwo-ath</i>
▶ United World College	<i>internationaal curriculum</i>

Het Montessori College Maastricht is een nieuwe school die bij aanvang van het schooljaar 2024-2025 voor het eerst haar deuren opent. De school begint met het aanbieden van onderwijs aan vwo-brugklassers, maar heeft de ambitie om in de toekomst meerdere **schoolsoorten** aan te bieden. Het Montessori College Maastricht is de enige van de zeven middelbare scholen die géén onderdeel uitmaakt van de **scholenkoepel Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO)**.

Het Bonnefantencollege en VMBO Maastricht zijn in het schooljaar 2024-2025 twee aparte scholen op twee verschillende locaties. Het plan is dat deze twee scholen gaan fuseren in de nabije toekomst. Het is op dit moment onbekend of de **fusieschool** die hieruit ontstaat een nieuwe naam of een nieuwe locatie zal krijgen.

Zoals u in de inleiding op pagina 13 heeft kunnen lezen, wordt er op dit moment gewerkt aan het vormgeven van een Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het voortgezet onderwijs in Maastricht. Een onderdeel daarvan is het verplaatsen van bestaande vo-scholen naar nieuwe of bestaande vo-locaties in de stad. In dit deel van ons rapport willen we beschrijven welke effecten er kunnen optreden bij de **allocatie** van vo-locaties.

---

¹¹ In dit overzicht zijn de vo-scholen voor speciaal- en praktijkonderwijs niet meegenomen.

De invloed van locatie

De keuze voor de **locatie** van een middelbare school heeft verstrekkende gevolgen. Niet alleen voor de directe omgeving, maar ook voor de bredere **onderwijsgemeenschap** in de stad en de regio. De onderwerpen *locatie* en *onderwijs* zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dit blijkt tevens uit diverse studies.

Allereerst is bereikbaarheid een cruciale factor in de keuze van een school. Ouders en leerlingen overwegen hoe gemakkelijk een school te bereiken is vanaf het woonadres. Dit wordt op de eerste plaats bepaald door de **geografische afstand**, maar ook de beschikbaarheid van een goede en veilige infrastructuur – fietspaden en wegen – en van openbaar vervoer zoals treinen, metro's en bussen. De afstand, bereikbaarheid en toegankelijkheid van een school draagt sterk bij aan de keuze van ouders voor een bepaalde onderwijsinstelling (Andre-Bechely, 2007; Gamsu, 2016; Lacireno-Paquet & Brantley, 2008).

Daarnaast speelt de locatie een rol in het definiëren van de potentiële doelgroep en de dynamiek met andere scholen in de regio. Scholen in meer bevoorrechte wijken kunnen bijvoorbeeld een hoger aanzien genieten, wat hen aantrekkelijker maakt voor ouders die op zoek zijn naar onderwijsinstellingen met een bepaald **prestigegehalte** (Lubienski et al., 2009).

Verder is de **schoolreputatie** binnen de eigen wijk of buurt van belang. Verhalen tussen ouders onderling over de normen en waarden van de school, de kwaliteit van het onderwijs en de betrokkenheid bij de gemeenschap, worden vaak gedeeld en kunnen de perceptie van de school sterk beïnvloeden. Veel ouders kiezen voor scholen waarvan zij geloven dat deze niet alleen qua niveau uitstekend zijn, maar ook een veilige en ondersteunende omgeving bieden die overeenkomt met hun eigen waarden en verwachtingen. (Ehren, 2018).

De invloed van locatie op onderwijsinstellingen is dus complex en hangt samen met meerdere factoren. Het begrijpen van deze dynamiek helpt bij het maken van weloverwogen keuzes door ouders, beleidsmakers, politici en **onderwijsprofessionals**. De fysieke plaats van een school is een fundamentele factor die invloed heeft op de kansen en resultaten van de onderwijsinstelling. In de context van het Integraal Huisvestingsplan voor het voortgezet onderwijs in Maastricht, waarbij het gaat om de verplaatsing van meerdere vo-scholen, is het van belang dat de nieuwe verdeling van vo-locaties in de stad een goed evenwicht vormt wanneer het gaat om onderwijsaanbod, maar ook met betrekking tot de kansen en risico's die hierdoor ontstaan.

Agglomeratie-effecten

Het verschijnsel waarbij bedrijven, instanties of personen zich concentreren in een gebied, noemen we **agglomeratie-effecten**. Ze worden veroorzaakt doordat het gunstig is om zich vlak bij elkaar te vestigen, omdat men gebruik kan maken van gemeenschappelijke infrastructuren, een gemeenschappelijke doelgroep – klanten, patiënten of leerlingen – of gemakkelijk met elkaar kunnen handelen. Er treden zogenaamde **agglomeratievoordelen** op. Bekende voorbeelden zijn de Zuidas in Amsterdam, Brainport Eindhoven of de Woonboulevard in Heerlen. Omdat de **concentratie** van bedrijven of instanties niet per se plaatsvindt in het **geografische centrum** van een stad of regio, kunnen agglomeratie-effecten leiden tot een scheve **centrum-periferieverhouding**.¹²

De verschuiving van het economisch zwaartepunt naar Maastricht-Oost – zoals uitgelegd in *Het historisch en geografisch perspectief van de stad* vanaf pagina 20 – komt eind jaren '80 en begin jaren '90 in een stroomversnelling. Ondanks een betere **ontsluiting** van Maastricht-West door de komst van de Noorderbrug, verhuizen het Academisch Ziekenhuis Maastricht en de Universiteit Maastricht – notabene de twee grootste werkgevers van de stad – maar ook het gouvernement en de stadsbibliotheek naar Oost. Ze worden in nieuwe, moderne gebouwen gehuisvest. In Maastricht-Oost verrijst tevens het nieuwe congrescentrum MECC en begint de herontwikkeling van het voormalige industrieterrein *Céramique* (Knoops et al., 2003).

De verplaatsing van een aantal grote bedrijven en instanties naar Maastricht-Oost, leidt tot het agglomeratie-effect dat ook nieuwe en bestaande instellingen zich in hetzelfde gebied gaan vestigen. De verhoogde economische activiteiten hebben ervoor gezorgd dat ook de woningbouw in Oost geïntensiveerd werd, met als gevolg dat Maastricht-Oost op dit moment meer inwoners heeft dan West. Daar hoort de kanttekening bij dat aan de oostzijde van Maastricht ruimte is voor **expansie**, waar dit in West niet meer mogelijk is. Zie *De expansie van Maastricht* op pagina 22.

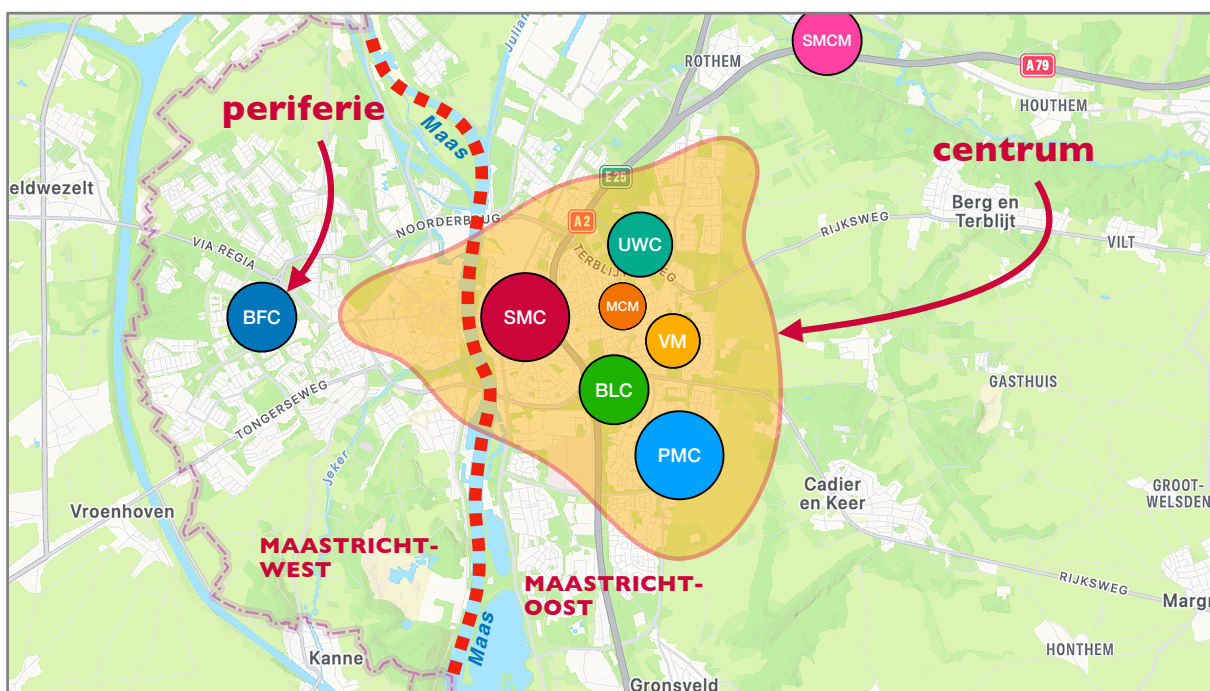
De twee belangrijkste factoren die de **agglomeratiegroei** van Maastricht-Oost hebben bevorderd, zijn de betere **infrastructuur** en de **ontsluiting** met het nationale **achterland** aan de oostzijde van de stad.

---

¹² De termen *centrum* en *periferie* verwijzen in de geografische en stedelijke planning naar twee contrasterende gebieden binnen een stad of regio. Het *centrum* duidt op het kerngebied of het hart van een stad, vaak gekenmerkt door een hoge concentratie van economische activiteiten, onderwijsinstellingen, culturele faciliteiten en overheidsdiensten. Dit gebied trekt zowel mensen als investeringen aan, wat leidt tot verdere ontwikkeling en versterking van zijn centrale positie. De *periferie* verwijst daarentegen naar de gebieden die aan de rand of buiten het centrale deel van de stad liggen. Deze gebieden ervaren vaak minder economische activiteit, lagere investeringen in infrastructuur en minder toegang tot hoogwaardige onderwijs- en gezondheidsdiensten. Een scheve *centrum-periferieverhouding* ontstaat wanneer de ontwikkeling, groei en clustering van specifieke sectoren zich onevenredig concentreren in één gebied, dat niet in of bij het geografische centrum van een stad of gebied ligt.

Het stedelijk perspectief

Vanaf het schooljaar 2024-2025 zijn er in Maastricht zeven middelbare scholen.¹³ Als we in figuur 5 kijken naar het Maastrichtse vo-landschap wordt duidelijk dat er sprake is van een clustering van scholen in Maastricht-Oost. De eerste zelfstandige vo-school in Maastricht-Oost – het Sint-Maartenscollege – ligt nog steeds in hetzelfde gebied als in 1953, dicht tegen het geografisch centrum van de stad. Het huidige Porta Mosana College verhuist in 1979 als het toenmalige Jeanne d'Arc College van de Grote Gracht in de binnenstad naar het nieuwe gebouw aan de Oude Molenweg in Heer. De komst van andere scholen naar Maastricht-Oost volgt niet veel later. Door de terugloop van leerlingaantallen sinds de jaren '70 en de noodgedwongen fusies die daarop volgden sinds de jaren '80, is er in Maastricht-West nog maar één vo-school overgebleven.

figuur 5 - Het stedelijke perspectief van de verdeling van vo-scholen.

BFC:	Bonnefantencollege	VM:	VMBO Maastricht
SMC:	Sint-Maartenscollege	MCM:	Montessori College Maastricht
PMC:	Porta Mosana College	SMCM:	Stella Maris College Meerssen ¹⁴
BLC:	Bernard Lievegoed College	UWC:	United World College

Het oranje gebied op de kaart markeert het centrum van het Maastrichtse vo-landschap, maar maakt tegelijkertijd duidelijk zichtbaar dat het Bonnefantencollege door de agglomeratie-effecten in Oost in de periferie is komen te liggen. De scholen in Oost liggen dicht bij elkaar in de buurt en zorgen voor een groter vo-aanbod in dit deel van de stad.

¹³ In deze weergaven zijn de vo-scholen voor speciaal- en praktijkonderwijs niet meegenomen. Binnen het IHP VO-traject zijn vijf van de zeven scholen betrokken. Het *Montessori College Maastricht* en het *United World College* worden niet meegenomen in het IHP VO.

¹⁴ Het *Stella Maris College* in Meerssen maakt geen deel uit van de Maastrichtse vo-scholen, maar heeft invloed op de leerlingenstroom, aangezien een aanzienlijk deel van de leerlingen uit Maastricht-Oost naar deze school gaat. Ook het *Stella Maris College* valt onder de scholenkoepel Stichting LVO.

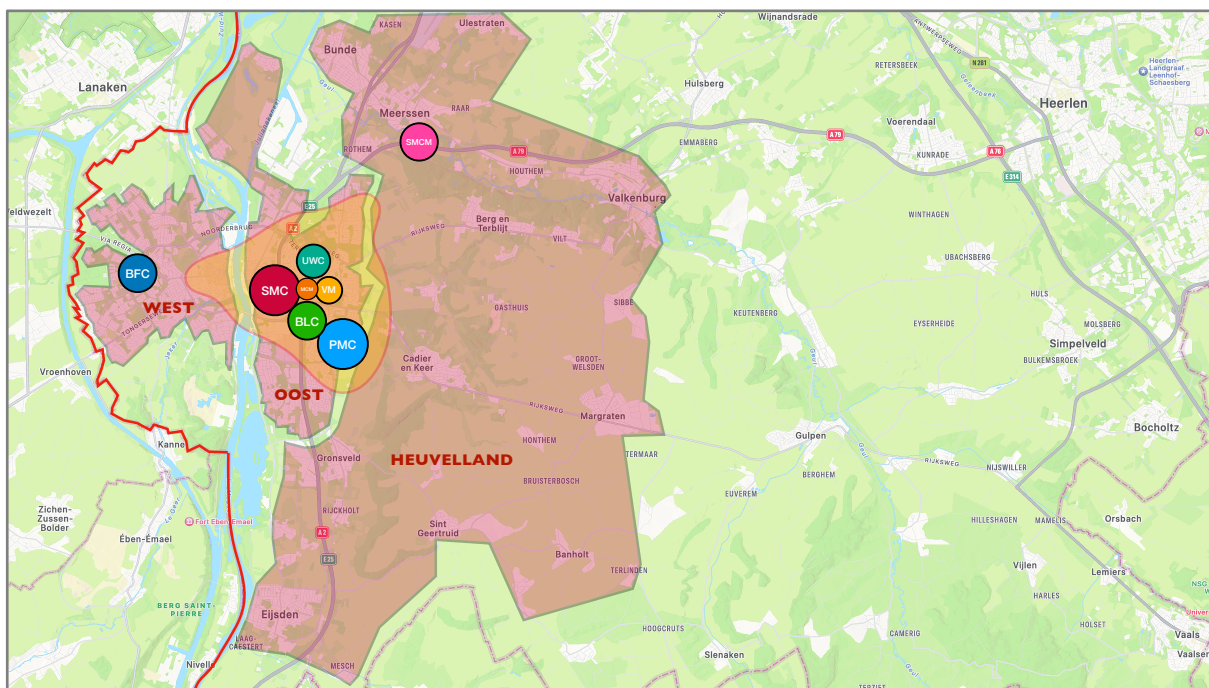
Tussen de vo-scholen in Oost is er geen of nauwelijks sprake van intensieve **samenwerkingsverbanden**, zoals dit gebeurt in **campussen** of **onderwijsparken**. De agglomeratievoordelen bestaan vooral uit **bereikbaarheid** door een goede infrastructuur. Tevens speelt de **demografische verschuiving** van de laatste jaren een rol, waardoor er meer leerlingen in Oost wonen dan in West.

Kijken we vanuit dit **stedelijke perspectief** naar het vo-landschap in Maastricht, zoals geïllustreerd in figuur 5, dan kunnen we niet anders concluderen dan dat er sprake is van het ontstaan van een scheve **centrum-periferieverhouding**; zes scholen in Oost en één in West.

Het regionale perspectief

Vanuit het stedelijke perspectief wordt de nadruk gelegd op de lokale, stedelijke functie van de Maastrichtse vo-scholen. De kaart in figuur 6 is de uitgezoomde versie van figuur 5 en is een visuele weergave van het **regionale perspectief**. De rode gebieden op de kaart illustreren de herkomst – het **voedingsgebied** – van alle leerlingen van de Maastrichtse middelbare scholen.

(Bron: Somtoday/CumLaude)

figuur 6 – Het regionale perspectief waarin het voedingsgebied van de Maastrichtse middelbare scholen zichtbaar wordt.

- ▶ Het rode gebied links op de kaart is het voedingsgebied *Maastricht-West*.
- ▶ Het rode gebied in het midden is het voedingsgebied *Maastricht-Oost*.
- ▶ Het rode gebied rechts op de kaart is het voedingsgebied *Heuvelland*.¹⁵

¹⁵ De weergave van het voedingsgebied *Heuvelland* is gebaseerd op de postcodes van leerlingen van de Maastrichtse vo-scholen. De postcodegebieden waar meer dan 10% van de vo-leerlingen naar Maastrichtse scholen gaat, zijn als rood gebied weergegeven in figuur 6.

Wanneer de situatie visueel afgebeeld is, zoals in figuur 6, wordt duidelijk dat het totale voedingsgebied groter is dan enkel Maastricht-Oost en -West. Hoewel de meeste leerlingen uit de stad komen, is het voedingsgebied *Heuvelland* goed voor meer dan 30% van het totaal aantal leerlingen van de Maastrichtse middelbare scholen.

Kijken we nu opnieuw naar de clustering van de vo-scholen in Maastricht-Oost, dan kan vanuit een regionaal perspectief niet meer gesproken worden van een ‘scheve’ centrum-periferieverhouding, maar van een ‘klassieke’ centrum-periferieverhouding. De clustering van scholen ligt weliswaar niet in het centrum van de stad, maar wél in het centrum van het totale voedingsgebied. Vanuit de kennis dat het economisch en demografisch zwaartepunt van de stad sinds de jaren ’50 naar het oostelijke deel is verschoven en een significant deel van de vo-leerlingen uit het Heuvelland komt, volgt de verklaring dat er sprake is van **organische clustering**. Dit betekent dat de geografische ligging van de clustering van scholen in Maastricht-Oost het resultaat is van een zelf gevormd evenwicht, dat met name verklaard kan worden door het totaalaanbod aan leerlingen en hun **reisafstand** tot de scholen.

Verschillende onderzoeken wijzen uit dat afstand tot de school één van de belangrijkste **schoolkeuzemotieven** is bij leerlingen en hun ouders bij de keuze voor een middelbare school (Grundel, 2005; Naaijer et al., 2016; Saaltink, 2012; Van Goeverden & De Boer, 2008; Vogels et al., 2021). Een specifiek onderzoek van de Universiteit Maastricht toont aan dat meer dan 90% van de leerlingen niet bereid is om meer dan één kilometer verder te reizen naar een middelbare school, wanneer er voldoende aanbod in de eigen buurt is (Allen et al., 2016).

Binnen de unieke context van het **vo-landschap** in Maastricht, zien we dat deze theorie in de praktijk bevestigd wordt. Het Bonnefantencollege ondervindt op de huidige locatie zogenaamde **periferienadelen**; in Oost is een dermate groot geclusterd aanbod, dat leerlingen uit Maastricht-Oost en het **Heuvelland** niet bereid zijn om ‘de brug’ over te gaan naar de locatie Eenhoornsingel in Maastricht-West.

De geclusterde ligging van de vo-scholen in Oost heeft een positieve invloed op de **levensvatbaarheid** van deze onderwijsinstellingen, omdat ze relatief goed bereikbaar zijn voor het overgrote deel van de leerlingen uit het totale voedingsgebied. De belangrijkste conclusie is dat de Maastrichtse vo-scholen naast de **lokale functie**, tevens een **regionale functie** vervullen. De leerlingen uit het Heuvelland zijn zelfs cruciaal voor de levensvatbaarheid van de Maastrichtse vo-scholen.

De fysieke herinrichting

De voorgestelde herstructurering en locatiekeuzes voor het voortgezet onderwijs in Maastricht, in het bijzonder de instandhouding van de locatie Eenhoornsingel in Maastricht-West, moet daarom niet alleen worden gezien vanuit een stedelijk perspectief, maar tevens vanuit de bredere regionale rol die de Maastrichtse vo-scholen vervullen. Net zoals dit geldt voor andere regionale functies die elke stad heeft, zoals gezondheidszorg, werkgelegenheid of detailhandel.

De demografische realiteit dat een significant deel van de **leerlingpopulatie** van de Maastrichtse vo-scholen uit het Heuvelland komt, benadrukt de regionale functie van deze onderwijsinstellingen. De scholen dienen niet enkel de lokale gemeenschap in de stad, maar fungeren als een centraal **instroompunt** voor een groter gebied. De bestaande clustering van onderwijsinstellingen in Oost biedt voordelen voor de doelgroep, zoals een betere toegankelijkheid vanuit het volledige voedingsgebied door de centrale ligging, betere aansluitingen op het openbaar vervoer en een breder onderwijsaanbod.

De *agglomeratievoordelen* die de geclusterde scholen ondervinden, staan tegenover de *periferienadelen* die scholen ondervinden die niet binnen het cluster liggen. Doordat het hierbij gaat om slechts één school die buiten het cluster ligt, wegen die nadelen voor deze school extra zwaar. Dergelijke effecten moeten worden afgewogen tegen de geografische en demografische realiteiten van het gehele voedingsgebied.

De voorgestelde instandhouding van de locatie Eenhoornsingel zou, door de geïsoleerde ligging buiten het bestaande netwerk van vo-scholen en de verminderde toegankelijkheid voor leerlingen uit Maastricht-Oost en het Heuvelland, zelfs de regionale functie van deze scholen kunnen ondermijnen. Het onderwijsaanbod van de school aan de Eenhoornsingel is relatief minder goed bereikbaar voor twee derde deel van de leerlingen uit het totale voedingsgebied. De ligging van het cluster van vo-scholen in Maastricht-Oost, dat in feite het geografisch centrum vormt van het totale voedingsgebied van waaruit de leerlingen komen, illustreert het belang van strategische locatiekeuzes die rekening houden met de **regionale dynamiek** en het werkelijke centrum van de leerlingpopulatie (De Pater et al., 2002).

5.3 LEERLINGAANTALLEN

In Nederland wordt het voortgezet onderwijs gefinancierd op basis van het *lumpsumsysteem*. Schoolbesturen krijgen een budget voor de *basisbekostiging*; dit is een vast bedrag per ingeschreven leerling per jaar (peildatum: 1 oktober van het lopende schooljaar). Daarnaast kunnen middelbare scholen extra middelen aanvragen via aanvullende regelingen¹⁶. Deze budgetten samen, vormen de *lumpsum* waaruit alle kosten betaald worden. De lumpsumfinanciering werd in 1995 ingevoerd voor het voortgezet onderwijs en in 2006 voor het primair onderwijs.

Kijkend naar de aanleiding en de scope van dit onderzoek, dan wordt evident dat de factor *leerlingaantallen* leidend is in deze casus. Het is in de lumpsum financieringssysteem namelijk cruciaal voor de levensvatbaarheid van scholen. In deze sectie beschrijven we de dynamiek van leerlingaantallen en de actuele en historische situatie in het Maastrichtse voortgezet onderwijs.

De belangrijkste invloeden op leerlingaantallen

Er zijn diverse factoren die aantoonbaar invloed hebben op de instroom en fluctuaties van leerlingaantallen in het voortgezet onderwijs. Om een beeld te schetsen van de voornaamste oorzaken die hierin een rol spelen, beschrijven we tien factoren in volgorde van effectgrootte op populaties van vo-leerlingen (Inspectie van het Onderwijs, 2023; OCW in cijfers, 2024; StatLine / CBS, 2024).

1. *Demografie*: De bevolkingssamenstelling in een gebied of regio vormt de fundamentele basis voor *schoolinschrijvingen*. Demografische veranderingen, zoals geboortecijfers of *migratiepatronen*, kunnen vervolgens een verschuiving van de leerlingaantallen tot gevolg hebben.
2. *Afstand en bereikbaarheid*: De fysieke afstand van een leerling tot de school en hoe gemakkelijk de school te bereiken is met het openbaar vervoer of andere transportmiddelen, hebben een grote invloed op de schoolkeuze.
3. *Onderwijskwaliteit en reputatie*: De perceptie van de kwaliteit van het onderwijs en de algemene reputatie van de school zijn cruciaal voor de schoolkeuze en kunnen grote verschuivingen in inschrijvingen veroorzaken. Scholen met een goede reputatie in onderwijskwaliteit, *slagingspercentages* en extra-curriculaire activiteiten, trekken vaak meer leerlingen.
4. *Concurrentie van andere scholen*: De aanwezigheid van concurrerende onderwijsinstellingen kan een significante invloed hebben op het aantal inschrijvingen, zeker als de concurrerende scholen eenzelfde of betere onderwijskwaliteit en reputatie behalen. Wanneer het verschil in afstand tot de concurrerende school voor leerlingen overbrugbaar is kunnen de invloeden van concurrentie worden verkleind.
5. *Wijzigingen in onderwijsaanbod*: Het openen of sluiten van scholen, het veranderen van de capaciteit van bestaande scholen of een verandering in het aanbod van *vo-niveaus*, kan grote invloed hebben op de leerlingaantallen.

---

¹⁶ Aanvullende bekostiging kan aangevraagd worden voor o.a.:

1. *Leerlingen in de gemengde leerweg van het vmbo.*
2. *Voor vestigingen met een breed onderwijsaanbod (van vbo t/m vwo).*
3. *Voor geïsoleerde vestigingen*

6. *Specialisatieprofielen*: Scholen die een goed ontwikkeld specialisatieprofiel hebben, kunnen aantrekkelijker worden door zich te onderscheiden in specifieke domeinen zoals wetenschap, kunst of sport.
7. *Sociaaleconomische status van de buurt*: Middelbare scholen in wijken met een hogere sociaaleconomische status – door inkomen of opleidingsniveau – kunnen over het algemeen een hogere instroom hebben, terwijl scholen in wijken met een lagere **sociaaleconomische status** mogelijk een lagere instroom van leerlingen ervaren.
8. *Wijzigingen in onderwijsbeleid*: Hervormingen in het **onderwijsbeleid**, inclusief financieringsmodellen en **curriculumwijzigingen**, kunnen aanzienlijke invloeden hebben.
9. *Technologische innovatie*: Scholen die vooroplopen in technologie kunnen een groeiende aantrekkingskracht hebben. De beschikbaarheid van **digitale leermiddelen** en online onderwijsvormen kan de keuze van ouders en leerlingen beïnvloeden.
10. *Culturele en religieuze overwegingen*: Voor sommige ouders speelt het culturele of religieuze profiel van scholen – de **denominatie** – een belangrijke rol in de schoolkeuze, vooral in divers samengestelde gemeenschappen.

Invloeden op leerlingaantallen in Maastricht

Sinds de jaren '70 heeft Nederland te maken met een bevolkingskrimp. Ook in Maastricht daalden de leerlingaantallen in het primair- en voortgezet onderwijs. Deze daling, gekoppeld aan de verschuiving van het economisch en demografisch zwaartepunt naar Maastricht-Oost, toonde zichtbare effecten in het onderwijsdomein. Basisscholen zijn met betrekking tot hun voedingsgebied doorgaans meer **wijkgebonden** en ondervonden minder invloeden van deze verschuiving. Voor het voortgezet onderwijs waren de effecten significant groter. Met name in Maastricht-West, waar de terugloop van leerlingen sneller verliep, heeft dit proces geleid tot onafwendbare en herhaaldelijke fusies.

In de verkenningen van toekomstige onderwijslocaties, is het van belang om inzicht te krijgen in de dynamiek van historische, huidige en toekomstige leerlingaantallen. Het gaat hierbij zowel over **groei** of **krimp**, als over de herkomst en **spreiding** van leerlingen over de verschillende scholen met elk een eigen **schoolprofiel** en **specialisatieprofiel**¹⁷. Dergelijk inzicht in leerlingaantallen stelt ons in staat om mogelijke effecten hiervan op het onderwijsaanbod, de onderwijskwaliteit en de levensvatbaarheid van een middelbare school en het **totaalaanbod** in een regio te signaleren en zou daarmee integraal onderdeel moeten zijn in de besluitvorming over locaties voor **onderwijshuisvesting**.

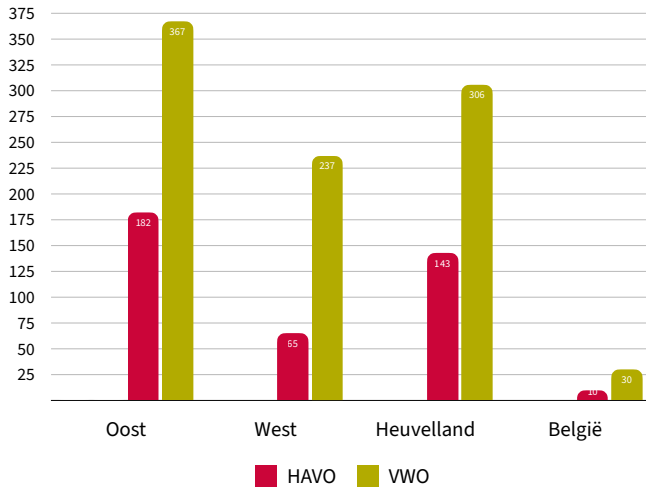
In de volgende secties formuleren we een aantal inzichten en conclusies op basis van de huidige en historische verdeling van leerlingen en **schoolsoorten**¹⁸ over de Maastrichtse middelbare scholen.

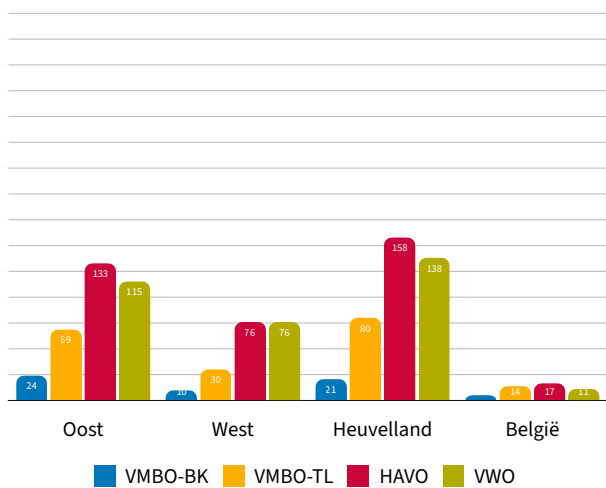
¹⁷ Door de Commissie ARVO is het advies gegeven om de vo-scholen in Maastricht elk een duidelijk *profiel* te geven, zodat er door ouders en leerlingen bewuster gekozen wordt voor een specifieke school. In een beleidsdocument van LVO is dit advies overgenomen. We onderscheiden in dit rapport de begrippen *schoolprofiel* en *specialisatieprofiel*. De definities worden behandeld in de sectie *Schoolprofiel en Specialisatieprofiel* op pagina 38.

¹⁸ De term 'schoolsoorten' in het vo verwijst naar de verschillende typen scholen en onderwijsvormen. De drie hoofdsoorten zijn *vmbo*, *havo* en *vwo*. Voor een uitgebreid overzicht, zie *Bijlage 5 | Schoolsoorten* op pagina 82.

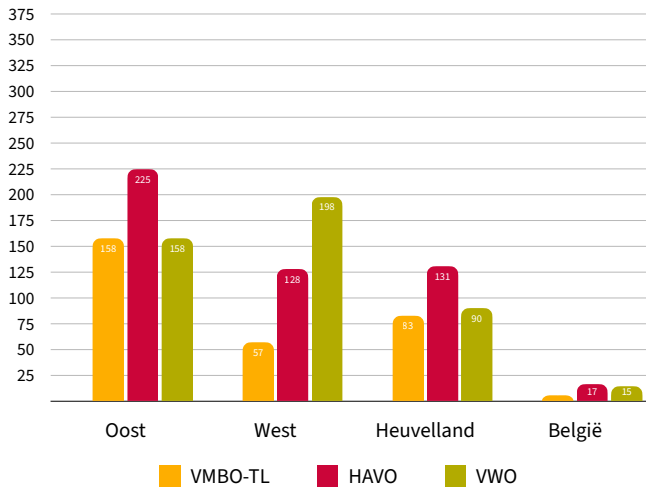
Porta Mosana College

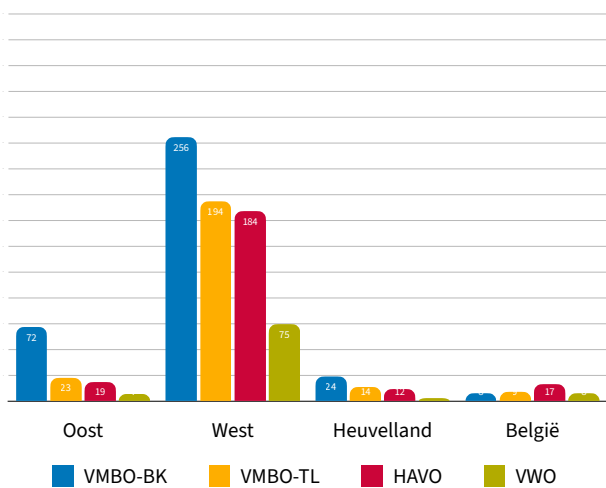
Bernard Lievegoed College

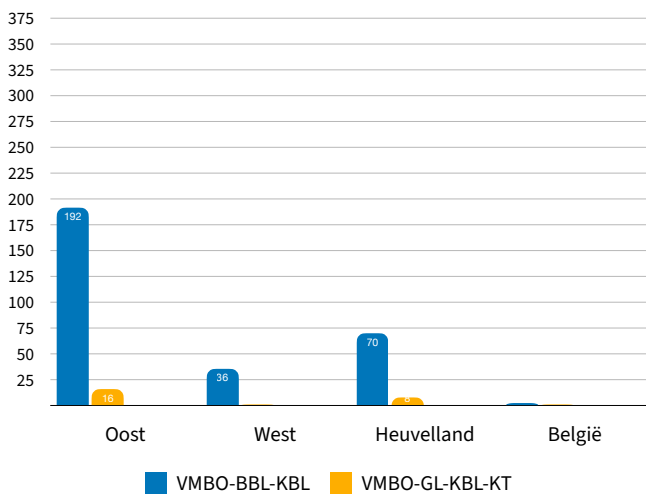
Sint-Maartenscollege

Bonnefantencollege

VMBO Maastricht

figuur 7 – Aantallen en woonlocatie van leerlingen per schoolsoort in 2023-2024.

Analyse van actuele leerlingaantallen

De vijf grafieken in figuur 7 op pagina 36 laten de leerlingaantallen zien van de vijf vo-scholen die betrokken zijn bij het IHP VO in het schooljaar 2023-2024, op basis van de woonlocatie van de leerlingen en uitgesplitst per schoolsoort. De woonlocaties zijn verdeeld in Maastricht-Oost, Maastricht-West, Heuvelland en België. Een eerste analyse van deze data levert per school een aantal inzichten op:

Porta Mosana College

- ▶ Er is een enorm verschil in het aantal vwo-leerlingen van het Porta Mosana College en de andere drie scholen die vwo aanbieden. Momenteel huisvest het Porta Mosana College meer vwo-leerlingen dan alle andere vo-scholen in Maastricht bij elkaar opgeteld. Aangezien deze school de enige school is die enkel havo en vwo aanbiedt, heeft het een uitgesproken en onderscheidend schoolprofiel.
- ▶ Het specialisatieprofiel in tweetalig onderwijs (tto), heeft een aantrekkingskracht op vwo-leerlingen. Meer dan de helft van alle leerlingen van deze school – van leerjaar 1 t/m 6 – volgt de havo- of vwo-opleiding inclusief tto, waardoor we kunnen spreken van een sterk specialisatieprofiel.
- ▶ Het Porta Mosana College haalt circa 1/3 deel van de leerlingen uit het Heuvelland, waardoor er een financiële afhankelijkheid ontstaat van dit deel van het voedingsgebied. Het is opvallend dat deze school ca. drie keer zoveel vwo-leerlingen uit het Heuvelland haalt dan het Sint-Maartenscollege of het Bernard Lievegoed College. Dit kan deels te maken hebben met de locatie van de school, aan de buitenrand van Maastricht-Oost, waar het voedingsgebied Heuvelland begint.

Bonnefantencollege

- ▶ Bij het Bonnefantencollege valt meteen op dat er geen evenwichtige verdeling is in de herkomst van leerlingen. De grafiek laat duidelijk zien dat het overgrote deel van de leerlingen uit Maastricht-West komt. De school haalt nauwelijks leerlingen uit Maastricht-Oost of het Heuvelland.
- ▶ Het valt op dat de leerlingen uit Maastricht-Oost, die voor het Bonnefantencollege kiezen, veelal vmbo-bk leerlingen zijn. Een niveau dat de scholen met een breed onderwijsaanbod aan de oostzijde van de stad niet aanbieden. Dit komt overeen met de conclusies uit het onderzoek van Allen et al., (2016), dat leerlingen alleen bereid zijn om verder te reizen wanneer er geen of onvoldoende aanbod in de eigen omgeving is.¹⁹
- ▶ Bij het nader bestuderen van de data worden aanvullende details duidelijk die niet uit de grafiek zijn af te lezen. De havo- en vwo-leerlingen zitten met name in de bovenbouw. De instroom van havo- en vwo-leerlingen in de onderbouw is tegenwoordig significant lager.
- ▶ Het Bonnefantencollege kampt met een tekort aan leerlingen voor de verschillende niveaus. Het voornemen is om de school om die reden te laten fuseren met VMBO Maastricht.

---

¹⁹ Het Bernard Lievegoed College is een brede school die vmbo-bk aanbiedt, maar hiervoor zijn elk jaar maar enkele plaatsen beschikbaar. Ook VMBO Maastricht biedt vmbo-bk aan, maar is geen brede school. Over het algemeen bestaat het beeld dat een groot deel van de ouders van leerlingen met een advies vmbo-bk, de voorkeur geeft aan plaatsing op een brede school dan op een categorale vmbo-school. Er zijn meer kinderen met uiteenlopende niveaus en achtergronden, waardoor de sociale dynamiek ook breder is.

Bernard Lievegoed College

- ▶ Het Bernard Lievegoed College haalt meer leerlingen uit het Heuvelland dan uit Maastricht-Oost, waar de school zelf staat. Het lijkt er daarom op dat ook deze school voor haar levensvatbaarheid afhankelijk is van leerlingen uit het Heuvelland. De leerlingaantallen van de school vallen echter minder goed te duiden, aangezien het Bernard Lievegoed College een **plaatsingsbeleid** hanteert op basis van **loting**. Voor de **vmbo-bk** afdeling is een zeer beperkt aantal plekken beschikbaar, terwijl leerlingen met een vwo-advies niet hoeven te loten om aangenomen te worden.
- ▶ De leerlingaantallen tussen de afdelingen **vmbo-tl**, **havo** en **vwo** zijn redelijk evenwichtig verdeeld, met havo als grootste afdeling. We nemen hierin mee dat havo-leerlingen bij hun aanmelding **uitgeloot** kunnen worden en vwo-leerlingen niet. Zonder **plaatsingsprocedure** waren er naar alle waarschijnlijkheid relatief meer havo-leerlingen en minder vwo-leerlingen, maar dit kan ook gelden voor het aantal vmbo-leerlingen.
- ▶ Het Bernard Lievegoed College is een **vrijeschool**. Door de **antroposofische** benadering van het onderwijs, kunnen we concluderen dat de school een sterk en onderscheidend ‘profiel’ heeft. Het specialisatieprofiel ‘antroposofisch’, dat geldt voor alle niveaus en leerjaren van de school, zorgt ervoor dat dit tevens een belangrijk deel van het **schoolprofiel** vormt.

Sint-Maartenscollege

- ▶ Alle **schoolsoorten** die het Sint-Maartenscollege aanbiedt – **vmbo-tl**, **havo** en **vwo** – zijn redelijk evenwichtig verdeeld. Dit geldt eveneens voor de verdeling van de herkomst van leerlingen uit West, Oost en Heuvelland. De **centrale ligging** van de school ten opzichte van de stad én het totale voedingsgebied, is een factor die daarin naar alle waarschijnlijkheid een rol speelt. Het Sint-Maartenscollege wordt ook wel betiteld als **stadsschool** vanwege de centrale ligging en de grote **diversiteit** aan leerlingen.
- ▶ Ook voor het Sint-Maartenscollege geldt dat het Heuvelland een rol speelt in de levensvatbaarheid van de school, aangezien circa 25% van de leerlingen uit dit deel van het voedingsgebied komt.
- ▶ Het Sint-Maartenscollege heeft een minder uitgesproken schoolprofiel of specialisatieprofiel ten opzichte van het Porta Mosana College of het Bernard Lievegoed College. De school is in het schooljaar 2022-2023 begonnen met het aanbieden van *Technasium*²⁰ in de havo- en vwo-brugklassen. Dit specialisatieprofiel staat in de kinderschoenen en is volop in ontwikkeling. Net als bij de tto-stroming op het Porta Mosana College kunnen leerlingen kiezen voor **Technasium**; het is niet verplicht. Omdat het Technasium recent is ingevoerd, wordt het op dit moment alleen aangeboden aan leerlingen uit de leerjaren 1, 2 en 3 van het havo en vwo. Uit een onder eigen leerlingen uitgevoerde enquête, blijkt dat de **keuzemogelijkheid** voor Technasium geen doorslaggevende factor is geweest in de keuze voor het Sint-Maartenscollege.
Zie **Bijlage 6 | Leerlingenquête** op pagina 83.

---

²⁰ Het Technasium is een **onderwijsconcept** binnen het Nederlandse voortgezet onderwijs dat zich richt op de integratie van techniek en **bètavakken** met andere vakken. Een school die Technasium aanbiedt heeft een specifiek **curriculum** en onderwijsaanpak, waarin technisch **onderzoek en ontwerp** centraal staan.

VMBO Maastricht

- ▶ VMBO Maastricht is een **vmbo-school** die **vmbo-b** t/m **vmbo-gl** aanbiedt. Dit betekent dat de nadruk op deze school eerder ligt op **praktijkgericht onderwijs** dan op **theoretisch onderwijs**. De school heeft in tegenstelling tot het Bonnefantencollege meer faciliteiten en **vaklokalen**, zoals keukens en technische werkplaatsen, die nodig zijn om goed praktijkgericht onderwijs te kunnen geven. Dit zorgt voor een onderscheidend schoolprofiel in vergelijking met de andere Maastrichtse vo-scholen. Het is ook de enige school die enkel **vmbo-onderwijs** aanbiedt.
- ▶ Door de geografische ligging aan de Bemelergrubbe, haalt VMBO Maastricht de meeste leerlingen uit Maastricht-Oost en het Heuvelland en significant minder leerlingen uit West. Zoals eerder vermeld zijn de plannen voor een fusie tussen het Bonnefantencollege en VMBO Maastricht in een verder gevorderd stadium. Beide scholen kampen met een tekort aan leerlingen om **financieel gezond** te zijn.

Analyse van de historische ontwikkeling in leerlingaantallen

De eerdere analyses gingen over de actuele leerlingaantallen. In figuur 8 op pagina 40 zien we de ontwikkeling van leerlingaantallen per school in de afgelopen zeven jaar. In deze vier grafieken worden de totale leerlingaantallen weergegeven, zonder uitsplitsing per niveau. Deze samengevoegde data leveren een aantal aanvullende inzichten op die we voor een groot deel tevens kunnen verklaren.

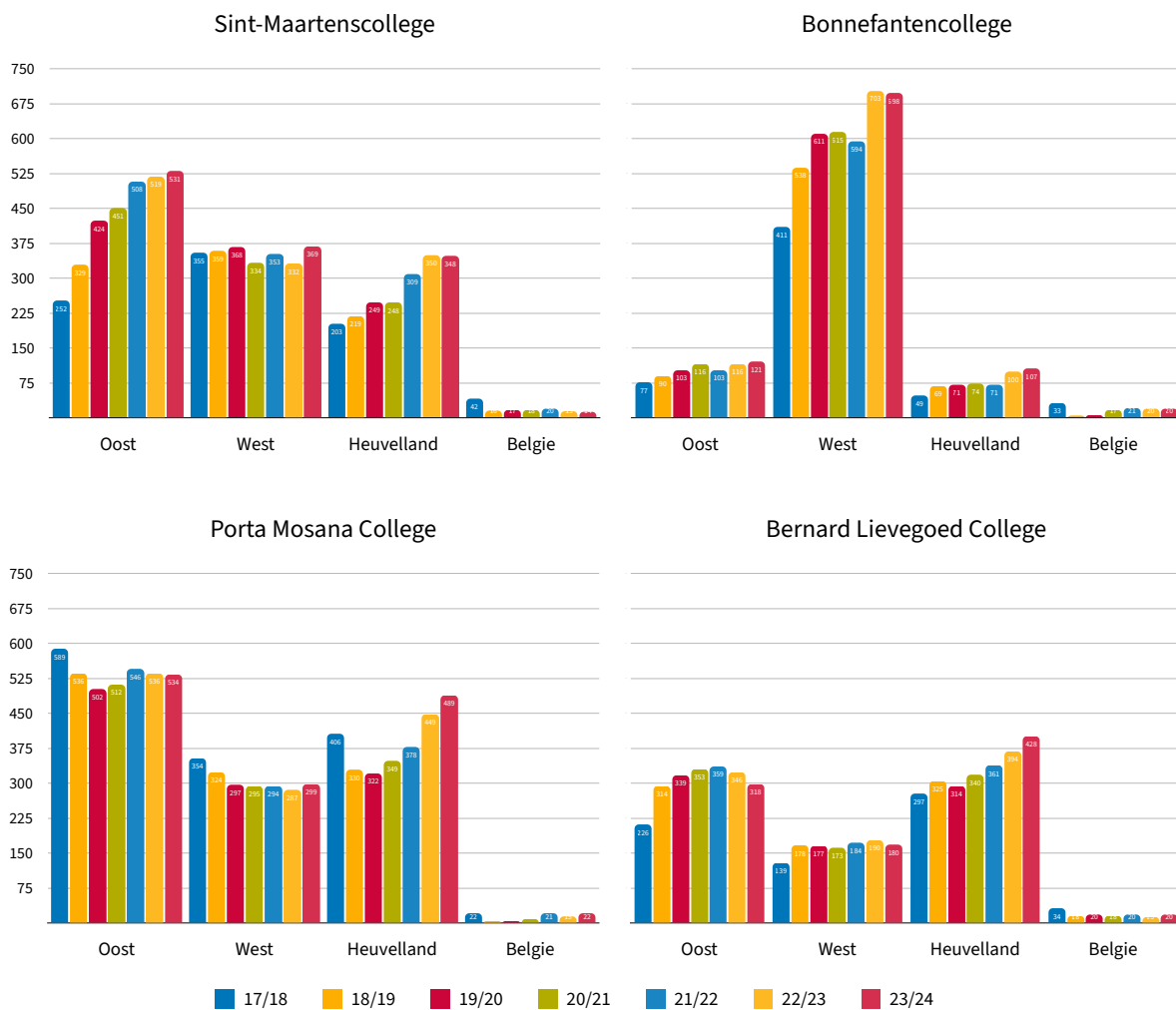
- ▶ De scholen met een **breed onderwijsaanbod** in Maastricht-Oost worden gekenmerkt door een gevarieerde en gebalanceerde instroom van leerlingen uit West, Oost en het Heuvelland. Dit in tegenstelling tot het Bonnefantencollege, dat in Maastricht-West ook in de laatste zeven jaar de meerderheid van haar leerlingen uit de directe **schoolomgeving** haalt. De ontwikkelingen in Maastricht-Oost en de **agglomeratie-effecten** die daarbij horen, alsook de ligging van het Bonnefantencollege in de **periferie** van het totale voedingsgebied, spelen hierbij naar alle waarschijnlijkheid een belangrijke rol. We hebben eerder in het rapport benoemd dat de daling van vo-leerlingen in Maastricht-West een proces is dat inmiddels vijftig jaar gaande is.
- ▶ Aan het Sint-Maartenscollege is het aantal leerlingen uit Maastricht-Oost in de afgelopen zeven jaar bijna verdubbeld. Dit is te verklaren door een eerdere terugloop van leerlingen door de invoering van de **domeinenstructuur**²¹, waardoor veel ouders en leerlingen uit Oost én het Heuvelland kozen voor o.a. het Stella Maris College in Meerssen. Deze school ervoer ten tijde van de ‘onrust’ in Maastricht een enorme piek in het aantal aanmeldingen. Toen de invoering van de domeinenstructuur werd herzien, keerde de rust in Maastricht terug en steeg het aantal leerlingen uit Oost en het Heuvelland geleidelijk aan weer.
- ▶ Het Porta Mosana College had ten tijde van deze onrust weinig last van terugloop van leerlingen uit Oost, maar wel van leerlingen uit het Heuvelland.

---

²¹ De **domeinenstructuur** had als doel het vormen van drie grote vo-locaties in Maastricht. Eén locatie voor vmbo, één voor havo en één voor vwo. Dit **domeinenplan**, zoals het ook wel genoemd werd, strandde uiteindelijk door een gebrek aan **draagvlak** bij personeel, ouders, leerlingen en de lokale politiek.

- Uit de grafieken valt op dat de daling van leerlingen uit het Heuvelland op alle scholen effect heeft gehad. Vooral bij de scholen in Oost, maar zelfs in West, zien we weer een duidelijke stijging in de afgelopen zeven jaar.

Hoewel we een aantal gebeurtenissen uit het verleden kunnen koppelen aan specifieke fluctuaties in de zevenjaarsgrafieken, is de belangrijkste waarneming dat er in deze periode géén noemenswaardige verschuivingen hebben plaatsgevonden in de herkomst van de leerlingen per school. Er lijkt zelfs sprake te zijn van een structureel **evenwicht** tussen de scholen.

figuur 8 - Herkomst leerlingen op basis van postcode van het woonadres in de laatste zeven schooljaren.

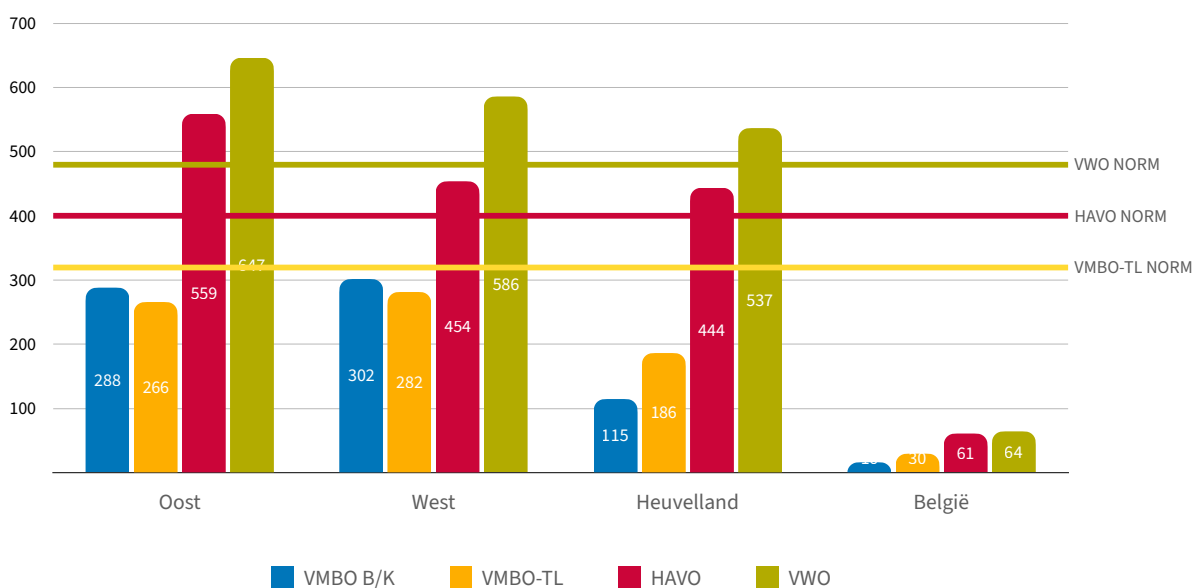
Analyse van beschikbare leerlingaantallen in Maastricht-West

Een belangrijke maatstaf voor de levensvatbaarheid van een school is de *gezonde school-norm*. Deze stelt dat voor de schoolsoorten *vmbo-tl/mavo*, *havo* en *vwo* minstens 80 leerlingen *per leerjaar, per niveau* nodig zijn om *financieel gezond* te blijven. Dit minimumaantal is noodzakelijk om een breed scala aan vakken en keuzemogelijkheden aan te bieden, wat essentieel is voor een rijk en divers onderwijsaanbod. Voor de schoolsoorten *vmbo-basis* en *vmbo-kader* is een hoger *lumpsumbudget* per leerling vastgesteld, waardoor de norm van 80 leerlingen niet voor deze schoolsoorten geldt. Middels een eenvoudige berekening kunnen we de gezonde school-norm tonen bij de verschillende *schoolsoorten*:

- ▶ **mavo**²² | 4 jaar x 80 leerlingen = 320 leerlingen
- ▶ **havo** | 5 jaar x 80 leerlingen = 400 leerlingen
- ▶ **vwo** | 6 jaar x 80 leerlingen = 480 leerlingen

Een *brede school* als het Sint-Maartenscollege, met een *mavo*-, *havo*- en *vwo*-afdeling, heeft dus $320 + 400 + 480 = 1200$ leerlingen nodig om te voldoen aan de gezonde school-norm.

In figuur 9 zien we de *woonlocatie* van alle leerlingen van de vijf huidige Maastrichtse vo-scholen in het schooljaar 2023-2024, uitgesplitst per schoolsoort. Voor een duidelijke beeldvorming is de gezonde school-norm voor de drie schoolsoorten als hulplijn in de grafiek gezet.

figuur 9 – Aantal leerlingen van Maastrichtse vo-scholen (2023-2024) op basis van hun woonlocatie en verdeeld per schoolsoort.

²² De schoolsoort 'mavo' is identiek aan 'vmbo-tl'.

Wanneer we de leerlingendata analyseren komen we tot deze eerste inzichten:

- ▶ Wanneer we Maastricht-West en -Oost met elkaar vergelijken, zijn er geen opmerkelijke verschillen in leerlingaantallen per **schoolsoort**. In absolute aantallen wonen er in Oost meer leerlingen. Dit is een logisch gevolg van de kanteling van het **demografisch zwaartepunt**; Maastricht-Oost heeft nu meer inwoners dan Maastricht-West en dus ook meer leerlingen. Zie *De kanteling van het economisch en demografisch zwaartepunt* op pagina 24.
- ▶ Uit de eerdere analyses van de actuele en historische leerlingaantallen in Maastricht, blijkt dat het Bonnefantencollege in West op de locatie Eenhoornsingel op dit moment nauwelijks leerlingen aantrekt uit Oost en het Heuvelland. We nemen deze conclusie mee om een **kansen- en risicoanalyse** te formuleren van een **brede school** op de locatie Eenhoornsingel in de toekomst. Wanneer we inzoomen op de leerlingaantallen van Maastricht-West, dan wonen er 302 b/k-leerlingen, 282 tl-leerlingen, 454 havo-leerlingen en 586 vwo-leerlingen.
- ▶ **vmbo-tl** – Er wonen in Maastricht-West niet genoeg leerlingen om een gezonde **mavo** in stand te houden binnen de geplande brede school op de locatie Eenhoornsingel. Het is daarbij onwaarschijnlijk dat alle in West wonende **tl-leerlingen** voor deze brede school zullen kiezen, aangezien er in Maastricht-Oost twee of drie scholen zullen zijn die tevens vmbo-tl als schoolsoort aanbieden.²³ Ook houden we er rekening mee dat Technasium alleen wordt aangeboden aan de havo- en vwo-afdelingen en zal als specialisatieprofiel in de toekomst geen extra tl-leerlingen aantrekken wanneer het Sint-Maartenscollege de brede school in West wordt.
- ▶ **havo en vwo** – Er wonen net genoeg havo- en vwo-leerlingen in Maastricht-West voor een gezonde havo- en vwo-afdeling. Hoewel dit positief klinkt, is het ook hier onwaarschijnlijk dat alle in West wonende havo- en vwo-leerlingen voor de nieuwe brede school aan de Eenhoornsingel zullen kiezen. Na het geplande **transitietraject** zijn er in Maastricht-Oost drie scholen die havo aanbieden en drie scholen die vwo aanbieden, waarvoor de in West wonende havo- en vwo-leerlingen eveneens kunnen kiezen. Er zijn daarnaast geen indicaties om te concluderen dat na de transitie een aanzienlijk deel van de havo- en vwo-leerlingen uit Maastricht-Oost en het Heuvelland voor de locatie Eenhoornsingel zullen kiezen.

In het specifieke geval van het Sint-Maartenscollege zal het specialisatieprofiel **Technasium** geen sterkere aantrekkingskracht hebben dan het **tweetalig onderwijs** van het Porta Mosana College of het **vrijeschool-concept** van het Bernard Lievegoed College. Op basis van de bovenstaande analyses komen we tot de voorlopige conclusie dat de risico's voor het halen van de gezonde school-norm voor een brede school op de locatie Eenhoornsingel aanzienlijk groot zijn.

Een factor die deze risico's gaat vergroten, is het feit dat het **demografische evenwicht** ook in de komende decennia verder richting Maastricht-Oost zal verschuiven. Hoewel er in de prognoses van Pronexus (zie *figuur 10* op pagina 43) sprake is van groei in de komende decennia, vindt deze meer in Oost plaats en zullen er relatief meer leerlingen wonen dan in West.

---

²³ Het nieuwe Montessori College Maastricht start in het schooljaar 2024-2025 met een vwo-afdeling. De school is op dit moment bezig om een vergunning te krijgen voor het openen van een mavo-afdeling.

Prognoses van leerlingaantallen

De herverdeling van vo-leerlingen in het licht van het IHP VO, brengt verschillende uitdagingen met zich mee. Een belangrijk aspect hiervan is de levensvatbaarheid van scholen op basis van leerlingaantallen.

Pronexus heeft voor de toekomstige vier vo-scholen in Maastricht **prognoses** opgesteld van de leerlingaantallen voor de komende 20 jaar. Zie figuur 10. De voorspelde aantallen laten zien dat er sprake is van groei. De vorige twee ingrijpende herstructureringsplannen die het uiteindelijk niet gehaald hebben, werden geïnitieerd op basis van de toenmalige prognoses (2012 en 2018) die uitgingen van een **krimp** van het aantal leerlingen voor de komende decennia. We trekken hieruit de voorlopige conclusie dat er voorzichtig omgegaan moet worden met leerlingaantallen in de toekomst op basis van prognoses.

De prognoses voor de aankomende twee decennia zoals weergegeven in figuur 10, laten per locatie ongeveer dezelfde stijgingen zien. Voor de eerste drie locaties gaat het over een toename van ca. 12,5%. Voor de locatie Bernard Lievegoed College is dit ca. 8%. Het is belangrijk om op te merken dat de onderstaande prognoses zijn gebaseerd op de huidige locaties van de scholen en geen rekening houden met de geplande herstructurering naar aanleiding van het **IHP VO**.

Jaar	2024	2029	2034	2039	2044
Porta Mosana College	1341	1421	1430	1462	1506
VMBO Maastricht + Bonnefantencollege	1268	1334	1362	1395	1433
Sint-Maartenscollege	1266	1351	1367	1398	1436
Bernard Lievegoed College	959	984	980	1002	1037
Totaal	4834	5090	5139	5257	5412

figuur 10 - Leerlingprognoses door Pronexus per school t/m 2044

Schoolprofiel en Specialisatieprofiel

Binnen het voortgezet onderwijs wordt het begrip **profiel** in meerdere contexten gebruikt. In dit rapport onderscheiden we de begrippen **profielkeuze**, **schoolprofiel** en **specialisatieprofiel**. Het is zinvol om de verschillen in definitie uit te leggen, zodat we het effect ervan op leerlingaantallen kunnen begrijpen.

Profielkeuze

In de bovenbouw van het voortgezet onderwijs maakt de leerling een profielkeuze. In eerdere tijden werd dit het ‘**vakkenpakket**’ genoemd, maar deze vakken zijn nu geclusterd in profielen. Voor **vmbo-tl** bestaan de volgende profielen die vanaf leerjaar 3 gekozen worden:

- ▶ Techniek
- ▶ Zorg en Welzijn
- ▶ Economie
- ▶ Landbouw en Groen

Voor **havo** en **vwo** bestaan de onderstaande profielen die vanaf leerjaar 4 gekozen worden:

- ▶ Natuur en Techniek / N&T
- ▶ Natuur en Gezondheid / N&G
- ▶ Economie en Maatschappij / E&M
- ▶ Cultuur en Maatschappij / C&M

Schoolprofiel

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de **Inspectie van het Onderwijs** gebruiken het begrip **schoolprofiel** om meerdere **schoolkenmerken** van een middelbare school samen te vatten. Het schoolprofiel van een vo-school bestaat uit de volgende onderwerpen:

- ▶ **Schooltype** – *regulier onderwijs of speciaal onderwijs*
- ▶ **Denominatie** – *openbare school of bijzondere school*
- ▶ **Schoolsoorten** – *praktijkonderwijs, vmbo, havo of vwo*
- ▶ **Aantal leerlingen** – *totaal aantal en de verdeling naar schoolsoort en leerjaar*
- ▶ **Profielkeuze** – *aanbod en verdeling*
- ▶ **Schoolplan**
- ▶ **Ondersteuning** leerlingen
- ▶ **Overgaan en zittenblijven** – *percentages per schoolsoort en leerjaar*
- ▶ **Slagingspercentage** en **examencijfers**
- ▶ **Inspectierapport**
- ▶ **Tevredenheid** van leerlingen en ouders

Gezien de hoeveelheid onderwerpen, zegt een schoolprofiel veel over een school. Op de website scholenopdekaart.nl kunnen alle vo-scholen van Nederland op basis van hun schoolprofiel met elkaar vergeleken worden.

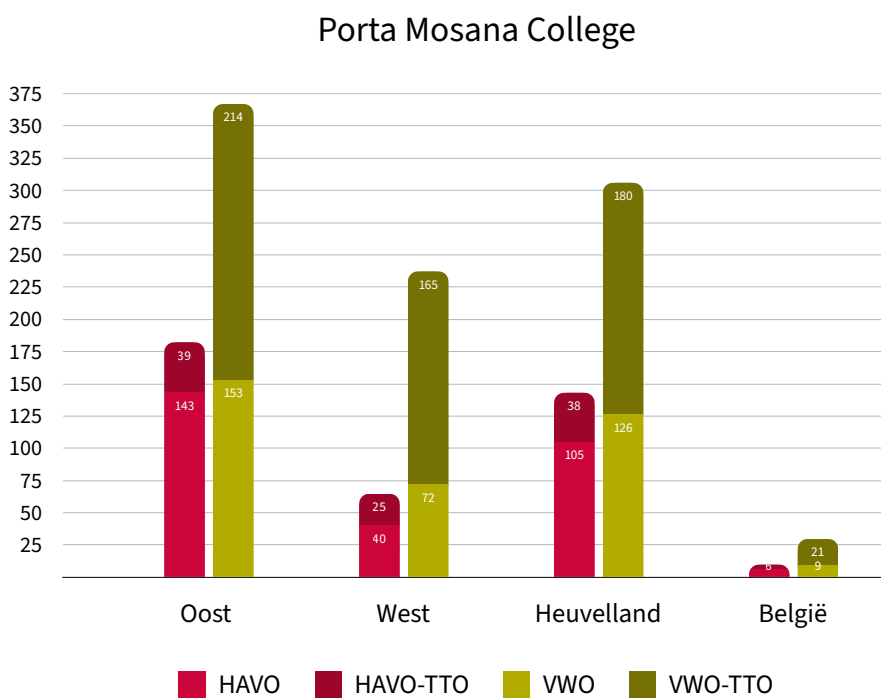
Specialisatieprofiel

We gebruiken naast de begrippen **profielkeuze** en **schoolprofiel** in dit rapport tevens het begrip **specialisatieprofiel**. In het advies van het **ARVO-rapport** wordt gesproken over ‘een duidelijke profilering van de vo-scholen in Maastricht’. Er wordt bedoeld dat scholen zich specialiseren in bepaalde domeinen, zoals wetenschap, kunst of sport en zich daarmee kunnen onderscheiden van andere scholen. Ook schoolspecifieke **onderwijsconcepten**, zoals **montessori**, **dalton**, **jenaplan** of **vrijescholen**, zien we als specialisatieprofielen. Ze zijn op basis van hun onderwijsconcept onderscheidend.

In de **Analyse van actuele leerlingaantallen** op pagina 37 hebben we al aandacht besteed aan de **identiteit** van de vo-scholen in Maastricht, waaronder specialisatieprofielen. Ze spelen een rol in de verdeling van het onderwijsaanbod van middelbare scholen, doordat ze leerlingen de mogelijkheid bieden om een bewustere keuze te maken en zich te verdiepen in specifieke **vakgebieden** of thema's. Dit kan bijdragen aan een hogere betrokkenheid en betere **onderwijsprestaties**. In Maastricht bestaan vo-scholen met diverse specialisatieprofielen, die elk een uniek onderwijsaanbod bieden.

Het Bernard Lievegoed College onderscheidt zich door het vrije school-onderwijsconcept. Dit specialisatieprofiel speelt een belangrijke rol in de schoolkeuze van ouders en leerlingen die op zoek zijn naar een meer **holistische** benadering van onderwijs.

Het Porta Mosana College heeft een sterk specialisatieprofiel in **tweetalig onderwijs** (tto), wat aanzienlijk bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van de school voor ouders en leerlingen. In figuur 11 is te zien dat **tto** met name in het vwo populair is. Meer dan de helft van alle vwo-leerlingen kiest voor tto; de meeste havo-leerlingen kiezen voor de **reguliere stroom** zonder tto. De populariteit van het tto-programma, dat al vele jaren verankerd is in het dna van de school en goed ontwikkeld is, benadrukt de perceptie bij ouders en leerlingen van het belang van **meertaligheid** voor de hedendaagse **onderwijsmarkt** en de toekomstige arbeidsmarkt.

figuur 11 - De woonlocatie en verdeling van tto- en niet-tto-leerlingen van het Porta Mosana College in 2023-2024.

Het Sint-Maartenscollege is van de Maastrichtse vo-scholen de minst **geprofileerde school**. Wel wordt sinds twee jaar het specialisatieprofiel **Technasium** aangeboden. De interesse voor deze richting is voldoende, maar de afdeling is binnen de school in ontwikkeling.

Zowel het *schoolprofiel* als een *specialisatieprofiel* kan een school onderscheidend maken. Op die manier kan de school een aantrekkelijkere optie zijn bij de schoolkeuze door leerlingen en ouders. Het advies in het rapport van de Commissie ARVO om de vo-scholen in Maastricht 'een eigen gezicht' te geven, in de zin van een unieke profilering of specialisatieprofiel, is niet bedoeld om scholen met elkaar te laten concurreren, maar om leerlingen en ouders de kans te bieden om een bewustere keuze te maken voor een specifieke school met onderscheidende kenmerken.

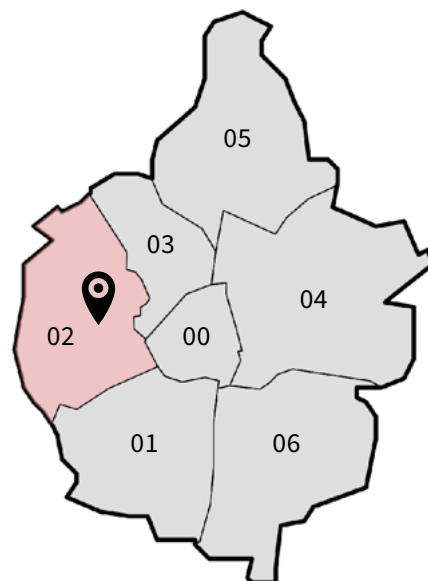
In het licht van het ARVO-advies dat er voor de toekomstige vo-leerlingen in Maastricht 'iets te kiezen' moet zijn, is het niet onbelangrijk om te beseffen dat een aanzienlijke groep leerlingen en hun ouders niet kiezen voor een specifieke specialisatiestroom zoals tto of Technasium, maar juist bewust kiezen voor de reguliere onderwijsstroom binnen het voortgezet onderwijs. Dit betekent dat niet alleen specialisatiestromen aantrekkelijk kunnen zijn voor leerlingen, maar dat dit tevens geldt voor het aanbieden van een reguliere onderwijsstroom.

5.4 LOCATIEANALYSE EENHOORNSINGEL

De keuze voor een **schoollocatie** heeft verstrekken gevolgen voor de bereikbaarheid, het **leerlingbestand** en de algehele levensvatbaarheid van de school. Dit deel van het rapport richt zich specifiek op de onderwijslocatie Eenhoornsingel in Maastricht-West. Door de perifere ligging ten opzichte van de andere scholen in de stad is de levensvatbaarheid van de huidige en toekomstige school op deze locatie in het geding. We hebben gekeken naar verschillende factoren die een rol spelen bij **locatiekeuzes** en hun effecten op het onderwijsaanbod in Maastricht. Hierbij worden ruimte, wijkontwikkeling, fietsveiligheid en bereikbaarheid in overweging genomen, evenals de perceptie van veiligheid in verschillende buurten.

- Wijk 00 **Centrum** (CBS-wijkcode:093500)
- Wijk 01 **Buitenwijk Zuidwest** (CBS-wijkcode:093501)
- **Wijk 02 Buitenwijk West** (CBS-wijkcode:093502)
- Wijk 03 **Buitenwijk Noordwest** (CBS-wijkcode:093503)
- Wijk 04 **Buitenwijk Oost** (CBS-wijkcode:093504)
- Wijk 05 **Buitenwijk Noordoost** (CBS-wijkcode:093505)
- Wijk 06 **Buitenwijk Zuidoost** (CBS-wijkcode:093506)

📍 Eenhoornsingel

figuur 12 - Indeling van wijken in Maastricht volgens het CBS.

Ruimte

De onderwijslocatie Eenhoornsingel ligt in Wijk 02 / **Buitenwijk West**. (figuur 12) De **wijk** heeft een oppervlakte van circa 885 hectare en telt ruim 37.500 inwoners, verdeeld over tien buurten. Het is daarmee de grootste wijk in Maastricht qua inwonertal, die vooral bekend is als **woongebied**. Het terrein van de locatie aan de Eenhoornsingel beslaat circa 30.000 vierkante meter en is daarmee de grootste locatie van Maastricht. Dit biedt ruimte voor **onderwijshuisvesting** met uitgebreide **onderwijsvoorzieningen**, zoals sportfaciliteiten.

Wijkontwikkeling

Het grootste deel van de huidige *Buitenwijk West* was tot 1920 geen onderdeel van de gemeente Maastricht. Ook daarna behield de wijk lange tijd het agrarische karakter. Dat veranderde in de jaren '50 en '60 door de oprukkende nieuwbouwwijken Caberg, Malberg, Malpertuis en Pottenberg. De bouw van deze vrij eentonige nieuwbouwwijken was een direct gevolg van de heersende woningnood. Ten tijde van deze ontwikkeling in Maastricht-West was de 'parochiegedachte' leidend, waarbij men een woonwijk zag als een sociologische variant op een kerkelijke parochie; een niet al te grote wijk, de kerk in het midden, daaromheen winkels en andere voorzieningen, en daaromheen de woonbuurten en het wijkgroen. De huizen werden bewoond door **modale** gezinnen, waaronder veel ambtenaren.

In 1968 werd aan de Eenhoornsingel de nieuwbouw geopend voor het Stedelijk Lyceum en MMS. Gezien de ontwikkeling van de wijk en de opbouw van de demografie was dit een logische plek voor een middelbare school. 'Het Stedelijk' was na de verhuizing een bloeiende school met een goede naam.

In de jaren '70 en '80 volgde de uitbreiding van Maastricht-West met de nieuwbouwwijk Daalhof. Een gebied dat oorspronkelijk aangewezen was voor natuur en recreatie, maar door een gebrek aan voldoende bouwgrond alsnog voor woningbouw bestemd werd. In de jaren '90 werd het gebied verder uitgebreid met de nieuwbouwwijk Hazendans. Deze uitbreidingen werden gekenmerkt door een behoefte aan **diversificatie** van het eentonige woningaanbod in West, omdat de bestaande buurten met name uit goedkopere, kleinere huizen bestonden. Door dit proces zijn de oudere buurten als Pottenberg, Malpertuis, Mariaberg en Caberg in verval geraakt, wat invloed heeft gehad op het imago van dit stadsdeel.

De gemeente Maastricht werkt aan een gebiedsgerichte aanpak voor deze wijk, die voor een aantal thema's wordt gezien als 'zorgelijk' (Lodewijks & Sprooten, 2015). Om de veerkracht in de wijk te vergroten stelt de gemeente Maastricht in het Coalitieakkoord 2022–2026 een aantal oplossingen voor, zoals een betere en beter verdeelde huisvesting en het versterken van het **sociaal domein** om inwoners beter te ondersteunen. In hetzelfde coalitieakkoord wordt benoemd dat de raadsfracties zich realiseren dat dit een grote, meerjarige opgave is.

De **herontwikkeling** van *Buitenwijk West* staat op de agenda van de gemeente, maar vindt vooralsnog plaats in de vorm van herbouw van woningen en woonblokken. Er zouden grotere plannen zijn voor een P+R of de herontwikkeling van 'St. Annadal', maar deze bevinden zich hooguit in de fase van **visieontwikkeling** of onderzoek. Voor zover wij hebben kunnen onderzoeken, zijn er geen definitieve plannen voor grotere **gebiedsontwikkelingen** in Wijk 02.

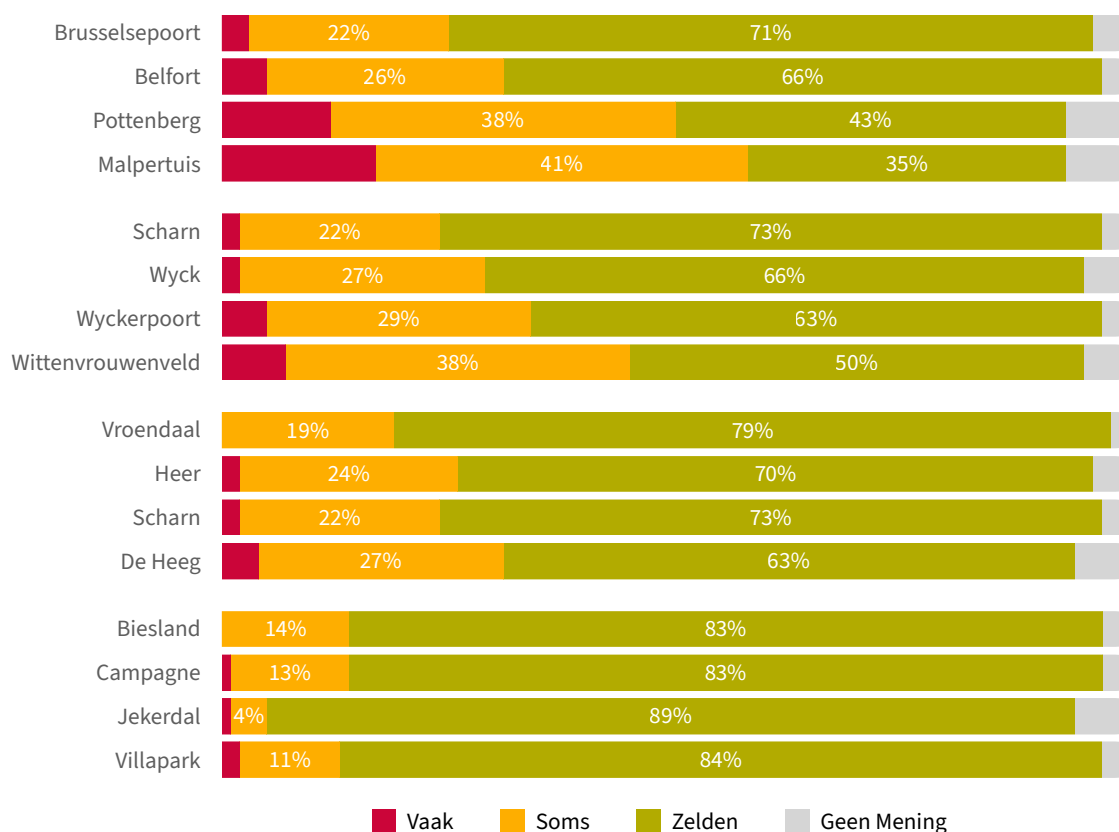
Bij de verkenning van de Eenhoornsingel als locatie voor een middelbare school moet rekening worden gehouden met de meerjarige termijn, wanneer de herontwikkeling van wijk wordt opgevoerd als vergrotende factor voor de levensvatbaarheid van de te plaatsen vo-school.

Veiligheidsperceptie

De **veiligheidsperceptie** van een schoollocatie is een cruciale factor bij de schoolkeuze door ouders. Een onderzoek van de gemeente Maastricht uit 2023 laat zien dat bewoners in verschillende buurten zich variërend veilig voelen. De grafiek van figuur 13 toont de resultaten van de vraag: *Voel je je wel eens onveilig in je eigen buurt?* We hebben vier buurten rondom elke vo-locatie onderzocht en de gegevens met elkaar vergeleken, omdat de perceptie van veiligheid niet stopt bij de grens van de eigen buurt.

Omdat het college van burgemeester en wethouders in het coalitieakkoord heeft opgenomen dat er een vo-school in Maastricht-West moet komen, hebben wij in dit overzicht tevens de buurten *Biesland, Campagne, Villapark en Jekerdal* van Wijk 01 – *Buitenwijk Zuid-West* – opgenomen. Hier waren oorspronkelijk meerdere vo-scholen gevestigd, waaronder het Veldeke College, Scholengemeenschap Oud-Vroenhoven, Mavo Biesland en Mavo Carolus Borromeus. We proberen met deze vergelijking inzichtelijk te maken dat veel **onderwijsgebouwen** en **onderwijspercelen** op kansrijke en aantrekkelijke locaties in Maastricht-West in het verleden zijn afgestaan voor o.a. nieuwbouw in het hogere **woningsegment** of prestigieuzere bouwprojecten.

figuur 13 - Onderzoek Gemeente Maastricht uit 2023 naar de perceptie van veiligheid

De veiligheidsperceptie varieert significant tussen de buurten rondom de verschillende schoollocaties. De genoemde percentages zijn een gemiddelde van de perceptie zich veilig te voelen in de eigen buurt.

- ▶ *Omgeving Bonnefantencollege:* **52.5%**
- ▶ *Omgeving Sint-Maartenscollege:* **63.0%**
- ▶ *Omgeving Porta Mosana en Bernard Lievegoed:* **71.3%**
- ▶ *Omgeving Zuid-West / historische vo-locaties:* **84.8%**

In de omgeving van het Sint-Maartenscollege – *Wyckerpoort, Wyck, Wittevrouwenveld, Scharn* – voelen mensen zich gemiddeld 10.5% veiliger dan in de omgeving van het Bonnefantencollege aan de Eenhoornsingel – *Brusselsepoort, Belfort, Pottenberg, Malpertuis*. Bovendien is het veiligheidsgevoel in de buurten rondom Porta Mosana College en Bernard Lievegoed College – *Heer, Vroendaal, Scharn, De Heeg* – (71.3%) 8.3% hoger dan in de omgeving van het Sint-Maartenscollege en 18.8% hoger dan in de omgeving van de Eenhoornsingel. De veiligheidsperceptie is het hoogst in de omgeving Zuid-West (84.8%), met een verschil van 21.8% ten opzichte van de omgeving Sint-Maartenscollege en 32.3% ten opzichte van de Eenhoornsingel.

Wij zijn ons er terdege van bewust dat dit onderwerp gevoelig ligt. De veiligheidsperceptie van een wijk of buurt heeft echter invloed op het imago van een gebied. Hoewel dit niet per se een doorslaggevende factor hoeft te zijn, is het wel één van de factoren die een rol spelen in de levensvatbaarheid van een schoollocatie. Het zou onderzoekstechnisch niet terecht zijn om het onderwerp niet te benoemen.

Fietsveiligheid

Uit onderzoek van Sweco blijkt dat **fietsroutes** met vrijliggende **fietspaden** het meest veilig zijn voor scholieren (Sweco, 2021). In Maastricht is het ongevalsrisico gemiddeld 34% hoger dan de standaard voor dergelijke fietspaden. Specifiek voor de locatie aan de Eenhoornsingel is het ongevalsrisico 43%, wat hoger is dan het Maastrichtse gemiddelde.

Om een nieuwe brede school op de locatie Eenhoornsingel levensvatbaar te maken, moeten relatief meer leerlingen uit Maastricht-Oost en het Heuvelland langere afstanden fietsen om deze school ‘gevuld’ te krijgen. Deze structureel langere afstanden vergroten op zichzelf de risico’s, het zogenaamde **blootstellingsrespons-effect**.

Veiligheid is een belangrijk criterium voor ouders bij het kiezen van een school. Dit omvat zowel de **sociale veiligheid** rondom de school als de veiligheid op de fietsroutes naar school (Vogels et al., 2021).

Bereikbaarheid

Uit de afgenomen personeels- en leerlingenenquête blijkt dat **reisafstand** een belangrijke factor is bij de **schoolkeuze** van zowel leerlingen als personeel. Leerlingen geven aan dat een korte reisafstand een doorslaggevende rol speelt bij de keuze voor een school. Evenzo benadrukt het personeel dat afstand een belangrijke overweging is. Zie *Bijlage 6 | Leerlingenquête* op pagina 83 en *Bijlage 7 | Personeelsenquête* op pagina 85.

Niet alleen de afstand, maar ook de **vervoerswijze** speelt een rol voor een middelbare school (Van Goeverden & De Boer, 2008). De huidige locatie van het Sint-Maartenscollege is uitstekend bereikbaar, zowel met het openbaar vervoer als met de auto. De nabijheid van het station en de A2 maakt de school bijzonder aantrekkelijk voor leerlingen uit het **Heuvelland**, die vaker afhankelijk zijn van het openbaar vervoer om de school te bereiken.

De locatie Eenhoornsingel is minder goed bereikbaar met het openbaar vervoer dan de scholen in Oost. Eén van de factoren voor de rechtbank in Maastricht om te willen verhuizen van Maastricht-West naar de locatie van het Sint-Maartenscollege in Oost, is dat het huidige Annadalterrein voor het personeel en bezoekers van de rechtbank relatief slecht bereikbaar is per openbaar vervoer. De keuze van de rechtbank lijkt de slechtere **ov-bereikbaarheid** van de Eenhoornsingel, die in dezelfde wijk ligt als de rechtbank, te bevestigen.

De locatie aan de Eenhoornsingel biedt weliswaar voordelen in termen van beschikbare ruimte, maar de veiligheidsperceptie en bereikbaarheid vormen aandachtspunten. Een zorgvuldige analyse van alle factoren, inclusief ruimte, wijkontwikkeling, fietsveiligheid, bereikbaarheid en veiligheidsperceptie, is essentieel voor het maken van weloverwogen locatiekeuzes die bijdragen aan een kwalitatief en levensvatbaar onderwijsaanbod in Maastricht.

ANALYSE

6 ANALYSE

6.1 ALGEMENE BESCHOUWING

Het Sint-Maartenscollege is een succesvolle school met een gezond, evenwichtig verdeeld en groeiend leerlingaantal waar kwalitatief goed onderwijs wordt geboden. Het **ARVO-rapport** stelt: *‘Voor een deel van de scholen wordt geen directe noodzaak gevoeld om het aanbod te herzien, de kwaliteit is op orde en de prognose van leerlingaantallen vormt voor deze individuele scholen geen aanleiding om maatregelen te treffen.’* Dit is mede van toepassing op het Sint-Maartenscollege. Toch is dit in de huidige opzet van het IHP VO de school die naar de locatie Eenhoornsingel verplaatst gaat worden. De gepresenteerde onderzoeksresultaten schetsen het beeld dat een dergelijke verplaatsing ingrijpende gevolgen heeft voor de school en alle betrokkenen, maar ook voor het **vo-evenwicht** in de stad en de regio.

Autonomie

Het besluit van de gemeente Maastricht en LVO om de locatie van het Sint-Maartenscollege op te heffen, zonder enige vorm van inspraak of **participatie** van het **schoolteam** of de directie, leidt bij de betrokkenen tot de conclusie dat de school zelf geen enkele vorm van **autonomie** heeft. Ook het besluit van LVO om het Sint-Maartenscollege te verplaatsen naar de locatie Eenhoornsingel, wederom zonder inspraak of participatie, bevestigt deze beeldvorming.

Participatie

De praktijk leert dat het **team** van een middelbare school vaak bestaat uit een bonte verzameling van mensen met een verscheidenheid aan ervaringen; zowel **onderwijsgerelateerd** alsook niet-onderwijsgerelateerd. Het Sint-Maartenscollege beschikt over een team van gedreven onderwijsprofessionals, die samen meer dan 2000 jaar aan onderwijservaring in huis hebben. Dit team is meer dan bereid om de collectieve ervaringen en inzichten in te zetten om een constructieve bijdrage te leveren aan een gezonde toekomst van de eigen school. Het niet meenemen van deze groep bij de besluitvorming van ingrijpende trajecten als het IHP VO, kan leiden tot een grotere afstand tussen besturen en schoolteams. In een tijd waarin **burgerparticipatie** een actueel onderwerp is, is het eveneens aan te raden om ook leerlingen en ouders hierin mee te nemen. Dat gebeurt op dit moment niet.

Onderzoek

Er is door LVO of de gemeente Maastricht geen onderzoek uitgevoerd naar de **onderwijseconomische** haalbaarheid van een **brede school** in Maastricht-West. Er heeft tevens geen onderzoek plaatsgevonden naar de **onderwijsgerelateerde** gevolgen van een groot **herstructureringsplan** als het IHP VO, waaronder de verplaatsing van bestaande scholen. Dit leidt tot onrust over de toekomstzekerheid van een school en een gebrek aan vertrouwen in de besluitvorming en besluitvormers. In de eerdere herstructureringsplannen van de gemeente Maastricht en LVO is geen onderzoek gedaan naar het **draagvlak** bij diverse **belanghebbenden**. Het gebrek aan draagvlak heeft een cruciale rol gespeeld bij het feit dat deze plannen uiteindelijk niet zijn doorgevoerd.

6.2 LOCATIE

De aanleiding en scope van dit onderzoek gaan in eerste instantie over de herstructurering van onderwijslocaties. De analyse over het thema **locatie** zal dan ook met name gaan over de doelstelling van de gemeente Maastricht om een brede vo-school in Maastricht-West te behouden en specifiek op de aangewezen locatie Eenhoornsingel. Er is tevens gekeken naar de bredere gevolgen van de huisvestingsplannen.

Oost versus West

Vanuit de historische analyse is beschreven hoe het economisch en demografisch zwaartepunt is verschoven van Maastricht-West naar -Oost. → *De kanteling van het economisch en demografisch zwaartepunt* op pagina 24. De invloed van deze constante dynamiek tussen het oostelijke en westelijke stadsdeel is omvangrijk met brede effecten. Sinds de verschuiving van het economisch zwaartepunt naar Oost, is het voorzieningenniveau in Maastricht-West significant gedaald, met name in de gebieden buiten het centrum. In de afgelopen decennia heeft de gemeente Maastricht hier deels een aandeel in gehad, door de verplaatsing van veel voorzieningen van West naar Oost te initiëren of te faciliteren.

Uit de gespreksverslagen van de ‘Stuurgroep Masterplan’ (Beckers & Vossen, 2018), valt uit meerdere citaten op te merken dat vooral medewerkers, bestuursleden en raadsleden van de Gemeente Maastricht zich zorgen maken over de terugloop van het voorzieningenniveau in Maastricht-West. → *Bijlage 4 | Gespreksverslagen Stuurgroep Masterplan 2017* op pagina 76.

Om die reden hebben de **coalitiepartijen** van de **gemeenteraad** in hun coalitieakkoord als doelstelling opgenomen dat er aan beide zijden van de Maas ‘een brede **scholengemeenschap met een zo ruim als mogelijk aanbod aan opleidingen**’ moet komen. Aan deze doelstelling is geen **onderwijseconomisch** of **onderwijsinhoudelijk** haalbaarheidsonderzoek voorafgegaan. Men vindt dat er in West in elk geval één vo-school moet blijven, om het voorzieningenniveau niet nog verder te laten afnemen. Doordat LVO deze coalitiewens opvolgt, wordt in het IHP VO wederom uitgegaan van een ongelijke spreiding van vo-scholen over de stad. Vijf scholen in Oost en één in West.²⁴

Omdat meer dan 30% van alle leerlingen van de Maastrichtse vo-scholen uit het Heuvelland komt, is een evenredige verdeling van vo-scholen over de oost- en westzijde van de stad niet efficiënt of haalbaar. Er is hierbij geen aanleiding om te concluderen dat de scheve verhouding in de beschikbaarheid van leerlingaantallen tussen Oost en West op korte termijn zal stabiliseren of kantelen.

---

²⁴ In deze verdeling houden we al rekening met de fusie tussen het Bonnefantencollege en VMBO Maastricht en nemen ook het United World College en Montessori College Maastricht hierin mee.

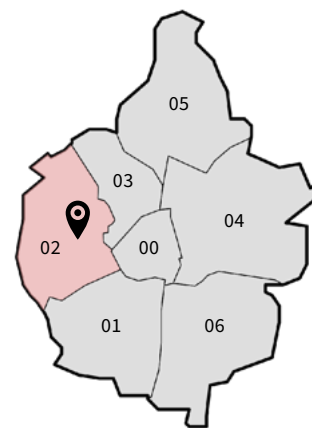

West versus Buitenwijk-West

Het is belangrijk dat we binnen de context van dit onderzoek de locaties *Maastricht-West* en *Buitenwijk-West* los van elkaar zien. Maastricht-West is het volledige grondgebied van de stad ten westen van de Maas, inclusief het oude centrum – Wijk 00, 01, 02 en 03 in figuur 14. De wijken 04, 05 en 06 liggen in Maastricht-Oost.

Buitenwijk-West / Wijk 02 is de meest westelijke wijk van Maastricht waar ook de onderwijslocatie Eenhoornsingel ligt. De geplande vo-school op de Eenhoornsingel krijgt te maken met demografische en onderwijseconomische uitdagingen, als gevolg van de perifere ligging en afstand tot de andere vo-scholen in de stad.

De Projectgroep Sint-Maartenscollege benadrukt dat de beschreven risico's gelden voor de locatie Eenhoornsingel en niet voor Maastricht-West als geheel. Wanneer een onderwijslocatie in West dicht bij een van de bruggen zou liggen, dan vergroot dit de kans dat ook leerlingen uit Maastricht-Oost of het Heuvelland voor deze school zullen kiezen. Wij zien dit als het enige haalbare scenario om een brede vo-school in West te behouden.

figuur 14 – Indeling wijken Maastricht

Gelijke Kansen Alliantie

De onderwijslocatie Eenhoornsingel ligt in Wijk 02 / Buitenwijk West. Volgens een onderzoek van de gemeente Maastricht heeft deze wijk te maken met uitdagingen op het gebied van o.a. **laaggeletterdheid**. In het coalitieakkoord van het college van B en W staat:

*“Een belangrijke ambitie van dit college is om verdere tweedeling te voorkomen. Dat betekent kansengelijkheid bevorderen. Voor je kansen zou het niet uit mogen maken waar je in de stad geboren bent. Kansen beginnen bij onderwijs en het op vroege leeftijd voorkomen van achterstanden. De **Gelijke Kansen Alliantie** is daarbij ons uitgangspunt. Kansengelijkheid vraagt om toegankelijk onderwijs voor iedereen. Zeker voor scholieren heeft toegankelijkheid ook te maken met **nabijheid**. Daarom wil het college een brede **scholengemeenschap** met een zo ruim als mogelijk aanbod aan opleidingen aan beide zijden van de Maas. We willen, samen met het onderwijs, verdere stappen zetten binnen onze Educatieve Agenda waarbij de aanpak van laaggeletterdheid hoog op de prioriteitenlijst staat. Ambitie daarbij is om elk kind toegang te geven tot boeken. We onderzoeken hoe we dat vorm kunnen geven. Verder onderzoeken we mogelijkheden voor het aanbieden van schoolontbijt/schoollunch in het kader van gezond kindcentrum in beweging.” (Coalitieakkoord Maastricht 2022-2026, 2022)*

Het uitgangspunt van de **Gelijke Kansen Alliantie** is een belangrijke reden waarom het college een **brede school** specifiek in deze wijk wil behouden. De gemeente voelt om die reden tot op heden geen noodzaak om op zoek te gaan naar alternatieve locaties in Maastricht-West om een brede school te huisvesten. De locatie Eenhoornsingel wordt daarom in stand gehouden als vo-locatie. LVO gaat mee in de wens van het college en werkt mee aan het huisvesten van een brede school op deze locatie.

Het doel van het college om **laaggeletterdheid** aan te pakken door een brede vo-school in de nabijheid van de leerlingen te plaatsen zal niet worden gehaald, aangezien dit trajecten zijn die vele malen efficiënter zijn wanneer ze in het **primaire onderwijs** aangepakt worden. Daarnaast zal de factor **nabijheid** er wederom toe gaan leiden dat de brede school op de locatie Eenhoornsingel vooral leerlingen uit Maastricht-West zal huisvesten.

Agglomeratie en Voedingsgebied

Vanuit het **regionale perspectief** is te verklaren dat de meeste scholen in Maastricht-Oost liggen, omdat ze in het **centrum** van het voedingsgebied van alle Maastrichtse vo-scholen liggen, bestaande uit Maastricht-West, Maastricht-Oost en het Heuvelland. → *Het regionale perspectief* op pagina 31. De **clustering** van scholen in Maastricht-Oost, die door de centrale ligging goed bereikbaar is voor de meeste vo-leerlingen van de Maastrichtse scholen, zorgt ervoor dat de locatie Eenhoornsingel in de **periferie** van het vo-landschap van de stad ligt. Dit is niet alleen een probleem voor de toekomstige vo-school op deze locatie; het huidige Bonnefantencollege heeft in de afgelopen jaren dezelfde **periferienadelen** ondervonden en is qua leerlingaantallen niet levensvatbaar.

Bereikbaarheid

Bij de instandhouding van een brede school op de locatie Eenhoornsingel, zullen minimaal 1200 leerlingen dagelijks naar deze locatie reizen. Omdat er in Maastricht-West niet voldoende leerlingen wonen om deze school te vullen, zullen in verhouding meer leerlingen uit Oost en eventueel het Heuvelland naar deze plek moeten reizen, waarvan de afstand significant groter is dan die tot de vo-locaties in Maastricht-Oost. Voor leerlingen die per fiets reizen betekent dat een relatief grotere **reisafstand** in relatie tot de scholen in Maastricht-Oost, wat nadelige gevolgen heeft voor de **verkeersveiligheid**. Ook is de locatie Eenhoornsingel minder goed bereikbaar per openbaar vervoer dan de scholen in Oost, wat eveneens invloed heeft op de keuze van ouders en leerlingen.

Ruimte

Het belangrijkste voordeel dat de locatie Eenhoornsingel biedt, is de beschikbare ruimte. De totale omvang is ongeveer drie keer zo groot als de huidige locatie van het Sint-Maartenscollege aan de Noormannensingel en is daarmee de grootste **vo-locatie** van de stad. De oppervlakte is ruim voldoende voor een nieuwe onderwijslocatie voor ca. 1200 leerlingen en biedt daarnaast ruimte voor andere faciliteiten, waaronder sportvoorzieningen. Deze faciliteiten kunnen zowel door de school zelf als door de buurtbewoners worden gebruikt, wat zogenoemde koppelkansen creëert.

Omgeving Eenhoornsingel

De locatie aan de Eenhoornsingel biedt vooral voordelen in termen van beschikbare ruimte. De **veiligheidsperceptie** en het imago van de buurten rondom de locatie Eenhoornsingel zijn echter aandachtspunten, blijkt uit een onderzoek van de gemeente Maastricht. Het lijkt niet de doorslaggevende factor te zijn in de genoemde risico's van deze onderwijslocatie, maar het is één van de **locatiefactoren** die invloed hebben op de schoolkeuze door ouders en leerlingen. → *Veiligheidsperceptie* op pagina 49.

6.3 LEERLINGAANTALLEN

Kijkend naar de aanleiding en de scope van dit onderzoek, dan wordt evident dat de factor **leerlingaantallen** leidend is in deze casus. Het is in de **lumpsum** financieringssystematiek van het voortgezet onderwijs in Nederland cruciaal voor de **levensvatbaarheid** van scholen. We geven een analyse van de onderwerpen rondom de dynamiek van leerlingaantallen.

Structurele effecten op leerlingaantallen

De eerder beschreven verhouding tussen Maastricht-Oost en Maastricht-West, waarin duidelijk wordt dat de **demografie** van de stad aan het veranderen is, geldt als een **structurele factor** voor de verschuiving van leerlingaantallen van West naar Oost in de afgelopen decennia. Het is evident dat deze verschuiving blijvend is en in de toekomst zelfs verder zal doorzetten.

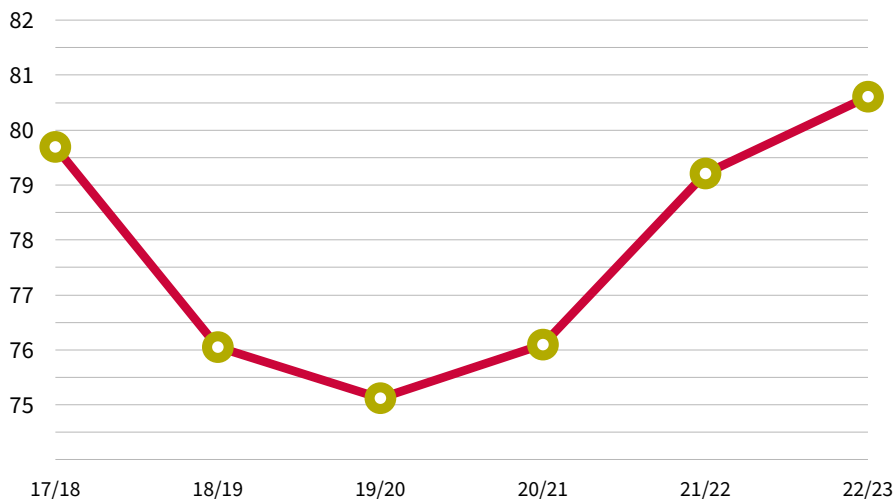
Omdat het voedingsgebied van de Maastrichtse vo-scholen zich nu voornamelijk rondom Maastricht-Oost bevindt, zal dit gebied voorlopig het centrum van het vo-landschap blijven. Er zijn geen aanwijzingen dat de daling van leerlingaantallen in Maastricht-West, een proces dat al meer dan 40 jaar voortduurt, omkeerbaar is en zich in de toekomst zal herstellen.

Tijdelijke effecten op leerlingaantallen

Er zijn veel vo-scholen die in het verleden te maken hebben gehad met pieken en dalen in de leerlingaantallen. Eerdere en recente plannen voor de herinrichting van het **vo-aanbod** in Maastricht, hebben periodes van onzekerheid en onrust veroorzaakt. Zo leidde het 'domeinenplan' in 2012 tot een significante daling in het aantal leerlingen dat voor een school binnen Maastricht koos. Zie figuur 15. Ongeveer 1380 potentiële vo-leerlingen uit Maastricht meldden zich aan bij scholen buiten de stad, zoals het Stella Maris College, of kozen voor onderwijs in België (Beckers & Vossen, 2018).

Het daaropvolgende **masterplan** in 2018 voorzag in de **centralisatie** van het voortgezet onderwijs middels een grote **vo-campus** in Maastricht-Oost, aangevuld met een brede school in Maastricht-West. Ook dit plan veroorzaakte veel onrust en leidde tot meer **weglek** van leerlingen. Na het stopzetten van het masterplan is er hard gewerkt om de stabiliteit te herstellen en is het percentage Maastrichtse leerlingen dat kiest voor scholen binnen de stad weer gestegen. In de grafiek van figuur 15 is dit duidelijk zichtbaar.

Deze hernieuwde stabiliteit benadrukt het belang van doordachte en breed gedragen beslissingen in toekomstige onderwijs- en **huisvestingsplannen**, om de continuïteit en kwaliteit van het onderwijs te waarborgen. Het toont tevens aan dat de factoren *rust* en *stabiliteit* niet onderschat moeten worden.

figuur 15 - Percentage Maastrichtse leerlingen op Maastrichtse vo-scholen ten tijde van eerdere herstructureringsplannen

Effecten op het schoolteam

Een goed **schoolteam** is zonder twijfel de belangrijkste factor voor de kwaliteit van een school. Onderzoek toont aan dat de impact van een kwalitatief sterk schoolteam op de **onderwijskwaliteit** aanzienlijk groter is dan veel andere **onderwijsstrategieën**. (Hattie, 2012; Hattie et al., 2015; Hattie & Zierer, 2019). Voor de continuïteit van de onderwijskwaliteit is het daarom niet alleen van belang dat scholen over een kwalitatief hoogwaardig schoolteam beschikken, maar bovenal dat dit team stabiel is, zonder veel **verloop**. Dit zorgt ervoor dat scholen in staat zijn om de onderwijskwaliteit om te zetten in een duurzame **kwaliteitscultuur** en **schooltradities** die op nieuwe generaties in het team overgedragen kunnen worden.

In de vorige sectie is gesproken over **Tijdelijke effecten op leerlingaantallen**. (pagina 57) Een vo-school kan wel degelijk **recupereren** van een daling in het leerlingaantal, in die zin dat de **leerlingpopulatie** weer stijgt en stabiliseert, waarmee de financiële risico's die invloed hebben op de **levensvatbaarheid** van de school worden afgewend. Deze tijdelijke effecten op leerlingaantallen kunnen echter een langdurige en structurele impact hebben op het schoolteam.

Wanneer het leerlingaantal van een vo-school daalt, heeft dit direct gevolgen voor de werkgelegenheid. Een daling in het aantal **aanmeldingen** van nieuwe **brugklassers** leidt in hetzelfde schooljaar al tot het vertrek van docenten. Wanneer de terugloop van leerlingen twee of drie jaar aanhoudt, bestaat de kans dat een groot deel van het team de school moet verlaten. Buiten de kennis en ervaring die weglekt, kan het een enorme impact hebben op de opgebouwde **kwaliteitscultuur** en de tradities van de school.

Ook bij de verplaatsing van scholen moeten de risico's voor de stabiliteit van het schoolteam zorgvuldig worden overwogen. De kennis en ervaring binnen het team kunnen afnemen en het **vakkenaanbod** kan worden beperkt, waardoor de school minder aantrekkelijk wordt voor toekomstige leerlingen.

Tijdens ons onderzoek hebben wij een enquête afgenomen onder het personeel van het Sint-Maartenscollege om een beeld te krijgen van de gevolgen van een eventuele verplaatsing van onze school. De enquête en de resultaten daarvan vindt u in **Bijlage 7 | Personeelsenquête** op pagina 85.

Effecten op onderwijskwaliteit

Periodiek onderzoek door de **Inspectie van het Onderwijs** beoordeelt scholen op verschillende standaarden, zoals het **onderwijsprogramma**, **leerlingbegeleiding**, **pedagogisch klimaat** en **veiligheid**; het zogenoemde **schoolprofiel**. → *Schoolprofiel* op pagina 44.

Het niet halen van de **gezonde school-norm** als gevolg van een afname van het leerlingaantal, heeft direct invloed op de **onderwijskwaliteit**. De samenstelling van het schoolteam kan sneller wijzigen, wat een weglek van kennis en ervaring betekent; het **braindrain-effect**. Ook kan het onderwijsaanbod afnemen, waardoor er minder keuzemogelijkheden zijn voor leerlingen, waaronder de eerder beschreven profielkeuzes. → *Profielkeuze* op pagina 44.

Het is essentieel dat beslissingen over de herstructurering of verplaatsing van scholen, gebaseerd zijn op gedegen **voonderzoek** en een duidelijk inzicht in de mogelijke gevolgen voor zowel leerlingen, docenten en overige betrokkenen. Het is belangrijk om de impact van dergelijke veranderingen in kaart te brengen en stappen te ondernemen om de mate van impact voor alle betrokkenen te minimaliseren.

Profilering

Zowel het **schoolprofiel** als een **specialisatieprofiel** kan een school onderscheidend maken en op die manier een aantrekkelijkere optie zijn bij de keuze voor een nieuwe school door leerlingen en ouders. Het advies in het rapport van de Commissie ARVO, om de vo-scholen in de stad een eigen gezicht of **identiteit** te geven, gaat met name over specialisatieprofielen. → *Specialisatieprofiel* op pagina 45.

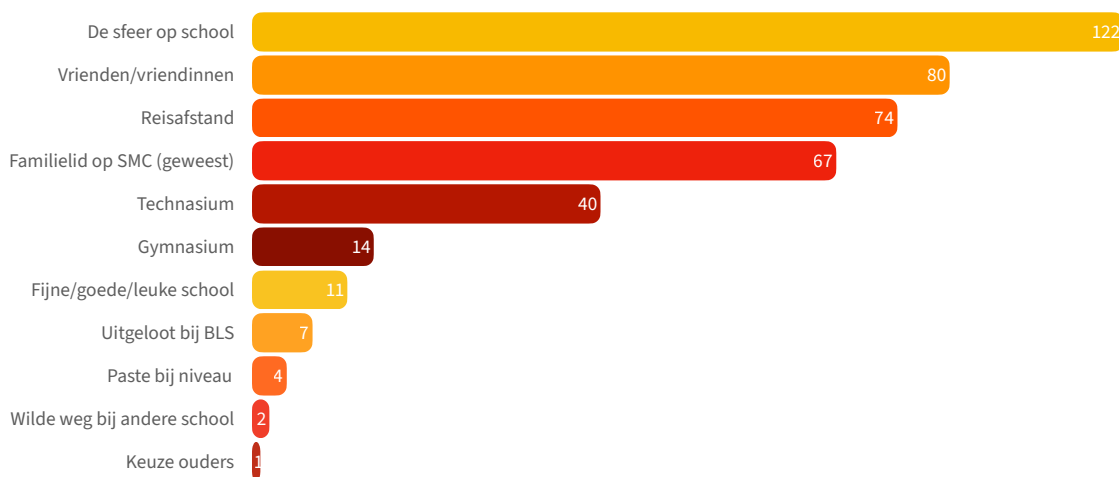
Voor de brede school op de locatie Eenhoornsingel kan een sterk specialisatieprofiel een kans zijn om aan de gezonde school-norm te blijven voldoen, wanneer de school zich daarmee onderscheidt van de andere vo-scholen in de stad. LVO geeft aan dat het Sint-Maartenscollege geen noemenswaardige risico's loopt als brede school op de Eenhoornsingel, omdat het een 'sterke school' is en een Technasium-profilering heeft.

Het is evident dat het **Technasium** op het Sint-Maartenscollege nog geen doorontwikkeld specialisatieprofiel is, aangezien de afdeling pas twee jaar geleden is opgezet. Het Porta Mosana College en Bernard Lievegoed College hebben met hun **tweetalig onderwijs** en vrije school-methodiek, een goed ontwikkeld specialisatieprofiel dat al vele jaren meegaat en waardoor leerlingen ook bewust voor deze specifieke scholen kiezen.

Uit een interne leerlingenenquête van het Sint-Maartenscollege blijkt dat het Technasium een rol heeft gespeeld bij de keuze voor de school, maar andere factoren zoals **schoolcultuur**, reisafstand en **sociale netwerken**, waren in het geval van het Sint-Maartenscollege doorslaggevend bij de schoolkeuze. Zie figuur 16. De keuze voor de Technasiumstroom wordt op het Sint-Maartenscollege in de meeste gevallen pas gemaakt, nadat de keuze voor de school zelf al genomen is. → *Bijlage 6 | Leerlingenquête* op pagina 83.

Hoewel het Sint-Maartenscollege tevreden is over de ontwikkeling van het Technasium tot nu toe, loopt men tegen het feit aan dat dit specialisatieprofiel tot op heden meer jongens aantrekt dan meisjes, met een verhouding van circa 80% / 20%. Dit roept vragen op over de toekomstige instroom van leerlingen. Als brede school die vooral bekend staat als **regulier**, ziet men graag een enigszins evenwichtige verdeling tussen meisjes en jongens.

Aanvullend onderzoek naar de impact van deze specialisatieprofielen op de schoolkeuze is wenselijk. Hierbij moet ook worden gekeken naar de bereidheid van leerlingen om verder te reizen voor specifieke profielen en hoe deze bereidheid varieert tussen verschillende demografische groepen. De inzichten uit dit aanvullende onderzoek kunnen helpen bij het formuleren van strategieën om de levensvatbaarheid en aantrekkelijkheid van scholen in Maastricht te behouden en te verbeteren.

figuur 16 – Leerlingenquête: ‘Wat waren voor jou de belangrijkste redenen om voor het Sint-Maartenscollege te kiezen?’

Plaatsingsprocedures

Het belangrijkste onderwerp van dit onderzoeksrapport is de **levensvatbaarheid** van een **brede school** in Maastricht-West op de locatie Eenhoornsingel. Op basis van een veelheid van factoren wordt aangetoond dat de risico’s voor het halen van de **gezonde school-norm** op deze locatie groot zijn.

Er is een alternatieve methode om de toekomstige school op de Eenhoornsingel op kunstmatige wijze levensvatbaar te houden. De mogelijkheid tot het invoeren van een **allocatiemechanisme**, zoals **loting** of een andere **plaatsingsprocedure** als regulerend instrument, wordt door LVO als serieuze optie gezien. Dit instrument biedt de kans om leerlingen gelijkmatig over de vo-scholen van Maastricht te verdelen, wanneer er onvoldoende leerlingen voor een specifieke school kiezen. In een ‘vrije markt’ zou een dergelijk systeem minder kansrijk zijn. Alle vo-scholen in Maastricht en de regio vallen echter onder het bevoegd gezag van de stichting LVO.²⁵ De scholenkoepel is in de positie om middels een plaatsingsprocedure te sturen op leerlingstromen.

Vrije schoolkeuze wordt in het Nederlandse onderwijssysteem belangrijk geacht. Het biedt leerlingen gelijke kansen om een school te kiezen die het beste bij hen past. Het ARVO-rapport benadrukt dat keuzevrijheid essentieel is voor kwalitatief hoogwaardig onderwijs. Een **allocatiesysteem**, waarbij leerlingen toegewezen worden aan scholen, zou deze keuzevrijheid kunnen beperken. Zonder de perceptie van een duidelijke noodzaak zal een dergelijke verandering wederom weerstand oproepen

²⁵ Het nieuwe *Montessori College Maastricht*, dat in het schooljaar 2024-2025 voor het eerst haar deuren opent, is de enige vo-school in Maastricht die niet onder Stichting LVO valt.

bij ouders en leerlingen; bij de eerdere herstructureringsplannen was er sprake van een tekort aan **draagvlak**, omdat bij ouders en leerlingen het beeld ontstond dat de keuzevrijheid werd ingeperkt.

Het invoeren van een allocatiesysteem kan leiden tot **segregatie** en **kansenongelijkheid**. De ervaring in andere steden in Nederland leert dat sommige ouders beter in staat zijn om complexere plaatsingsprocedures te doorgronden, wat hun kinderen een oneerlijk voordeel kan geven voor plaatsing op de gewenste school. Een belangrijk speerpunt van het ARVO-rapport – *ontmoeting van leerlingen met verschillende achtergronden* – wordt hiermee wellicht ondermijnd.

De risico's die genomen worden door de gemeente Maastricht en LVO, door vast te houden aan de locatie Eenhoornsingel en de daaruit voortvloeiende risico's, waaronder de zeer waarschijnlijke inzet van een allocatiemechanisme, zijn op zijn minst het heroverwegen waard. Er wordt bewust aangestuurd op de instandhouding van een onderwijslocatie, waarvan reeds breed is aangetoond dat deze op basis van leerlingaantallen ongeschikt is voor het huisvesten van een brede school.

Hierbij ontstaat de oprechte vraag, waarom men bewust een probleem creëert, om vervolgens een allocatiesysteem in te zetten om het probleem op te lossen? Het probleem wordt bij een plaatsingsprocedure namelijk niet bij de bron aangepakt, aangezien net als in de afgelopen decennia de **natuurlijke leerlingstroom** vanuit Oost en Heuvelland richting de locatie Eenhoornsingel niet substantieel gaat toenemen. Het inzetten van een allocatiemechanisme, zoals een lotings- of andere plaatsingsprocedure, zal derhalve geen tijdelijke maar juist een structurele maatregel zijn die nodig is om deze onderwijslocatie in stand te houden.

Een alternatieve locatie in Maastricht-West, die dichterbij het centrum van het **vo-landschap** en het **voedingsgebied** ligt, lijkt op dit moment vele malen eenvoudiger dan de route die tot op heden is ingezet. In financiële zin zou het eveneens een betere optie kunnen zijn.

6.4 FINANCIËLE ANALYSE

Bekostiging gemeente Maastricht

De geplande herinrichting van het vo in Maastricht gaat gepaard met een investering van publieke middelen van de gemeente Maastricht, die de wettelijke plicht heeft om het primair- en voortgezet onderwijs van huisvesting te voorzien. Het adequaat en onderbouwd inschatten van de kans op levensvatbaarheid, zou integraal onderdeel uit moeten maken van de beslissing om deze middelen voor de locatie aan de Eenhoornsingel in te zetten.

Het budget dat op dit moment door de gemeente Maastricht is begroot voor het totale IHP VO bedraagt ca. 100 miljoen euro. Een aanzienlijk deel van dit bedrag wordt gereserveerd voor een nieuw schoolgebouw op de locatie Eenhoornsingel, met een capaciteit van 1200 leerlingen of meer. Als deze capaciteit in de nabije toekomst niet gehaald wordt, kan dit worden gezien als een misinvestering van gemeenschapsgeld dat beter uitgegeven had kunnen worden.

Basisbekostiging rijksoverheid

De belangrijkste conclusie van dit onderzoeksrapport is dat de levensvatbaarheid van een brede school in Maastricht-West op de locatie Eenhoornsingel grote risico's kent, omdat de gezonde school-norm niet gehaald werd en wordt. Deze gezonde school-norm wordt gehanteerd voor een school die een reguliere bekostiging van het ministerie ontvangt. Deze bekostiging staat volledig los van de bekostiging van de gemeente Maastricht, die enkel over huisvesting gaat.

De jaarlijkse **basisbekostiging** van een reguliere vo-school bestaat in 2024 uit:

▶ Vast bedrag per hoofdvestiging	€ 262.435,96
▶ Vast bedrag per nevenvestiging	€ 131.217,98
▶ Vast bedrag per avo-leerling ²⁶	€ 9.053,51

Aanvullende financiering rijksoverheid

De projectgroep heeft gekeken of er **aanvullende bekostiging** aangevraagd zou kunnen worden voor een brede school op de locatie Eenhoornsingel.

De mogelijke jaarlijkse aanvullende bekostiging bestaat in 2024 onder andere uit:

▶ gemengde leerweg per leerling (<i>vmbo-gl</i>)	€ 358,61
▶ geïsoleerde scholen/vestigingen per vestiging	€ 262.435,96
▶ geïsoleerde brede scholen per leerling	€ 3.621,40
▶ vestiging met breed aanbod (<i>vmbo-b t/m vwo</i>)	€ 262.435,96

---

²⁶ Een avo-leerling is een reguliere vwo-, havo- of mavo-leerling.

Conclusie

- ▶ Het Sint-Maartenscollege is een reguliere vo-school met de schoolsoorten mavo/vmbo-tl, havo en vwo. Aanvullende bekostiging voor de leerlingen van het vmbo-gl zijn niet van toepassing.
- ▶ De locatie Eenhoornsingel ligt weliswaar geïsoleerd, maar de norm voor deze aanvullende bekostiging is dat de afstand tot de dichtstbijzijnde vo-school hemelsbreed minimaal 8 kilometer moet zijn. Dat is voor de locatie Eenhoornsingel niet het geval.
- ▶ Het Sint-Maartenscollege heeft geen breed aanbod *vmbo-b t/m vwo* en kan derhalve geen aanspraak maken op deze aanvullende bekostiging. Het huidige Bonnefantencollege en het Bernard Lievegoed College hebben overigens wel het aanbod *vmbo-b t/m vwo* en hebben recht op deze aanvullende bekostiging.

Er kan geconcludeerd worden dat het Sint-Maartenscollege bij een eventuele verplaatsing naar de locatie Eenhoornsingel enkel recht heeft op de standaardbekostiging van het ministerie.

Alternatieven aanvullende financiering

De Inspectie van het Onderwijs controleert op welke wijze scholen hun financiering ontvangen. Omdat het geen onderdeel uitmaakt van ons rapport, hebben wij niet onderzocht of de gemeente Maastricht of de Stichting LVO, als zijnde overheidsinstanties, een structurele aanvullende financiering mogen faciliteren voor het in stand houden van noodlijdende scholen.

CONCLUSIES & AANBEVELINGEN

7 CONCLUSIES

Na een grondige analyse en evaluatie zijn er enkele belangrijke conclusies te trekken. Deze conclusies zijn gebaseerd op de verzamelde data, enquêtes, historische en demografische analyses, en de feedback van deskundigen en belanghebbenden.

- ▶ **Structurele daling van leerlingaantallen in Maastricht-West:** De structurele daling van leerlingaantallen in Maastricht-West is een proces dat al meer dan 40 jaar voortduurt. Gezien de demografische en economische verschuivingen naar Maastricht-Oost, is er geen indicatie dat dit patroon zal veranderen. Het is onwaarschijnlijk dat het Sint-Maartenscollege op de locatie Eenhoornsingel de benodigde 1200 leerlingen zal halen om financieel en operationeel gezond te blijven.
- ▶ **Risico's van de locatie Eenhoornsingel:** De locatie Eenhoornsingel brengt aanzienlijke risico's met zich mee voor een brede school met 1200 leerlingen. *Dit geldt dus niet alleen voor het Sint-Maartenscollege, maar voor elke brede school die hier zou worden gevestigd.* De verwachte daling van leerlingaantallen kan leiden tot een afname van de onderwijskwaliteit en de levensvatbaarheid van de school. Daarnaast is de veiligheid en bereikbaarheid van de locatie een punt van zorg.
- ▶ **Motivatie voor locatiekeuze in West:** Uit citaten van gemeenteraadsleden en wethouders in het Masterplan (Beckers & Vossen, 2018), blijkt dat de wens om een vo-school in West te behouden vooral bij de Gemeente Maastricht leeft, maar zij maken daarbij echter het voorbehoud dat dit alleen kan als het *haalbaar en betaalbaar* is. Uit citaten van LVO-bestuurders blijkt juist dat zij breed voortgezet onderwijs in Maastricht-West als risicovol of onhaalbaar zien.
- ▶ **Specialisatieprofielen en aantrekkingskracht:** Hoewel specialisatieprofielen zoals Technasium of tweetalig onderwijs bijdragen aan de aantrekkingskracht van een school, zijn ze op zichzelf niet voldoende om de benodigde leerlingaantallen te garanderen. Het merk en het team van het Sint-Maartenscollege worden weliswaar als sterk beschouwd, maar dit geldt eveneens voor andere scholen zoals het Porta Mosana College of het Bernard Lievegoed College.
- ▶ **Beperking van keuzevrijheid door plaatsingsprocedures:** Het inzetten van een plaatsingsprocedure om leerlingen kunstmatig te verdelen over de Maastrichtse scholen, zoals loting of plaatsing op basis van postcode, ondermijnt de keuzevrijheid van ouders en leerlingen. Dit is in strijd met het advies van de Commissie ARVO om voldoende keuzemogelijkheden te creëren. Een dergelijke maatregel zou mogelijk leiden tot weerstand en ontevredenheid bij de betrokken partijen.
- ▶ **Financiële risico's:** Het voorgestelde budget van 100 miljoen euro voor het IHP VO brengt aanzienlijke financiële risico's met zich mee voor de gemeente Maastricht, vooral als de verplaatsing naar de Eenhoornsingel niet succesvol blijkt te zijn. De investeringen moeten gebaseerd zijn op realistische en goed onderbouwde conclusies om onnodige financiële verliezen te voorkomen.

8 AANBEVELINGEN

Op basis van de geformuleerde conclusies en de inhoud van dit rapport, willen wij enkele aanbevelingen doen die gericht zijn op een solide toekomst van het voortgezet onderwijs in Maastricht. We hopen dat deze aanbevelingen een bijdrage zullen leveren aan een oplossing die ten goede komt aan alle betrokkenen.

- ▶ **Onderwijsinhoudelijke onderbouwing:** Elke beslissing over de herstructurering van het voortgezet onderwijs en wijzigingen van onderwijslocaties, moet gebaseerd zijn op een onderbouwde onderwijsinhoudelijke visie. De kwaliteit en toekomstbestendigheid van het onderwijs moeten centraal staan in deze beslissingen.
- ▶ **Betrekken van stakeholders:** Het creëren van draagvlak door middel van brede participatie van alle betrokkenen is essentieel. Transparantie en vertrouwen in de besluitvorming zullen leiden tot betere en duurzamere uitkomsten.
- ▶ **Regionale functie:** De regionale functie van het voortgezet onderwijs in Maastricht moet worden erkend en meegenomen in de besluitvorming. Locatiekeuzes moeten niet alleen op stedelijk niveau, maar ook op regionaal niveau worden afgewogen om de levensvatbaarheid van scholen te waarborgen.
- ▶ **Alternatieve locaties:** Indien wordt vastgehouden aan de doelstelling van de gemeente om één brede school in Maastricht-West te huisvesten, moet er gezocht worden naar alternatieve locaties die beter aansluiten bij het centrum van het stedelijke vo-landschap en het regionale voedingsgebied. Dit zal de kans op een succesvolle en toekomstbestendige brede school in West aanzienlijk vergroten.
- ▶ **Onafhankelijk onderzoek:** We adviseren LVO en de gemeente Maastricht om een professioneel en objectief onderzoek te laten uitvoeren naar de onderwijseconomische haalbaarheid van de locatie Eenhoornsingel. Daarnaast bevelen wij aan om breder onderzoek te doen naar de onderwijsinhoudelijke effecten van het IHP VO als geheel. Hierdoor kan er een beter onderbouwde en verantwoorde besluitvorming plaatsvinden, wat zal bijdragen aan een breder draagvlak.
- ▶ **Langetermijnplanning en flexibiliteit in het onderwijsaanbod:** Bij het ontwikkelen van het IHP VO is het van belang om rekening te houden met de langetermijnplanning van het onderwijs in Maastricht. We adviseren om flexibiliteit in te bouwen in het plan, zodat het voortgezet onderwijs zich kan aanpassen aan toekomstige demografische, maatschappelijke en onderwijskundige veranderingen. Een flexibele planning helpt om in te spelen op onvoorziene ontwikkelingen en vermindert de risico's op lange termijn.

9 BIBLIOGRAFIE

- Allen, J., Bijlsma, I., Borghans, L., & Poulissen, D. (2016). Schoolkeuzemotieven van ouders en leerlingen in het voortgezet onderwijs. *Schoolkeuzemotieven van ouders en leerlingen in het voortgezet onderwijs*. <https://doi.org/10.26481/umarep.2016005>
- Andre-Bechely, L. (2007). Finding Space and Managing Distance: Public School Choice in an Urban California District. *Urban Studies*, 44(7), 1355-1376. <https://doi.org/10.1080/00420980701302304>
- Beckers, G., Kappers, J., & Spronck, L. (2023). *Voortgezet onderwijs in Maastricht 1955—2022*.
- Beckers, G., & Vossen, J. (2018, februari 7). *Onderwijs is van ons allemaal*. LVO Maastricht.
- Bergvelt, E., & ter Kuile, S. (Red.). (1985). Regout & De Sphinx. In *Industry & design in the Netherlands, 1850-1950*. Reproduction Dept., Stedelijk Museum.
- Bisscheroux, N., Schmitz, A., & Stichting Topos (Red.). (1997). *Architectuurgids Maastricht 1895-1995*. Stichting Topos.
- Bovens, T., Smeets, P., de Kock, M., Nelissen, B., & Verburgh, L. (2023, maart 21). *Toekomstbestendig vo in Maastricht*.
- Brylka, M. F. A. (1992). *Bouwen in Maastricht: 90 jaar Bouwvereniging Sint Servatius Maastricht 1902-1992*. Stichting Historische Reeks Maastricht.
- Caljé, P. A. J., Tummers, P., Knotter, A., Wessels, L., & Berkvens, L. (2015). Onderwijs in het tijdperk van de natiestaat. In *Limburg. Een geschiedenis* (pp. 323-355). LGOG.
- Cillekens, C., & Dijkman, W. (2006). *20 eeuwen Maastricht*. BnM uitgevers.
- Coalitieakkoord Maastricht 2022-2026*. (2022). Gemeente Maastricht.
- Corten, R., Dassen-Dreezen, C., & Willems, R. (2005). *Onder Sint-Maartens mantel—50 jaar Sint-Maartenscollege Maastricht*.

- de Groot, G. (2001). Pielemannen en cassetendraagsters; conducteurs en sorteesters. Mannen-en vrouwenarbeid bij De Sphinx aardewerkfabriek en de Koninklijke Nederlandse Papierfabriek te Maastricht vóór 1940. *Studies over de sociaal-economische geschiedenis van Limburg/Jaarboek van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg*, 46, 83-132.
- de la Haye, R. (1985). *De bisschoppen van Maastricht* (1. dr).
- De Pater, B., Mamadouh, V. D., Groote, P., Terlouw, K., Atzema, O., & Boschma, R. (2002). *Denken over Regio's: Geografische Perspectieven*. BussumCoutinho.
- <https://dare.uva.nl/search?identificer=b3c6d0b7-22ad-4f12-9342-4f940212087a>
- Ehren, M. (2018). *Schoolkeuze en segregatie: Doorbreken we de kloof met burgerschapsvorming?* Didactief.
- Evers, I. (1995). *Twintig eeuwen Maastricht, de Maastrichtenaren en hun verkeer*. Waanders.
- Gamsu, S. (2016). Moving up and moving out: The re-location of elite and middle-class schools from central London to the suburbs. *Urban Studies*, 53(14), 2921-2938.
- <https://doi.org/10.1177/0042098015601593>
- Grundel, A. (2005). *Bonhoeffer college: Ooit van gehoord, gezien, gelezen?: welke factoren bepalen de effectiviteit van een leerlingwerf-campagne van een middelbare school?* [Master's Thesis, University of Twente].
- Hattie, J. (2012). *Visible learning for teachers: Maximizing impact on learning*. Routledge.
- Hattie, J., Masters, D., & Birch, K. (2015). *Visible learning into action: International case studies of impact*. Routledge.
- Hattie, J., & Zierer, K. (2019). *Visible learning insights*. Routledge.
- Inspectie van het Onderwijs. (2023). *De Staat van het Onderwijs 2023*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

- Jenniskens, A. (1985). *Het spoor: Honderdvijftig jaar spoorweggeschiedenis Maastricht* (1e dr). Stichting Historische Reeks Maastricht.
- Justens, S., & van der Spek, D. (2005). *Rail Atlas Vicinal*. Rail Memories.
- Kessels - van der Heijde, M. (2002). *Maastricht, Maestricht, Mestreech: De taalverhoudingen tussen Nederlands, Frans en Maastrichts in de negentiende eeuw* (Vol. 65). Verloren.
- Knoops, M., Cortenraad, J., Vodegel, G., & Ritchi, N. (2003). *Daarom Maastricht—Het verleden, het heden en de toekomst*. WEAN International.
- Knotter, A. (Red.). (2016). *Keramiestad: Maastricht en de aardewerkindustrie in de negentiende en twintigste eeuw*. WBOOKS.
- Kreins, J.-M. (2005). *Histoire du Luxembourg des origines à nos jours* (3. éd., 11. mille). Presses Univ. de France.
- Lacireno-Paquet, N., & Brantley, C. (2008). Who chooses schools, and why. *Education Policy Research Unit and the Education and the Public Interest Center, Arizona State University*.
- Langeweg, S. (2004). De techniek van het versieren: Het decoreren van aardewerk bij Regout/Sphinx en Société Céramique in Maastricht. *Studies over de sociaaleconomische geschiedenis van Limburg/Jaarboek van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg*, 49, 97-133.
- Lem, W. (2008). *Wyck: Entree van Maastricht*. Aprilis.
- Lodewijks, I., & Sprooten, Y. (2015). *Ken uw doelgroep, Kwetsbare groepen*.
- Lubienski, C., Gulosino, C., & Weitzel, P. (2009). School Choice and Competitive Incentives: Mapping the Distribution of Educational Opportunities across Local Education Markets. *American Journal of Education*, 115(4), 601-647. <https://doi.org/10.1086/599778>
- Martin, M. (2000). *Opkomst van de moderne stad: Ruimtelijke veranderingen in Maastricht, 1660-1905*. Waanders; Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

- Morreau, L. (1979). *Bolwerk der Nederlanden: De vestingwerken van Maastricht sedert het begin van de 13e eeuw*. Van Gorcum.
- Naaijer, H. M., Spithoff, M., Osinga, M., Klitzing, N., Korpershoek, H., & Opendakker, M.-C. (2016). *De overgang van primair naar voortgezet onderwijs in internationaal perspectief: Een systematische overzichtsstudie van onderwijstransities in relatie tot kenmerken van verschillende Europese onderwijsstelsels*. GION onderwijs/onderzoek.
- OCW in cijfers. (2024). [Organisatie]. Ministerie van Algemene Zaken.
<https://www.ocwincijfers.nl/sectoren/onderwijs-algemeen>
- Panhuysen, T., Dingemans, P., Minis, S., & Sprenger, E. (2013). *De straatnamen van Maastricht: Hun herkomst en betekenis*. Historische Kring Maastricht van het Koninklijk LGOG.
- Royen, E. (2009). Familie Regout. In *Nederlandse ondernemers 1850-1950: Noord-Brabant, Limburg en Zeeland* (pp. 335-345). Stad en Bedrijf; Walburg Pers.
- Saaltink, J. (2012). *Het voortgezet onderwijs: Samen tegen krimp: Een verkennend onderzoek naar huisvesting van het voortgezet onderwijs is (toekomstige) krimpregio's*.
- StatLine / CBS. (2024). <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/>
- Stichting LVO. (2022). *Toekomstvisie Aanbod Voorgezet Onderwijs Maastricht 2.0*.
- Stouthart, L., & Jenniskens, A. (1985). *Tussen twee bruggen: Maastricht in de tijd van Baeten*. Comité Afscheid Burgemeester Baeten.
- Sweco. (2021, augustus 30). *Veel schoolroutes onveilig: Bekijk hier de routes naar jouw school*. RTL.nl.
- van den Boogard, J., & Minis, S. (Red.). (2001). *Monumentengids Maastricht*. Primavera Pers.
- Van Goeverden, C., & De Boer, E. (2008). Hoe gaan kinderen naar school. *Verschillende tussen Nederland en Vlaanderen. Colloquium Vervoersplanologisch Speurwerk*.

- van Vugt, T. (2015). *Een arbeidersbuurt onder de rook van 'De Sphinx': Een sociaal-ruimtelijke geschiedenis van het Boschstraatkwartier-Oost te Maastricht, 1829-1904* (Vol. 78). Uitgeverij Verloren.
- Vogels, R., Turkenburg, M., & Herweijer, L. (2021). *Samen of gescheiden naar school*.
- Wetzels, E., & Hoven, E. (2005). *Ad Mithraeum mysticum?: De verborgen resten van Rechtstraat 52 te Maastricht: Een verslag van de aangetroffen archeologische en bouwhistorische resten in een woonhuis te Maastricht anno 2004*. s.n.

10 BIJLAGEN

Bijlage 1 | Projectorganisatie

Het onderzoek is uitgevoerd door een projectgroep bestaande uit 57 personeelsleden van het Sint-Maartenscollege in Maastricht. De leden van de projectgroep brengen een diversiteit aan functies en ervaringen met zich mee. Uit deze groep is een stuurgroep van vijf personen geformeerd. Deze stuurgroep voert namens de gehele projectgroep gesprekken met interne en externe partijen en fungeert als schakel tussen de verschillende werkgroepen binnen de projectgroep.

Het oprichten en samenstellen van deze projectgroep is een initiatief van het schoolteam van het Sint-Maartenscollege. Het onderzoek is onafhankelijk uitgevoerd en staat los van opdrachten van het managementteam van het Sint-Maartenscollege of het bestuur van Stichting LVO. De projectgroep werkt autonoom en zelfsturend, waarbij de leden zelf verantwoordelijk zijn voor de voortgang en kwaliteit van het onderzoek.

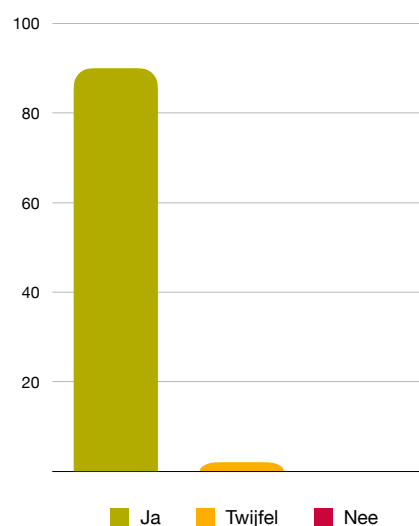
De leden van de projectgroep hebben het onderzoek uitgevoerd in hun eigen tijd. Het intellectueel eigendom van het onderzoeksrapport berust bij de projectgroep, dan wel bij de schrijvers van het onderzoeksrapport.

De onderzoeken van de projectgroep werden uitgevoerd binnen vijf verschillende werkgroepen:

- ▶ Onderwijsinhoudelijk onderzoek
- ▶ Dataverzameling en data-analyse
- ▶ Historisch en locatieonderzoek
- ▶ Juridisch en bestuurlijk advies
- ▶ Communicatie

In een personeelsenquête heeft het overgrote deel van het schoolteam aangegeven de projectgroep ten volle te steunen. Van de 92 respondenten, hebben 90 personen hun steun uitgesproken. 2 personen twijfelden aan het nut van het initiatief om zelf onderzoek te doen. Zie figuur 17.

De projectgroep werd bijgestaan door externe adviseurs van Rondagroep met ervaring en expertise op het gebied van onderwijs, management, ruimtelijke ontwikkeling, bestuur, bestuursrechtelijke procedures en verantwoording. Daarnaast zijn de onderzoeksresultaten regelmatig besproken en getoetst door externe deskundigen.

figuur 17 - Resultaat personeelsenquête 'Steun Projectgroep'

Bijlage 2 | Bronnenlijst

Tijdens de onderzoeksfase heeft de projectgroep van het Sint-Maartenscollege gebruikt gemaakt van de onderstaande bronnen:

- ▶ Horizon20-25
- ▶ ARVO-rapport
- ▶ Coalitieakkoord gemeente Maastricht
- ▶ Schoolplan SMC
- ▶ Wetenschappelijke literatuur
- ▶ Historische literatuur Onderwijs Maastricht
- ▶ CBS – Statline
- ▶ CBS – Jeugdmonitor
- ▶ CumLaude
- ▶ Somtoday
- ▶ Ministerie OCW
- ▶ Inspectie van het Onderwijs
- ▶ Scholen op de Kaart
- ▶ Gemeente Maastricht
- ▶ Raadsinformatiebrieven
- ▶ Interviews met deskundigen
- ▶ Gesprekken met stakeholders
- ▶ Enquête leerlingen
- ▶ Enquête personeel
- ▶ MR-verslagen
- ▶ Data Bureau HEVO
- ▶ Bureau Pronexus

Bijlage 3 | Ontwerpcriteria Commissie ARVO

Vanuit de geconstateerde gemeenschappelijke basis heeft de Commissie ARVO een zestal ontwerpcriteria geformuleerd, die volgen uit de gesprekken met stakeholders. De onderstaande tekst staat in het ARVO-rapport op pagina 20.

1. **Keuzemogelijkheid** wordt van belang gevonden. In de stad werken we aan kwalitatief goede scholen, waarbij iedere school een duidelijk profiel heeft.
Ontwerpcriterium: *keuzemogelijkheid per schoolsoort, dus per schoolsoort in ieder geval meer dan één school.*
2. **Spreiding** van scholen
Ontwerpcriterium. *Onderwijsaanbod aan zowel de west- als de oostzijde van de Maas.*
3. **Ontmoeting** en totale **schaalgrootte:** de gewenste ontmoeting tussen leerlingen van verschillende onderwijsstromen impliceert een combinatie van schoolsoorten en daarmee ook een zekere schaalgrootte. Deze is door de stakeholders begrensd.
Ontwerpcriterium: *creëer brede scholen tot een maximum van ca. 1200 leerlingen.*
4. **Betaalbaarheid:** er moet rekening worden gehouden met een minimale omvang per schoolsoort om betaalbaarheid van profielkeuze-mogelijkheden te kunnen garanderen.
Ontwerpcriterium: *hanteer de vuistregels voor levensvatbare scholen per schoolsoort.*
5. **Zoveel mogelijk profielen aanbieden op het vmbo-b/k:** om de profielen van het vmbo-onderwijs kwalitatief hoogwaardig en betaalbaar te kunnen verzorgen met de toekomstige leerlingaantallen is het nodig om dit op één plek te clusteren. Bundeling van de profielen op één locatie geeft onder andere de mogelijkheid up-to-date praktijkruimten voor de leerlingen van alle leerjaren ter beschikking te hebben; een zienswijze met een gedragen basis onder de gesprekspartners. Vanuit dit uitgangspunt wordt/is het mogelijk om een breed aantal profielen en binnen de profielen kwalitatief hoogwaardig onderwijs te realiseren, waarmee leerlingen goed worden voorbereid op het mbo.
Ontwerpcriterium: *vmbo- b/k in Maastricht verzorgt zoveel mogelijk profielen.*
6. Aan het **imago van het vmbo** moet worden gewerkt. De beste locatie en het mooiste gebouw van Maastricht is een goed startpunt. Met goed onderwijs in een aantrekkelijke omgeving wordt bijgedragen aan het verbeteren van het imago van praktisch gericht onderwijs.
Ontwerpcriterium: *het vmbo met praktijkruimten op de mooiste locatie.*

Tot slot: Huisvesting speelt een belangrijke rol in het keuzegedrag van ouders en leerlingen. Om de scholen hierin een vergelijkbaar vertrekpunt te geven, is het belangrijk dat alle Maastrichtse scholen (gaan) beschikken over een modern - bij voorkeur nieuw – duurzaam gebouw aansluitend bij het onderwijs van deze tijd en toekomstbestendig.

Bron: Rapport Commissie ARVO – pagina 20

Bijlage 4 | Gespreksverslagen Stuurgroep Masterplan 2017

De invulling van het huidige IHP VO-traject is het resultaat van eerdere pogingen om het voortgezet onderwijs in Maastricht te herstructureren. In 2017 werd door de *Stuurgroep Masterplan (her)inrichting voortgezet onderwijs en huisvesting Maastricht* een plan opgesteld – ook wel verkort het Masterplan genoemd – dat in de vorm van een adviesrapport begin 2018 werd gepresenteerd, met als titel *Onderwijs is van ons allemaal* (Beckers & Vossen, 2018). Deze brede stuurgroep bestond uit zeven leden, waarvan vier leden van LVO, twee leden van de gemeente Maastricht en een lid van ICS-adviseurs.

In het rapport van de Commissie ARVO staat beschreven waarom dit Masterplan uiteindelijk niet is uitgevoerd. Het adviesrapport van de ‘Stuurgroep Masterplan’ is echter zeer uitgebreid en bevat bijzonder gedetailleerde informatie die tevens voor de huidige situatie bruikbare inzichten oplevert. De stuurgroep heeft als onderdeel van hun aanpak uitgebreide gesprekken gevoerd met diverse stakeholders. De uitgewerkte gespreksverslagen zijn als bijlage opgenomen in het Masterplan en alle gesprekspartners hebben de verslaglegging geaccordeerd.

Wij hebben relevante en opvallende citaten uit deze gespreksverslagen verzameld. Ze tonen volgens de projectgroep aan dat er op basis van deze gesprekken voldoende kennis is opgehaald die meegenomen had kunnen worden in de besluitvorming rondom het IHP VO.

Alle gesprekken hebben medio 2017 plaatsgevonden.

Fractie Senioren Partij, Gemeente Maastricht

“Wanneer je in West geen voortgezet onderwijs meer hebt, gaat dat ten koste van de leefbaarheid in het gebied. Onderwijs heeft ook gevolgen voor de keuzemotieven van ouders of toekomstige gezinnen. Daarnaast is een school voor voortgezet onderwijs belangrijk voor de economische bedrijvigheid in het gebied.”

“Daarom is het zo belangrijk zo lang mogelijk in West een school te houden. Wij voorzien problemen als alles naar Oost moet gaan, ook omdat het om een groot volume aan leerlingen gaat.”

“Voor sommige leerlingen vormen de Maas en het spoor wel echt een probleem.”

Fractie PvdA, Gemeente Maastricht

“Spreiding is zeker belangrijk. Wanneer de mogelijkheid er is, moet je een voorziening in West behouden. In het primair onderwijs heeft de school een functie als ontmoetingsplaats (ook voor ouders), en de school voor voortgezet onderwijs is vaak een belangrijk knooppunt in het gebied.”

“Om die reden zijn we ook geen voorstander van een onderwijsboulevard, maar juist van een spreiding door de stad. Dat betekent een vertaling naar twee brede scholen, indien getalsmatig haalbaar en betaalbaar. LVO is volgens ons zelf de oorzaak van het feit dat er geen twee brede scholengemeenschappen meer mogelijk zijn, gezien de uitstroom en het imago.”

Fractie D66, Gemeente Maastricht

“Als het haalbaar en betaalbaar is, zijn twee aanbodpunten goed, maar het mag niet ten koste gaan van de kwaliteit van het onderwijs. De financiering en exploitatiestromen zijn ook van invloed voor een bepaalde clustering.”

“Demografisch gezien komen de meeste leerlingen uit Maastricht Oost en neemt het aantal uit West af.”

Fractie SP, Gemeente Maastricht

“Dat men naar de andere kant van de stad moet, is een van de redenen waarom ouders hun kind niet meer in Maastricht naar school laten gaan, zo is ondertussen gebleken. Door dit onvoldoende te onderkennen, is de dekkingsgraad in Maastricht ondertussen teruggelopen tot 50%. Het blijven bagatelliseren van deze oorzaak – ‘zo ver is dat niet’ – lijkt ons in dezen dan ook niet verstandig. De SP maakt zich zorgen over de effecten op het onderwijs.”

“Als men scenario’s voorlegt die betekenen dat het voortgezet onderwijs in West verdwijnt, willen wij weten: wat betekent dit voor de ontwikkeling van stadsdeel West; veroudering van buurten; effecten voor het primair onderwijs; effecten voor de leefbaarheid van buurten; effecten voor woningprijzen, huurwoningen, etc.? Gaat dat de gemeente op den duur geld kosten op andere terreinen? Hier dient een zinnige analyse over te worden gemaakt. De gemeente kan LVO ondersteunen bij het opstellen hiervan. Dit zou de informatiepositie van de raad versterken. De SP-fractie vindt het belangrijk dat ook de gevolgen voor leraren in de verschillende scenario’s worden benoemd. Wat betekent dit voor hen en hun manier van lesgeven? Ook willen we graag inzicht in de gevolgen voor de personele bezetting in brede zin.”

Werkgroep Onderwijs, Gemeente Maastricht (GroenLinks, CDA, VVD)

CDA: “Er heerst een zorg over het voorzieningenniveau in West. Het potentieel voor groei en samenwerking zit in Oost, die trend is ook al ingezet en geldt niet alleen voor onderwijs maar ook voor wonen en andere voorzieningen. Let erop dat er geen tweedeling in de stad komt, tussen alles in Oost en niets meer in West buiten het centrumgebied.”

GroenLinks: “Inwoners vinden het niet wenselijk als er geen locatie meer in West is. Dat hebben we gemerkt met het verdwijnen van het vmbo uit West. Indien je vanuit aantallen leerlingen kunt concluderen dat een tweede locatie in West haalbaar is, zou ik hier altijd voor kiezen. Sibbe Arbeek: Het kan natuurlijk ook een gemeentelijk standpunt zijn dat erin zowel Oost als West een onderwijsvoorziening in stand gehouden moet worden in het kader van vitaliteit, leefbaarheid en economisch belang.”

CDA: “De invloed van het verdwijnen van voorzieningen in West op het vestigingsklimaat zou nu, na een aantal jaren, al zichtbaar moeten zijn. Dit zou je mee kunnen nemen in een onderzoek.”

CDA: “De Belgische overheid springt handig in op het tekort aan voorzieningen in west. In Lanaken wordt bijvoorbeeld een nieuw zwembad gerealiseerd omdat Maastricht het bad naar Oost heeft verplaatst.”

GroenLinks: “Het komt ook deels door de verhuizingen en fusies die de afgelopen jaren aan de orde van de dag waren. Hierdoor ontstaat er onthechting. Een groot deel van de inwoners denkt dat men te ver is gegaan met de fusie tot één koepel (LVO).”

“Het stedelijk voorzieningenniveau moet op peil blijven, terwijl het aantal vo-locaties door krimp zal moeten afnemen. Keuzes die hierin gemaakt worden, moeten gebaseerd zijn op een onderwijskundige visie (variëaties in doorlopende leerlijnen, onderbouw/bovenbouw, opstroommogelijkheden, etc.). Daarnaast moet er altijd gekeken worden naar de consequenties indien er wordt besloten om een locatie te verlaten. Veel locaties zijn niet altijd courant en er is geen ruimte meer voor woningontwikkelingen, hotelontwikkelingen dan wel andere programmatische invullingen op die locaties. Daarnaast zijn de locaties van LVO strategisch kwetsbaar omdat ze op ontmoetingsplekken liggen en vaak een geïntegreerd onderdeel vormen van een op elkaar aangewezen en afhankelijke voorzieningsstructuur in het betreffende stadsdeel. Men kent de discussie over het behoud van een vo-voorziening aan zowel de oost- als westzijde van de Maas. Vanuit het oogpunt van afstand kan dit opgelost worden door te voorzien in betere infrastructurele voorzieningen. Informatie hierover kan aangeleverd worden door de afdeling ‘mobiliteit’. De discussie rond leefbaarheid is lastiger; West kent vergrijzing en het voorzieningenaanbod loopt terug. Het advies is om vanuit de onderwijsvisie een onderbouwde keuze te maken voor locaties en daarin de voor- en nadelen vanuit bereikbaarheid en leefbaarheid aan te kaarten. In West wordt bijvoorbeeld de komende jaren fors geïnvesteerd in het winkelcentrum De Brusselse Poort, dat in belangrijke mate bepalend is voor de verzorgingsstructuur van dit stadsdeel. Het zou voor zowel het winkelcentrum als de voorzieningsstructuur als geheel vergaande gevolgen hebben wanneer een belangrijke onderwijsvoorziening uit dat gebied verdwijnt. Bovendien kan dat ook weer gevolgen hebben voor de vestigingsmotieven van ouders. De gronden op de Groene Loper zijn in handen van een marktpartij. Hier zijn deels (grondgebonden) woningen geprogrammeerd. Het is mogelijk om deze gronden te kopen voor een onderwijsbestemming tegen het bedrag dat de marktpartij ingecalculeerd had voor de opbrengst van de geprojecteerde woningen. In de nabijheid van de Groene Loper liggen momenteel acht onderwijslocaties. Dit gegeven dient in de onderwijsvisie nader beschouwd te worden.”

“Het GroenLinks programma staat achter twee brede scholengemeenschappen aan beide kanten van de Maas. Daar is wat voor te zeggen, hoewel het geen probleem mag zijn om een eind te fietsen. De afstanden in Maastricht zijn beperkt.”

“Het is een opgave voor de stad Maastricht, dus voor zowel LVO als de gemeente. De aanwezigheid van voldoende (tot groot) maatschappelijk draagvlak is randvoorwaardelijk voor het slagen van het project. Daarvoor heb je een stedelijke zienswijze en onderwijsvisie nodig. De onderwijsvisie moet eerst sterk staan. Pas dan kan er vertaald worden in huisvesting. De leeromgeving draagt bij aan de kwaliteit van het onderwijs, dus werk daaraan, onderbouw vanuit de onderwijsvisie.”

De heer Krabbendam, Wethouder Ruimtelijke Ordening, Gemeente Maastricht

---

“In het kader van het masterplan is het heel belangrijk dat de ouders worden meegenomen in het proces. Wanneer ouders en leerlingen eerder waren betrokken, was het proces anders gelopen denk ik. Communicatie is hier het sleutelwoord en dat leidt mede tot een gedragen plan. Mensen willen serieus genomen worden en dat gevoel is er nu nog niet. Deze onrust gaat nu ten koste van de kwaliteit.”

“Eerst moet het onderwijs goed zijn en dan komen de gebouwen en eventuele gebiedsontwikkelingen. De intentie-overeenkomst tussen gemeente en LVO was een goed initiatief, maar de aandacht moet niet te veel naar de huisvesting gaan. Het doel is niet om mooie gebouwen te bouwen, maar om het onderwijs zodanig in te richten dat ouders en leerlingen zich daarbij veilig voelen.”

De heer Van Rijswijk, Wethouder Onderwijs, Gemeente Meerssen

“Aan de vooravond van de verkiezingen snap ik de Oost-West-discussie in Maastricht, want je wilt eigenlijk aan beide kanten van de Maas een brede scholengemeenschap. De vraag of dat haalbaar is, is vervolgens aan de orde. De gemeente zou om meerdere redenen bereid moeten zijn daarin te investeren. Wanneer je onderwijs breder bekijkt, als een belangrijke kernvoorziening, gaat de rol van de gemeente verder dan alleen maar beslissen over de huisvesting.”

De heer Bisscheroux, Wethouder Onderwijs, Gemeente Eijsden-Margraten

---

“Wanneer het onderwijsaanbod richting de Groene Loper gaat is de school gemakkelijker te bereiken; wanneer kinderen vanuit de gemeente Eijsden-Margraten de brug over moeten naar West, wordt het voor ouders problematisch. Het voortgezet onderwijs stopt niet bij de grens van Maastricht. Mijn pleidooi is daarom om aan een betere spreiding in Zuid-Limburg te werken.”

De heer Moes, locatiedirecteur VMBO Maastricht

“Het vmbo van het Porta Mosana College zat eerst in Gronsveld en verhuisde een aantal jaren geleden naar een tijdelijk gebouw aan het Bemelerveld, waar eerst het vmbo van het Sint-Maartenscollege zat. Er is toen veel misgegaan in de communicatie. Zo moest men de verhuizing vernemen via de krant.”

“Een goede situering van het vmbo is het meest ideaal. Het voedingsgebied is aan de oostkant van de Maas het grootst en de afstanden zijn niet zo groot dat ze een rol spelen voor leerlingen.”

De heer Wijnants, locatiedirecteur vhbo, locatie Eenhoornsingel

---

“De onderbouw mag aan beide kanten van de Maas zitten, maar voor de bovenbouw zullen we dat in West niet redden. We moeten ervoor zorgen dat leerlingen niet naar België gaan. Als het vhbo in West zou zitten, wil niemand uit het Heuvelland ernaartoe, daarom is gekozen voor een volwaardige vhbo in Oost.”

“Emotie moet je wel de tijd geven. Toen het vmbo weg ging uit Maastricht-West was er niets aan de hand. Toen het vwo weg ging uit West (klas 4 en 5) er is wel wat commotie geweest. Ik verwacht ook wel wat commotie als het vhbo helemaal verhuist, omdat het voortgezet onderwijs dan helemaal weg is in West. Maar de kans voor LVO ligt aan de oostkant van de Maas.”

De heer Kusters, College van Bestuur Leeuwenborgh

“Ik ben een voorstander van regionaal samenwerken. De centrale vraag is wat de regio nodig heeft en niet wat een gemeente nodig heeft. Het is zinloos om alleen naar Maastricht te kijken; het werk zit niet alleen in Maastricht. Heerlen groeit logistiek, Sittard groeit op chemisch gebied en heeft een prachtige campusontwikkeling. De koers van de provincie is om samen met stakeholders rond zorg, wonen, en onderwijs een Zuid-Limburgse agenda te maken. Zo kan je ook naar onderwijs kijken. Je zou willen dat LVO daar ook actief in meedenkt.”

Vertegenwoordigers van het basisonderwijs in Maastricht: Mosa Lira, Kom Leren en de Bernard Lievegoed School

---

“In zijn algemeenheid wordt vastgesteld dat de keuze van het vo voor domeinen (onbedoeld) geleid heeft tot een versterking van de sociale segregatie in de stad Maastricht. De keuze voor één vmbo-domein wordt ronduit als een slecht idee getypeerd. Het vmbo heeft (landelijk) al een kwetsbaar imago. Door deze keuze wordt dat alleen maar versterkt. Advisering van de basisschool voor het vmbo leidt tot weerstand bij de ouders. Men vraagt om een bijstelling van het advies, bijvoorbeeld naar TL, zodat plaatsing op het vhbo in West nog mogelijk is. Het leidt ook tot een vlucht van ouders/leerlingen naar andere scholen zoals Stella Maris, Sophianum, BLS en zelfs naar

scholen in Heerlen. Eén basisschool heeft dit schooljaar 8 leerlingen op de BLS geplaatst. Van deze 8 leerlingen hebben slechts 2 bewust voor het vrijeschool onderwijs gekozen. Voor de anderen was het een vlucht. Veel ouders maken zich zorgen over de veiligheid van hun kind, omdat er elke keer weer verhalen opduiken in de (social) media over incidenten die zich voordoen bij het vmbo. Niet alleen het vmbo kampt met een imago probleem. Het havo/vwo komt op veel ouders als elitair over. De indruk bestaat dat er intern nog steeds veel wederzijdse concurrentie is. Men heeft niet het gevoel dat er in gezamenlijkheid aan goed vo-onderwijs gebouwd wordt. Ook op de BLS worden alleen leerlingen met een tl- of hoger advies toegelaten. Veel ouders van kinderen met een basis/kader-advies ervaren dat als elitair en onrechtvaardig. Het Porta Mosana College had een goed imago, maar dat geldt nu eigenlijk alleen nog maar voor het tweetalig onderwijs. Ook het Porta wordt door veel ouders als een elitaire school ervaren.”

“Nu LVO-Maastricht zich aan het beraden is op de koers van het voortgezet onderwijs voor de toekomst, dringen de collega's van het basisonderwijs erop aan om vooral aandacht te hebben voor een brede instroom. De voorkeur gaat zelfs uit naar brede scholengemeenschappen van basis/kader t/m havo/vwo.”

Medezeggenschapsraad Bonnefantencollege

“Het is voor ouders en leerlingen uit Oost en West fijn en belangrijk om dicht bij de woonplek vo-onderwijs te kunnen volgen.”

“Als er geen vo meer in West zal worden aangeboden, zullen ouders er niet meer voor kiezen om aan de westkant te gaan wonen en dat betekent extra vergrijzing in dat gebied. Ook die ontwikkeling heeft impact op wat er in West gebeurt.”

Medezeggenschapsraad Sint-Maartenscollege

“Nu overheerst het gevoel dat er in Maastricht niets meer te kiezen valt. Je moet je kunnen profileren, ouders en leerlingen moeten iets kunnen kiezen. Twee brede scholengemeenschappen in Oost en West hoeven niet leidend te zijn in die discussie. Het gaat uiteindelijk om goede doorlopende leerlijnen, sterke relaties en netwerken over en weer.”

“De keuze voor de domeinen leidde tot een andere discussie, waarbij in eerste instantie één domein in West werd geplaatst. Maar dat kostte te veel leerlingen voor het vhbo en vervolgens is voor het vhbo in Oost gekozen.”

Medezeggenschapsraad Porta Mosana College

“Bij het UWC is de huisvesting voor de internationale leerlingen goed geregeld, maar dat geldt niet voor de eigen inwoners.”

“De Maas is een psychische barrière.”

“West is aan het vergrijzen, dus een duurzame school is daar financieel waarschijnlijk niet haalbaar. West krimpt en het Heuvelland en Eijsden groeien juist, dus daar ligt de potentie. Als je die niet weet te winnen, dan heb je een nog groter probleem

Bijlage 5 | Schoolsoorten

In Nederland verwijst de term 'schoolsoorten' in het voortgezet onderwijs naar de verschillende typen scholen en onderwijsvormen die beschikbaar zijn voor leerlingen na de basisschool. Deze schoolsoorten zijn ontworpen om aan te sluiten bij de verschillende niveaus en leerstijlen van leerlingen. De belangrijkste schoolsoorten in het Nederlandse voortgezet onderwijs zijn:

VMBO

Het *voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs* (vmbo) duurt 4 jaar en heeft 4 leerwegen. Die verschillen van elkaar in niveau en hoeveelheid beroepsgericht en theoretisch onderwijs. Het vmbo maakt leerlingen klaar voor een opleiding in het mbo. Soms stromen leerlingen na het vmbo door naar de havo.

Een vmbo-leerling kiest uiterlijk aan het eind van het 2^e schooljaar een leerweg die het beste bij hem past. Er zijn 4 leerwegen in het vmbo:

- ▶ **Theoretische leerweg** | *vmbo-tl* : Leerlingen volgen over het algemeen alleen algemeen vormende (avo-) vakken.
- ▶ **Gemengde leerweg** | *vmbo-gl* : Leerlingen volgen over het algemeen 1 avo-vak minder. In plaats daarvan krijgen ze 4 uur beroepsgericht onderwijs. De avo-vakken zijn van hetzelfde niveau als in de theoretische leerweg.
- ▶ **Kaderberoepsgerichte leerweg** | *vmbo-kader* : Leerlingen volgen avo-vakken en beroepsgerichte vakken. Ongeveer de helft van de schoolweek (zo'n 12 uur) bestaat uit beroepsgericht onderwijs en bereidt leerlingen voor op de vak- en middenkaderopleidingen niveau 3 en 4 van het mbo.
- ▶ **Basisberoepsgerichte leerweg** | *vmbo-basis* : Leerlingen volgen avo-vakken en beroepsgerichte vakken. Ongeveer de helft van de schoolweek (zo'n 12 uur) bestaat uit beroepsgericht onderwijs en bereidt leerlingen voor op de basisberoepsopleidingen (niveau 2) van het mbo.

HAVO

De havo bereidt leerlingen voor op een studie in het hoger beroepsonderwijs (hbo). De havo (hoger algemeen voortgezet onderwijs) duurt 5 jaar.

VWO

Het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo) bereidt leerlingen voor op een studie aan de universiteit. Het vwo duurt zes jaar en is opgedeeld in *atheneum* en *gymnasium*, waarbij gymnasium Latijn en/of Grieks omvat.

Overige schoolsoorten

Naast deze drie hoofdsoorten zijn er ook nog andere vormen van voortgezet onderwijs, zoals:

- ▶ **Speciaal Voortgezet Onderwijs** (svo) : Voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften.
- ▶ **Praktijkonderwijs** : Voor leerlingen die gebaat zijn bij een meer praktische benadering en niet goed kunnen meekomen in het vmbo.
- ▶ **Internationaal Onderwijs** : Bijvoorbeeld International Baccalaureate (IB) programma's voor internationale leerlingen of Nederlandse leerlingen die internationaal georiënteerd zijn.

Bijlage 6 | Leerlingenquête

De leerlingenenquête hebben wij afgenomen onder leerlingen van het Sint-Maartenscollege uit het eerste en tweede leerjaar. We wilden graag weten waarom onze eigen leerlingen voor onze school hebben gekozen en welke Open Dagen zij hadden bezocht voor dat ze hadden gekozen voor het Sint-Maartenscollege.

1. Waar woon je? (vul hieronder de vier cijfers van je postcode in)

— — — —

2. Bij welke scholen ben je naar de Open Dag geweest voor dat je je aanmeldde bij het Sint-Maartenscollege? (je kunt meerdere antwoorden aanklikken)

- Sint-Maartenscollege
- Porta Mosana College
- Bonnefantencollege
- VMBO Maastricht
- Bernard Lievegoed
- Stella Maris College
- Sophianum
- Ik heb geen Open Dag bezocht
- Anders

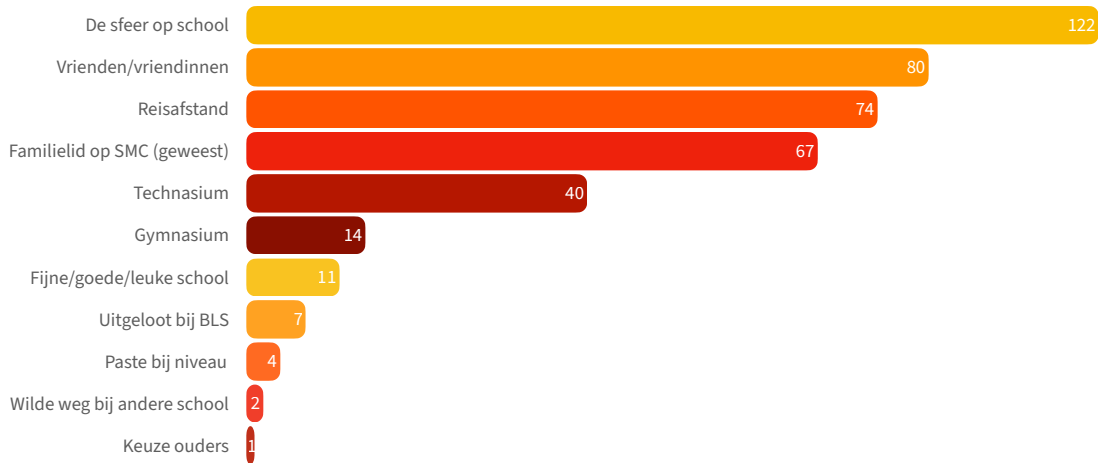
3. Waarom heb je voor het Sint-Maartenscollege gekozen? (kies maximaal 3 redenen)

- Dan hoef ik niet zo ver te fietsen
- De sfeer op school leek mij fijn
- Mijn broer/zus/vader/moeder heeft op het Sint-Maartenscollege gezeten
- Mijn vrienden/vriendinnen gingen naar deze school
- Ik wilde graag het Technasium gaan doen
- Ik wilde graag het Gymnasium gaan doen
- Anders.....

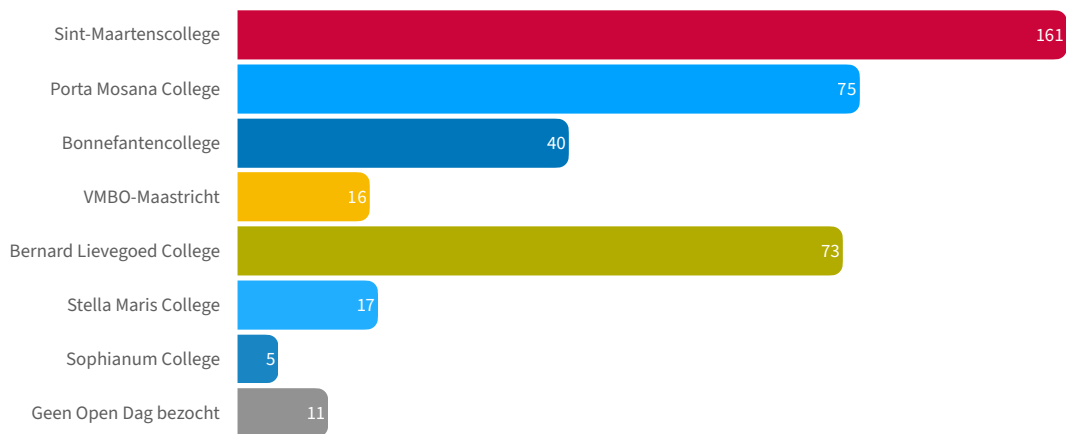
4. Wat was voor jou de allerbelangrijkste reden om voor het Sint-Maartenscollege te kiezen?

- Dan hoef ik niet zover te fietsen
- De sfeer op school leek mij fijn
- Mijn broer/zus/vader/moeder heeft op het Sint-Maartenscollege gezeten
- Mijn vrienden/vriendinnen gingen naar deze school
- Ik wilde graag het Technasium gaan doen
- Ik wilde graag het Gymnasium gaan doen
- Anders

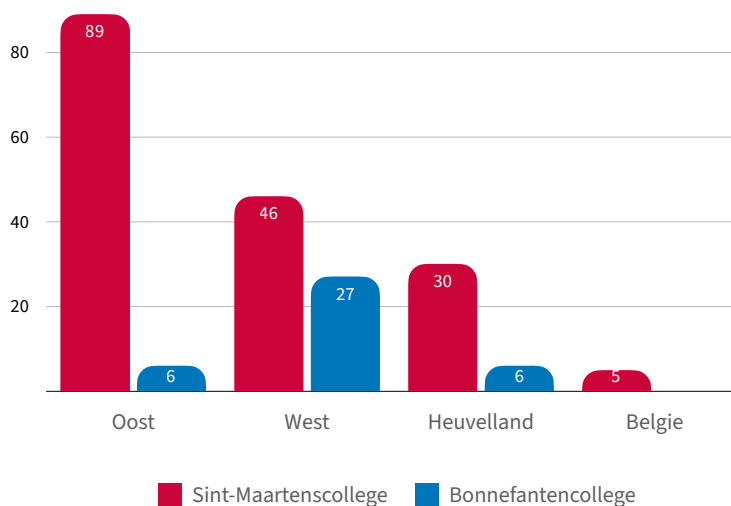
Resultaten leerlingenuquête

figuur 18 - Leerlingenuquête - 'Wat waren voor jou de belangrijkste redenen bij het kiezen voor een middelbare school?'

figuur 19 - Leerlingenuquête - 'Welke scholen heb je bezocht tijdens de Open Dagen voor dat je je aanmeldde bij het Sint-Maartenscollege?'

figuur 20 - Leerlingenuquête - Deze grafiek gaat over dezelfde vraag als bij figuur 19. Het toont het bezoek aan SMC en BLC op basis van de postcode van het woonadres.

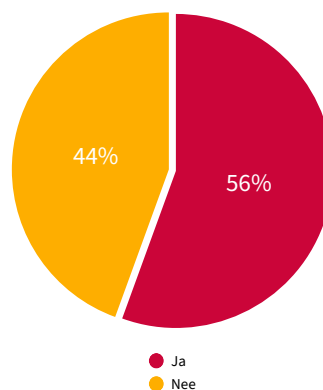
Bijlage 7 | Personeelsenquête

De enquête die we onder het personeel hebben uitgezet had als doel om een beter beeld te krijgen van de 'onrust' die was ontstaan onder het personeel van het Sint-Maartenscollege na de publicatie in dagblad De Limburger, waarin de opheffing van onze onderwijslocatie Noormannensingel, alsmede de verplaatsing naar de locatie Eenhoornsingel werd aangekondigd.

1. Bij welke personeelsgeleding hoor je?
  - OOP
  - OP
  - Directie

2. Wat is je leeftijd? (niet verplicht)
  - jonger dan 30
  - 30-40
  - 40-50
  - 50-60
  - ouder dan 60

3. Ben je wel eens bang om je baan bij het SMC te verliezen als gevolg van de mogelijke verplaatsing naar de Eenhoornsingel?
  - Ja
  - Nee

4. Heb je het afgelopen jaar wel eens overwogen om het SMC te verlaten?
  - Ja, vanwege de eventuele verplaatsing naar de Eenhoornsingel
  - Ja, om andere redenen
  - Nee

5. Welke redenen heb je hiervoor? (deze vraag wordt alleen gesteld als bij de vorige vraag de eerste optie gekozen is)
  - Bereikbaarheid/reisafstand
  - Verlies van uren als gevolg van eventuele leerlingkrimp
  - Eventuele krimp vwo-afdeling
  - Eventuele krimp havo-afdeling
  - Eventuele krimp mavo-afdeling

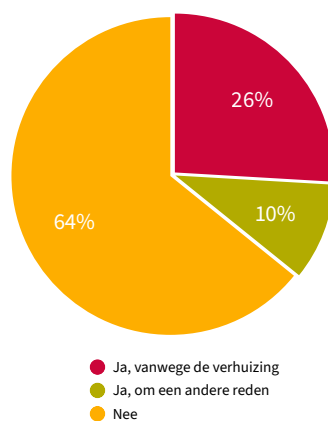
Resultaten personeelsenquête

Leeftijd	Respons	n	%
< 30	9	9	100%
30 - 40	14	10	71,4%
40 - 50	12	7	58,3%
50 - 60	35	18	51,4%
> 60	9	0	0%
	79	44	

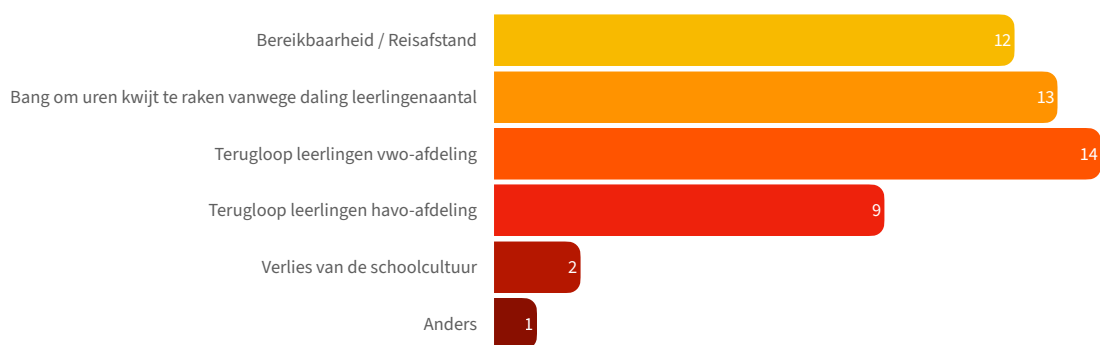

figuur 21 – Personeelsenquête: ‘Ben je het afgelopen jaar wel eens bang geweest je baan te verliezen?’

Leeftijd	Respons	n	%
< 30	9	4	44,4%
30 - 40	14	5	35,7%
40 - 50	12	3	25,0%
50 - 60	35	8	22,9%
> 60	9	1	11,1%
	79	21	

figuur 22 – Personeelsenquête: ‘Heb je het afgelopen jaar wel eens overwogen een andere baan te zoeken?’

figuur 23 – Personeelsenquête: Antwoord op vraag 5 van de enquête (zie pagina 84)

Bijlage 8 | Lijst van figuren

figuur 1 – De drie beleidsdocumenten die als leidraad zijn gebruikt in ons onderzoek	16
figuur 2 – Historische plattegrond van Maastricht met een dominante westzijde	21
figuur 3 – De begrenzing van Maastricht aan de westzijde	23
figuur 4 – Van 1798 tot 1968 was de school gevestigd in het voormalige Dominicanenklooster aan de Helmstraat, pal tussen het Vrijthof en de Markt waar nu winkelcentrum Entre-Deux ligt.	25
figuur 5 – Het stedelijke perspectief van de verdeling van vo-scholen.	30
figuur 6 – Het regionale perspectief waarin het voedingsgebied van de Maastrichtse middelbare scholen zichtbaar wordt.	31
figuur 7 – Aantallen en woonlocatie van leerlingen per schoolsoort in 2023-2024.	36
figuur 8 – Herkomst leerlingen op basis van postcode van het woonadres in de laatste zeven jaren.	40
figuur 9 – Aantal leerlingen van Maastrichtse vo-scholen (2023-2024) op basis van hun woonlocatie en verdeeld per schoolsoort.	41
figuur 10 – Leerlingprognoses door Pronexus per school t/m 2044	43
figuur 11 – De woonlocatie en verdeling van tto- en niet-tto-leerlingen van het Porta Mosana College in 2023-2024.	45
figuur 12 – Indeling van wijken in Maastricht volgens het CBS.	47
figuur 13 – Onderzoek Gemeente Maastricht uit 2023 naar de perceptie van veiligheid	49
figuur 14 – Indeling wijken Maastricht	55
figuur 15 – Percentage Maastrichtse leerlingen op Maastrichtse vo-scholen ten tijde van eerdere herstructureringsplannen	58
figuur 16 – Leerlingenenquête: 'Wat waren voor jou de belangrijkste redenen om voor het Sint-Maartenscollege te kiezen?'	60
figuur 17 – Resultaat personeelsenquête 'Steun Projectgroep'	73
figuur 18 – Leerlingenenquête - 'Wat waren voor jou de belangrijkste redenen bij het kiezen voor een middelbare school?'	84
figuur 19 – Leerlingenenquête - 'Welke scholen heb je bezocht tijdens de Open Dagen voor dat je je aanmeldde bij het Sint-Maartenscollege?'	84
figuur 20 – Leerlingenenquête - Deze grafiek gaat over dezelfde vraag als bij figuur 19. Het toont het bezoek aan SMC en BLC op basis van de postcode van het woonadres.	84
figuur 21 – Personeelsenquête: 'Ben je het afgelopen jaar wel eens bang geweest je baan te verliezen?'	86
figuur 22 – Personeelsenquête: 'Heb je het afgelopen jaar overwogen een andere baan te zoeken?'	86
figuur 23 – Personeelsenquête: Antwoord op vraag 5 van de enquête (zie pagina 84)	86

11 BEGRIPPENLIJST

In deze lijst zijn de begrippen die in de teksten van dit rapport **groen gemarkeerd** zijn, alfabetisch gerangschikt. Voor elk van deze begrippen wordt zowel de algemene definitie als de specifieke context waarin het in dit rapport wordt gebruikt, toegelicht.

In deze lijst zijn de begrippen die in de teksten van dit rapport **groen gekleurd** zijn, op alfabetische volgorde weergegeven. Bij elk begrip wordt de algemene definitie ervan beschreven, alsmede de context waarin het in dit rapport wordt gebruikt.

Een volledig overzicht van alle begrippen is eenvoudig terug te vinden in de **index** op pagina 110. Alle woorden in de index die gevolgd worden door een asterisk (*) zijn opgenomen in deze begrippenlijst.

 → Wanneer het *internet-icoon* achter een begrip staat, leidt dit naar een website met aanvullende informatie over het specifieke begrip. Klik op het icoon om de link te openen.

Aanmeldingen

Het aantal leerlingen dat zich inschrijft voor een school. In het rapport wordt het belang van aanmeldingen benadrukt, aangezien deze de basis vormen voor de bekostiging van de school. Het aantal aanmeldingen is tevens een indicator voor de populariteit en aantrekkelijkheid van een school bij ouders en leerlingen.

Aanvullende bekostiging

Extra financiering die scholen kunnen aanvragen boven op de basisbekostiging om specifieke kosten te dekken, zoals voor geïsoleerde scholen of scholen met een breed aanbod. Het rapport kijkt of scholen in de regio voor aanvullende bekostiging in aanmerking te kunnen komen om financieel gezond te blijven.

Achterland

Het gebied dat direct grenst aan een stad en waarvan de inwoners vaak gebruikmaken van de stedelijke voorzieningen. In het rapport wordt het achterland van Maastricht genoemd als een belangrijke bron van leerlingen voor de middelbare scholen in de stad, waarbij infrastructuur en bereikbaarheid cruciaal zijn voor deze stroom.

Agglomeratie-effect

Het fenomeen waarbij bedrijven en instellingen zich concentreren in een bepaald gebied, waardoor voordelen zoals gedeelde infrastructuur en een gedeelde doelgroep ontstaan. Het rapport beschrijft hoe de verplaatsing van grote instellingen naar Maastricht-Oost heeft geleid tot een agglomeratie-effect, wat bijdraagt aan de economische en demografische groei in dat gebied.

Agglomeratiegroei

De groei van economische activiteit en bevolkingsconcentratie in een specifiek gebied als gevolg van agglomeratie-effecten. Het rapport bespreekt hoe Maastricht-Oost een sterke agglomeratiegroei heeft doorgemaakt dankzij betere infrastructuur en verbindingen met het nationale achterland, wat heeft geleid tot een verschuiving van het economisch zwaartepunt van de stad.

Agglomeratienadeel

De nadelen die ontstaan door de concentratie van bedrijven en instellingen in een bepaald gebied, zoals verhoogde verkeersdruk en hogere vastgoedprijzen. In het rapport wordt verwezen naar mogelijke agglomeratienadelen in Maastricht-Oost, zoals een scheve centrum-periferieverhouding en de druk op infrastructuur. De woongebieden in Maastricht-West ondervinden **periferienadelen**.

Agglomeratievoordeel

De voordelen van de concentratie van bedrijven en instellingen in een bepaald gebied, zoals een gedeelde infrastructuur en doelgroep. In het rapport worden de agglomeratievoordelen van Maastricht-Oost benadrukt, waaronder de aanwezigheid van grote werkgevers en moderne infrastructuur die bijdragen aan de economische vitaliteit van het gebied. Dit heeft tevens een positief effect op het vestigingsklimaat voor onderwijsinstellingen.

Allocatie

Het toewijzen of verdelen van middelen of personen. In het rapport wordt allocatie besproken in de context van het verdelen van leerlingen over verschillende scholen (personen) en het toewijzen van onderwijsinstellingen aan specifieke locaties (middelen).

Allocatiemechanisme

Zie *allocatiesysteem*

Allocatiesysteem

Het systeem of de methode die wordt gebruikt om middelen of personen toe te wijzen. In de context van personen bespreekt het rapport verschillende allocatiemechanismen, zoals loting en plaatsingsprocedures, en hoe deze kunnen bijdragen, of juist afbreuk kunnen doen, aan de eerlijke verdeling van leerlingen over scholen.

Annexatie

Het proces waarbij een gebied wordt opgenomen in een andere administratieve eenheid, zoals een stad of gemeente. In het rapport wordt de annexatie van omliggende gebieden door de stad Maastricht besproken, wat heeft bijgedragen aan de stedelijke uitbreiding en ontwikkeling van nieuwe woon- en onderwijsgebieden. Dit heeft invloed gehad op de demografische samenstelling en het aantal leerlingen in de stad en een **organische clustering** van vo-scholen.

Antroposofisch

Een onderwijsmethode gebaseerd op de filosofie van Rudolf Steiner, die de nadruk legt op de holistische ontwikkeling van kinderen, inclusief hun fysieke, emotionele, intellectuele en spirituele groei. Het Bernard Lievegoed College, dat in het rapport wordt genoemd, hanteert een antroposofische benadering. Dit onderwijsconcept is binnen het voortgezet onderwijs uniek in Maastricht en trekt een specifieke groep ouders en leerlingen aan die waarde hechten aan deze vorm van onderwijs.

ARVO-rapport

Het adviesrapport van de Commissie Advies Route Voortgezet Onderwijs Maastricht 2040, gepubliceerd in maart 2023. Dit rapport bevat aanbevelingen voor de herstructurering van het voortgezet onderwijs in Maastricht. Het dient als een belangrijk referentiekader bij het nemen van beslissingen over de toekomst van het voortgezet onderwijs in Maastricht.

Autonomie

De mate van zelfstandigheid en beslissingsbevoegdheid die een school heeft. In het rapport wordt specifiek de mate van autonomie van het Sint-Maartenscollege besproken. Het blijkt dat deze school weinig autonomie ervaart in de besluitvorming rondom de verplaatsing en herstructurering, wat heeft geleid tot spanningen en onzekerheid onder het personeel, ouders en leerlingen.

Avo-leerling

Een leerling die onderwijs volgt op het niveau van *algemeen voortgezet onderwijs*, waaronder mavo, havo en vwo. In het rapport wordt de term avo-leerling gebruikt om aan te geven welke leerlingen in aanmerking komen voor bepaalde vormen van bekostiging. Deze bekostiging is gebaseerd op het aantal ingeschreven avo-leerlingen en is cruciaal voor de financiële gezondheid van de school. Het aantal avo-leerlingen bepaalt ook deels de capaciteit en het aanbod van de school.

Basisbekostiging

De standaardfinanciering die scholen ontvangen van de overheid, gebaseerd op het aantal ingeschreven leerlingen. Het rapport bespreekt hoe de basisbekostiging een essentiële rol speelt in het voortbestaan van scholen in Maastricht. Deze bekostiging dekt de basisuitgaven zoals salarissen, onderhoud van gebouwen en lesmateriaal. Scholen moeten voldoende leerlingen aantrekken om een stabiele basisbekostiging te ontvangen en hun activiteiten te kunnen voortzetten.

Bekostiging

Het totaal aan financiële middelen die scholen ontvangen om hun activiteiten te bekostigen. Het rapport onderscheidt verschillende vormen van bekostiging, zoals basisbekostiging en aanvullende bekostiging. De hoogte van de bekostiging is met name afhankelijk van het aantal leerlingen.

Belanghebbende

Een persoon of groep die betrokken is bij of invloed heeft op een bepaalde beslissing of situatie. In het rapport worden diverse belanghebbenden geïdentificeerd, waaronder leerlingen, ouders, docenten, schoolbesturen en gemeentelijke overheden. Deze belanghebbenden spelen een cruciale rol in de besluitvorming rondom de herstructurering van het onderwijs in Maastricht. Hun input en betrokkenheid zijn essentieel voor het succes van de voorgestelde veranderingen.

Bereikbaarheid

De mate waarin een locatie gemakkelijk te bereiken is, bijvoorbeeld met het openbaar vervoer, de fiets of de auto. Het rapport benadrukt dat bereikbaarheid een belangrijke factor is bij de schoolkeuze van ouders en leerlingen en moet daarom zorgvuldig worden gewogen in de herstructurering van onderwijslocaties in de stad.

Bètavak

Een vak dat zich richt op exacte wetenschappen zoals wiskunde, natuurkunde, scheikunde of biologie. Het rapport bespreekt het belang van bètavakken in het curriculum van middelbare scholen in Maastricht. Ze zijn belangrijk voor de ontwikkeling van technische en wetenschappelijke vaardigheden bij leerlingen en bereiden hen voor op studies en loopbanen in de bètawetenschappen. Het aanbieden van een breed scala aan bètavakken draagt bij aan een gevarieerd en aantrekkelijk onderwijsaanbod.

Bevolkingssamenstelling

De demografische opbouw van een bevolking, bijvoorbeeld qua leeftijd, geslacht, etniciteit of opleidingsniveau. In het rapport wordt de bevolkingssamenstelling van verschillende stadsdelen bekeken om te begrijpen hoe deze invloed heeft op de leerlingaantallen en de schoolkeuze.

Bijzondere school

Een school die onderwijs biedt op basis van een specifieke religieuze of levensbeschouwelijke grondslag, zoals katholieke, protestantse of islamitische scholen. Bijzondere scholen trekken vaak specifieke groepen ouders en leerlingen aan die zich identificeren met de levensbeschouwelijke achtergrond van de school. Het rapport benoemt de rol van bijzondere scholen in Maastricht en hoe deze, samen met openbare scholen, bijdragen aan de diversiteit van het onderwijsaanbod.

Blootstellingsrespons-effect

Het verhoogde risico dat leerlingen lopen door langere reistijden en frequentere blootstelling aan verkeersrisico's. In het rapport wordt dit effect benoemd om de verandering in veiligheid van leerlingen te verduidelijken, aangezien verplaatsingen naar schoollocaties met langere reistijden de fysieke veiligheid kunnen beïnvloeden. Het is belangrijk om deze factor in overweging te nemen bij de planning van nieuwe schoollocaties.

Boerenschool

Een term die informeel werd gebruikt om scholen te beschrijven die voornamelijk bezocht werden door leerlingen uit landelijke of buitenstedelijke gebieden. In het rapport wordt deze term genoemd in de historische context van het Sint-Maartenscollege, dat vroeger bekend stond als het 'boeresjölke' vanwege de instroom van leerlingen uit de dorpen rondom Maastricht.

Bovenbouw

De hogere jaren van het voortgezet onderwijs, waar leerlingen zich voorbereiden op eindexamens. Voor het vmbo zijn dit het 3e en 4e leerjaar, voor havo het 4e en 5e leerjaar en voor vwo het 4e, 5e en 6e leerjaar.

Braindrain-effect

Het fenomeen waarbij goed opgeleide personen wegtrekken uit een bepaald gebied naar locaties met betere kansen. In het rapport wordt benoemd hoe het braindrain-effect kan ontstaan doordat schoolteams uit elkaar vallen, als gevolg van een daling in leerlingaantallen. Het verlies van talentvolle docenten of leden van een schoolteam, kan leiden tot een afname van de onderwijskwaliteit.

Brede school

In formele zin is een *brede school* een onderwijsinstelling die naast regulier onderwijs ook andere voorzieningen en activiteiten aanbiedt, zoals kinderopvang, naschoolse activiteiten en samenwerking met maatschappelijke organisaties. Daarnaast wordt het begrip *brede school* tevens gebruikt voor vo-scholen met een 'breder onderwijsaanbod'. Er is echter geen duidelijke definitie die stelt wanneer een vo-school breed is of niet. Doorgaans wordt een school met drie schoolsoorten – vmbo, havo en vwo – gezien als een brede school.

Breed onderwijsaanbod

Een gevarieerd aanbod van vakken en programma's binnen een school. In het rapport wordt besproken hoe een breed onderwijsaanbod kan bijdragen aan de aantrekkelijkheid van een school en beter tegemoetkomt aan de diverse behoeften van leerlingen. Door een breed scala aan vakken en activiteiten aan te bieden, kunnen scholen inspelen op verschillende interesses en talenten van leerlingen, wat hun motivatie en betrokkenheid vergroot.

Brugklasser

Een leerling in het eerste jaar van het voortgezet onderwijs. De brugklas is een cruciale overbruggingsperiode waarin leerlingen wennen aan nieuwe routines, vakken en sociale structuren, en waarbij gerichte begeleiding belangrijk is voor een succesvolle start.

Buitenwijk West

Een wijk in Maastricht (Wijk 02) die een rol speelt in de herstructurering van het onderwijs in de stad. De gemeente Maastricht heeft plannen voor de herontwikkeling van Buitenwijk West en wil in deze wijk een brede vo-school op de locatie Eenhoornsingel in stand houden.

Burgerparticipatie

De betrokkenheid van burgers bij besluitvormingsprocessen die hen aangaan. In het rapport wordt burgerparticipatie benadrukt als een belangrijke factor voor het succes van herstructureringsplannen in het onderwijs. Door ouders, leerlingen en andere belanghebbenden actief te betrekken bij de besluitvorming, wordt niet alleen draagvlak gecreëerd, maar wordt ook gezorgd voor waardevolle input die kan bijdragen aan meer gedragen en effectieve oplossingen.

Campus

Een terrein waarop meerdere onderwijsinstellingen en onderwijsfaciliteiten zijn geconcentreerd. Het rapport bespreekt het campusmodel in de context van het *masterplan*, waarvan onderdeel was om meerdere vo-scholen – *Sint-Maartenscollege*, *Porta Mosana College* en *VMBO Maastricht* – samen onder te brengen in één campus aan de Groene Loper in Maastricht-Oost.

Categorale vmbo-school

Een school die uitsluitend vmbo-onderwijs aanbiedt. Het rapport vergelijkt categorale vmbo-scholen met brede scholen en benoemt de voorkeur van veel ouders voor brede scholen vanwege de bredere sociale dynamiek. Categorale vmbo-scholen kunnen echter een meer gerichte en gespecialiseerde leeromgeving bieden voor leerlingen die baat hebben bij beroepsgericht onderwijs.

Centrale ligging

De locatie van een school in het centrum van een gebied, waardoor deze goed bereikbaar is voor een groot aantal leerlingen. Het rapport benadrukt hoe een centrale ligging bijdraagt aan de aantrekkelijkheid en bereikbaarheid van een school. Scholen die centraal gelegen zijn, kunnen een breder scala aan leerlingen aantrekken en profiteren van betere infrastructuur en verbindingen met het openbaar vervoer.

Centralisatie

Het proces waarbij beslissingsbevoegdheid en functies worden geconcentreerd in een centrale organisatie of locatie. In het rapport wordt de centralisatie van onderwijsvoorzieningen besproken en hoe dit invloed heeft op de efficiëntie en het onderwijsaanbod. Centralisatie kan leiden tot schaalvoordelen, maar kan ook de autonomie van individuele scholen verminderen.

Centrum

De termen *centrum* en *periferie* verwijzen in de geografische en stedelijke planning naar twee contrasterende gebieden binnen een stad of regio. Het *centrum* duidt op het kerngebied of het hart van een stad, vaak gekenmerkt door een hoge concentratie van economische activiteiten, onderwijsinstellingen, culturele faciliteiten en overheidsdiensten. Dit gebied trekt zowel mensen als investeringen aan, wat leidt tot verdere ontwikkeling en versterking van zijn centrale positie. De *periferie* verwijst daarentegen naar de gebieden die aan de rand of buiten het centrale deel van de stad liggen. Deze gebieden ervaren vaak minder economische activiteit, lagere investeringen in infrastructuur en minder toegang tot hoogwaardige onderwijs- en gezondheidsdiensten.

Centrum-periferieverhouding

De dynamiek tussen de contrasterende gebieden binnen een stad of regio; zijnde het centrale deel en de omliggende perifere gebieden. Het rapport analyseert hoe een scheve centrum-periferieverhouding in Maastricht heeft geleid tot uitdagingen in de verdeling van onderwijsvoorzieningen en de toegankelijkheid ervan. Een evenwichtige verdeling is noodzakelijk om te zorgen dat leerlingen uit zowel het centrum als de periferie gelijke toegang hebben tot kwalitatief hoogwaardig onderwijs.

Een *scheve centrum-periferieverhouding* ontstaat wanneer de ontwikkeling, groei en clustering van specifieke sectoren zich onevenredig concentreren in één gebied, dat niet in of bij het geografische centrum van een stad of gebied ligt.

Clustering

Het samenbrengen of groei van verschillende onderwijsinstellingen op één locatie of in één gebied. Het rapport laat zien hoe clustering kan leiden tot synergievoordelen, zoals een geclusterd onderwijsaanbod en een gedeelde infrastructuur. Scholen die buiten het cluster liggen ervaren de nadelen hiervan.

Coalitieakkoord

Een overeenkomst tussen politieke partijen die samen een coalitie vormen in het bestuur van een gemeente. Het rapport verwijst naar het coalitieakkoord van Maastricht, waarin de coalitiepartijen de wens uitspreken dat er aan beide zijden van de Maas een vo-school komt met een zo breed mogelijk onderwijsaanbod.

Coalitiepartij

Een politieke partij die deel uitmaakt van de coalitie in het gemeentebestuur. De samenwerking tussen coalitiepartijen is van belang voor het ontwikkelen en uitvoeren van een effectief huisvestingsbeleid voor het primair- en voortgezet onderwijs.

Commissie ARVO

De *Adviescommissie Route Voortgezet Onderwijs Maastricht 2040*, ingesteld om aanbevelingen te doen voor de herstructurering van het voortgezet onderwijs in Maastricht. Het rapport bespreekt de invloed van de Commissie ARVO en de aanbevelingen die zijn opgenomen in het ARVO-rapport. Deze aanbevelingen richten zich op zaken zoals de verdeling van scholen, het onderwijsaanbod en de schaalgrootte.

Concentratie

De mate waarin middelen, faciliteiten of instellingen zijn geconcentreerd in een bepaald gebied. Het rapport analyseert de concentratie van scholen in Maastricht-Oost en hoe dit heeft geleid tot een clustering van onderwijsvoorzieningen. Concentratie kan leiden tot synergiën en efficiëntievoordelen, maar kan ook druk zetten op infrastructuur en voorzieningen als de concentratie te hoog is.

Curriculum

Het geheel van vakken en lesprogramma's dat door een school wordt aangeboden. In het rapport wordt benoemd dat de Commissie ARVO adviseert dat een goede verdeling van schoolcurricula wenselijk is voor een goed verdeeld onderwijsaanbod in Maastricht

Curriculumwijziging

Incidentele of periodieke veranderingen in het schoolcurriculum om beter aan te sluiten bij de behoeften van leerlingen en de eisen van de samenleving. In het rapport worden verschillende voorgestelde curriculumwijzigingen besproken die zijn bedoeld om de kwaliteit van het onderwijs in Maastricht te verbeteren.

Dalton

Een onderwijsmethode die nadruk legt op zelfstandigheid, samenwerking en verantwoordelijkheid van leerlingen. Daltononderwijs biedt leerlingen de ruimte om op hun eigen tempo te werken en stimuleert hen om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leerproces. In het rapport wordt Daltononderwijs genoemd als een onderwijsconcept dat diversiteit kan toevoegen aan het onderwijsaanbod in een gebied. In de regio Maastricht zijn er geen vo-scholen die Daltononderwijs aanbieden.

Demografie

De studie van de bevolkingssamenstelling en -veranderingen. Het rapport gebruikt demografische analyses om trends in leerlingaantallen te voorspellen en de impact van deze veranderingen op de levensvatbaarheid van scholen te beoordelen. Demografische factoren zoals geboortecijfers en migratiepatronen spelen een belangrijke rol in het plannen van onderwijsvoorzieningen.

Demografisch evenwicht

Een stabiele bevolkingssamenstelling waarin geen grote verschuivingen plaatsvinden. Het rapport bespreekt het belang van demografisch evenwicht voor de voorspelbaarheid en stabiliteit van leerlingaantallen in Maastrichtse scholen. Een evenwichtige demografie zorgt ervoor dat scholen hun capaciteit en middelen effectief kunnen plannen en beheren.

Demografisch zwaartepunt

Het gebied waar de meeste bevolkingsgroei geconcentreerd is. Het rapport analyseert hoe het demografisch zwaartepunt van Maastricht is verschoven naar het oostelijke deel van de stad, met gevolgen voor de stedelijke verdeling van onderwijsvoorzieningen.

Demografische analyse

De studie van bevolkingsdata om trends en patronen te begrijpen. Het rapport bevat demografische analyses om te voorspellen hoe veranderingen in de bevolkingssamenstelling de vraag naar onderwijs in Maastricht zullen beïnvloeden. Deze analyses kunnen beleidsmakers en schoolbesturen helpen om weloverwogen beslissingen te nemen over de planning en inrichting van scholen.

Demografische verschuiving

Veranderingen in de samenstelling en verdeling van de bevolking over een bepaald gebied. Het rapport behandelt de impact van demografische verschuivingen op de vraag naar onderwijs en de levensvatbaarheid van scholen in verschillende delen van Maastricht. Factoren zoals vergrijzing, migratie en veranderende geboortecijfers kunnen leiden tot verschuivingen in de leerlingaantallen en de behoefte aan onderwijsvoorzieningen in bepaalde wijken.

Denominatie

De religieuze of levensbeschouwelijke grondslag van een school. In het rapport wordt de denominatie van scholen in Maastricht benoemd om de diversiteit van het onderwijsaanbod aan te geven. Vanuit historisch perspectief wordt beschreven dat alle scholen in Maastricht katholiek waren. Pas in de Franse tijd kwam daar verandering in.

Dependance

Een *nevenvestiging* van een school, naast de *hoofdvestinging*. Een dependance kan dienen om een specifieke schoolsoort aan te bieden of de groeiende vraag naar onderwijs te accommoderen. Ook kunnen ze helpen om de druk op de hoofdvestinging te verlichten en ervoor te zorgen dat leerlingen in verschillende delen van de stad toegang hebben tot onderwijs. In het rapport wordt deze term gebruikt om te beschrijven hoe het Sint-Maartenscollege in Wyckerpoort is begonnen als een dependance van het Henric van Veldekecollege in Villapark.

Dienstensector

Het deel van de economie dat diensten levert in plaats van goederen produceert, zoals onderwijs, gezondheidszorg en zakelijke diensten. Het rapport bespreekt de verschuiving van Maastricht van een industriestad naar een stad met een sterke dienstensector, beïnvloed door de aanwezigheid van de Universiteit Maastricht en het academisch ziekenhuis. De groei van de dienstensector heeft invloed op de demografische samenstelling en de vraag naar onderwijs in Maastricht.

Digitaal leermiddel

Onderwijsmateriaal dat in digitale vorm wordt aangeboden, zoals e-books, online cursussen en educatieve software. Digitale leermiddelen bieden flexibiliteit en toegang tot een breed scala aan bronnen, wat vooral nuttig is in tijden van afstandsonderwijs of hybride leeromgevingen. In het rapport wordt de term *digitale leermiddelen* gebruikt als een wijze voor een school om zich te kunnen profileren als innovatieve school.

Diversificatie

Het proces van het aanbieden van een breed scala aan onderwijsprogramma's en vakken om aan verschillende behoeften te voldoen. In het rapport wordt de term in twee contexten gebruikt:

- 1) Het belang van diversificatie in het onderwijsaanbod van Maastrichtse scholen om aantrekkelijk te blijven voor een breed spectrum van leerlingen, volgens het advies van de Commissie ARVO.
- 2) De bouwstijlen van de buurten Daalhof en Hazendans waren het gevolg naar een groeiende vraag naar diversificatie in het woningaanbod in Maastricht-West, dat tot dan toe voornamelijk bestond uit eentonige woonbuurten.

Diversiteit

De aanwezigheid van verschillende soorten leerlingen, vakken en onderwijsmethoden binnen een school. Diversiteit in het onderwijs bevordert een inclusieve cultuur en helpt leerlingen om verschillende perspectieven en ervaringen te waarderen. Een van de adviezen van de Commissie ARVO is dat leerlingen met verschillende achtergronden elkaar kunnen ontmoeten binnen het onderwijs. Een school met een grote diversiteit aan leerlingen draagt daaraan bij.

Domeinenplan

Een plan voor de herstructurering van het voortgezet onderwijs in Maastricht, geïntroduceerd in 2012, dat beoogde om drie grote vo-locaties te creëren: één voor vmbo, één voor havo, en één voor vwo. Het domeinenplan leidde tot significante dalingen in leerlingaantallen omdat veel ouders en leerlingen kozen voor scholen buiten Maastricht vanwege de onzekerheid en onrust die het veroorzaakte en werd uiteindelijk herzien. Het domeinenplan heeft de noodzaak aangetoond voor zorgvuldige planning en communicatie bij grootschalige herstructureringen.

Domeinenstructuur

Zie *Domeinenplan*

Draagvlak

De mate van steun en acceptatie door betrokkenen, zoals leerlingen, ouders, personeel en buurtbewoners, voor een bepaald plan of beleid. In het rapport wordt het gebrek aan draagvlak genoemd als een belangrijke factor die bijdroeg aan de mislukking van eerdere herstructureringsplannen voor het voortgezet onderwijs in Maastricht. Het opbouwen van draagvlak is essentieel voor de succesvolle implementatie van veranderingen en kan worden bereikt door transparante communicatie en participatie van alle betrokkenen.

Economisch zwaartepunt

Het gebied waar de meeste economische activiteiten en werkgelegenheid zijn geconcentreerd. Het rapport analyseert de verschuiving van het economisch zwaartepunt van Maastricht van West naar Oost om de impact op de levensvatbaarheid van scholen in deze gebieden te beoordelen. Deze verschuiving heeft geleid tot veranderingen in de vraag naar onderwijs en de noodzaak om onderwijsvoorzieningen aan te passen aan de nieuwe demografische en economische realiteit.

Evenwicht

Een stabiele toestand waarin verschillende factoren in balans zijn. In het rapport wordt evenwicht besproken in de context van het onderwijsaanbod in Maastricht, waarbij een balans moet worden gevonden tussen verschillende schooltypen en -soorten en de geografische verdeling van scholen. Dit evenwicht is cruciaal om ervoor te zorgen dat alle leerlingen gelijke toegang hebben tot kwalitatief hoogwaardig onderwijs, ongeacht hun woonlocatie.

Examencijfer

Het cijfer dat een leerling behaalt voor een eindexamen. In het rapport worden examencijfers benoemd omdat ze inzicht bieden in de kwaliteit van het onderwijs. Hoge examencijfers zijn een indicator van goede onderwijsprestaties en kunnen bijdragen aan de reputatie en aantrekkelijkheid van een school.

Expansie

De uitbreiding of groei van een gebied of organisatie. Het rapport bespreekt de expansie van Maastricht, vooral naar het oosten, en hoe deze expansie invloed heeft gehad op de economische en demografische verhoudingen in de stad. Expansie kan leiden tot nieuwe kansen voor onderwijsinstellingen, maar vereist ook zorgvuldige planning om te zorgen voor adequate infrastructuur en voorzieningen.

Fietspad

Een pad speciaal aangelegd voor fietsers. Fietspaden dragen bij aan de verkeersveiligheid en bevorderen een gezonde en duurzame manier van vervoer voor leerlingen. In het rapport wordt het belang van goede fietspaden benoemd, om de bereikbaarheid van scholen te verbeteren en leerlingen aan te moedigen om met de fiets naar school te komen.

Fietsroute

De route die leerlingen per fiets afleggen tussen school en hun woonlocatie. Het rapport verwijst naar een onderzoek dat bestaande fietsroutes in Maastricht analyseert en hoe deze bijdragen aan de verkeersveiligheid en bereikbaarheid van scholen.

Financieel gezond

Een situatie waarin een organisatie voldoende middelen heeft om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het rapport analyseert de financiële gezondheid van scholen in Maastricht en benadrukt de noodzaak van voldoende leerlingaantallen om financieel gezond te blijven. Financiële gezondheid is cruciaal voor de continuïteit van onderwijsinstellingen en hun vermogen om kwalitatief hoogwaardig onderwijs te bieden.

Financieel risico

Het risico dat een organisatie niet aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. In het rapport worden de financiële risico's besproken die gepaard gaan met de herstructurering van vo-scholen in Maastricht. In de context van het IHP VO gaat het mede om de financiële risico's die de gemeente Maastricht loopt, wanneer er geïnvesteerd wordt in een schoolgebouw op een locatie waar uiteindelijk niet het gewenste leerlingaantal gehaald wordt.

Financiële afhankelijkheid

De mate waarin een organisatie afhankelijk is van externe financiering. In het rapport wordt gesproken over de financiële afhankelijkheid van de Maastrichtse vo-scholen van het voedingsgebied *Heuvelland*. Meer dan 30% van de leerlingen van alle Maastrichtse vo-scholen, woont in het Heuvelland en niet in Maastricht. De Maastrichtse scholen hebben deze leerlingen nodig om financieel gezond te blijven.

Fusie

Het samengaan van twee of meer organisaties tot één nieuwe organisatie. In het rapport wordt de fusie van het Bonnefantencollege en VMBO Maastricht besproken als een maatregel om de dalende leerlingaantallen en financiële problemen aan te pakken. Fusies kunnen helpen om middelen efficiënter te gebruiken en de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren, maar vereisen ook zorgvuldige planning en om succesvol te zijn.

Fusieschool

Een school die is ontstaan uit de fusie van twee of meer bestaande scholen. In het rapport wordt uitgelegd dat in de afgelopen decennia vooral in Maastricht-West veel fusiescholen zijn ontstaan door onvoldoende leerlingaantallen. Fusiescholen kunnen profiteren van schaalvoordelen en een breder aanbod van onderwijsprogramma's, maar moeten ook omgaan met kwesties zoals cultuurverschillen en integratie van personeel en leerlingen.

Fysieke grens

Een fysieke barrière die een gebied scheidt van een ander, zoals een rivier, kanaal of gebergte. In het rapport wordt benoemd dat de grens van Maastricht-West met België fysiek werd door de aanleg van het Albertkanaal, wat een belangrijke rol heeft gespeeld in de verplaatsing van het economisch zwaartepunt naar Maastricht-Oost.

Gebiedsontwikkeling

Het proces van planmatige en integrale ontwikkeling van een bepaald gebied, inclusief woningbouw, infrastructuur en voorzieningen. In het rapport wordt gesproken over onderzoeken of visieontwikkelingen van de gemeente Maastricht met betrekking tot de gebiedsontwikkeling in Maastricht-West.

Geboortecijfer

Het aantal geboorten per duizend inwoners per jaar. In het rapport wordt het geboortecijfer geanalyseerd om de toekomstige leerlingaantallen en de impact op het voortgezet onderwijs in Maastricht te voorspellen. Veranderingen in het geboortecijfer kunnen grote invloed hebben op de planning en capaciteit van onderwijsvoorzieningen.

Gelijke Kansen Alliantie

Een initiatief dat onder andere streeft naar gelijke onderwijskansen voor alle leerlingen, ongeacht hun achtergrond. Het rapport noemt de Gelijke Kansen Alliantie in het kader van het coalitieakkoord, waarin de coalitiepartijen zich conformeren aan dit initiatief.

Gemeenteraad

Het gekozen bestuursorgaan van de gemeente, verantwoordelijk voor het maken van beleid en het nemen van beslissingen. In het rapport wordt de rol van de gemeenteraad van Maastricht besproken in de besluitvorming over de herstructurering van het voortgezet onderwijs en de financiering van nieuwe schoolgebouwen. De gemeenteraad speelt een cruciale rol in het goedkeuren van plannen en het toewijzen van middelen.

Geografische afstand

De fysieke afstand tussen twee locaties. Het rapport benadrukt dat de geografische afstand een van de belangrijkere factoren is bij de schoolkeuze van ouders en leerlingen, waarbij de bereikbaarheid en reistijd van groot belang zijn. Korte afstanden kunnen de toegankelijkheid van scholen verbeteren en de dagelijkse reisbelasting voor leerlingen verminderen.

Geografisch centrum

Het centrale punt van een geografisch gebied. In het rapport wordt het geografische centrum van Maastricht besproken in de context van de clustering van scholen en de bereikbaarheid voor leerlingen uit verschillende wijken en omliggende regio's.

Geprofileerde school

Een school die zich onderscheidt door een specifieke onderwijsrichting of specialisatie, zoals techniek of kunst. Het rapport bespreekt hoe geprofileerde scholen in Maastricht aantrekkelijk kunnen zijn voor bepaalde groepen leerlingen en bijdragen aan een divers onderwijsaanbod.

Gezonde school-norm

Een richtlijn die bepaalt dat een school binnen de avo-schoolsoorten minstens 80 leerlingen per leerjaar, per schoolsoort nodig heeft om financieel gezond te blijven. Het rapport stelt dat deze norm essentieel is voor het aanbieden van een breed scala aan vakken en keuzemogelijkheden, wat bijdraagt aan een rijk en divers onderwijsaanbod.

Groei

De toename van een populatie of ontwikkeling in een bepaald gebied. In het rapport wordt de groei van leerlingaantallen en de stedelijke expansie van Maastricht geanalyseerd om de toekomstige behoeften en uitdagingen voor het onderwijs te voorspellen.

Haalbaarheidsonderzoek

Een onderzoek naar de technische, financiële en organisatorische haalbaarheid van een project. In het rapport wordt beschreven dat er technische haalbaarheidsonderzoeken zijn uitgevoerd voor de voorgestelde locaties voor de vo-scholen in Maastricht, maar geen haalbaarheidsonderzoeken naar de onderwijsgerelateerde gevolgen.

Havo

Het *hoger algemeen voortgezet onderwijs*. Een vijfjarige opleiding die voorbereidt op het hoger beroepsonderwijs (hbo).

Herinrichting

Het opnieuw inrichten of organiseren van een gebied of faciliteit. Het rapport behandelt de herinrichting van het voortgezet onderwijs in Maastricht als onderdeel van het Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs.

Herkomstgebied

Het geografische gebied waaruit de leerlingen van een school afkomstig zijn. In het rapport wordt onder andere het Heuvelland genoemd als een belangrijk herkomstgebied voor de vo-scholen in Maastricht, wat cruciaal is voor hun levensvatbaarheid.

Herontwikkeling

Het proces van vernieuwen of verbeteren van bestaande structuren en gebieden. In het rapport wordt de herontwikkeling van Buitenwijk West besproken, inclusief de plannen voor de toekomst en de impact op de locatiekeuze van scholen.

Herstructureringsplan

Een plan om de organisatie of structuur van een bestaande situatie ingrijpend te veranderen. Het rapport bespreekt eerdere mislukte herstructureringsplannen voor het voortgezet onderwijs in Maastricht en de huidige inspanningen voor het IHP VO.

Heuvelland

De regio ten oosten van Maastricht die een belangrijk voedingsgebied vormt voor de scholen in de stad. In het rapport wordt het Heuvelland genoemd als een cruciaal herkomstgebied voor de instroom van leerlingen naar Maastrichtse scholen.

Historische analyse

De studie van historische gegevens en trends om huidige en toekomstige ontwikkelingen te begrijpen. Het rapport bevat een historische analyse van de verschuiving van het economisch en demografisch zwaartepunt van Maastricht-West naar Maastricht-Oost en wordt de historie van het voortgezet onderwijs in de stad beschreven.

Holistisch

Een benadering die het geheel in overweging neemt in plaats van alleen afzonderlijke onderdelen. In het rapport wordt benoemd dat het Bernard Lievegoed College in Maastricht de enige vo-school is met holistische benadering van het onderwijs door het vrijeschool concept

Huisvestingsplan

Een plan dat de kaders en richtlijnen bepaalt voor de huisvesting van onderwijsinstellingen. Het Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs (IHP VO) wordt in het rapport besproken als een cruciaal document voor de toekomstige ontwikkeling en locaties van scholen in Maastricht.

Identiteit

De unieke kenmerken en cultuur van een school die deze onderscheiden van andere scholen. In het rapport wordt benadrukt hoe belangrijk het is voor scholen om een duidelijke identiteit te hebben, bijvoorbeeld door specialisatieprofielen zoals montessori, dalton of jenaplan.

IHP VO

Het Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs, dat de kaders en richtlijnen bepaalt voor de huisvesting van onderwijsinstellingen in Maastricht. Het rapport beschrijft hoe het IHP VO wordt gebruikt om de toekomst van het voortgezet onderwijs in Maastricht te plannen en te verbeteren.

Infrastructuur

De fysieke en organisatorische faciliteiten en systemen die een gebied ondersteunen, zoals wegen, fietspaden en openbaar vervoer. Het rapport bespreekt hoe de efficiëntere infrastructuur in Maastricht-Oost heeft bijgedragen aan de betere bereikbaarheid en de economische ontwikkeling van dit stadsdeel ten opzichte van Maastricht-West. Een gevolg daarvan is de betere bereikbaarheid van de vo-scholen die in Oost liggen.

Innovatie

Het proces van vernieuwing en verbetering. In het rapport wordt innovatie binnen het onderwijs in Maastricht besproken, met nadruk op de implementatie van nieuwe onderwijsmethoden en technologieën om de kwaliteit en de aantrekkelijkheid van het onderwijs te verhogen.

Inspectie van het Onderwijs

De Nederlandse overheidsorganisatie die toezicht houdt op de kwaliteit van het onderwijs. Het rapport vermeldt de rol van de Inspectie van het Onderwijs bij het beoordelen en waarborgen van de onderwijskwaliteit van de scholen in Maastricht.

Inspectierapport

Een rapport opgesteld door de Inspectie van het Onderwijs waarin de kwaliteit van een school wordt beoordeeld op basis van verschillende standaarden, zoals onderwijsprogramma, leerlingbegeleiding en veiligheid.

Instroom

Het aantal nieuwe leerlingen dat zich aanmeldt bij een school. Het rapport analyseert de instroomcijfers van verschillende scholen in Maastricht en hoe deze cijfers de levensvatbaarheid en toekomst van de scholen beïnvloeden.

Instroompunt

De locatie en het moment waarop nieuwe leerlingen een school binnenkomen. In het rapport wordt besproken dat een goede verdeling van instroompunten in een gebied van belang is.

Interregionaal

Betrekking hebbend op of plaatsvindend tussen verschillende regio's. Het rapport bespreekt de interregionale functie van Maastricht in het verleden, toen de stad een knooppunt was tussen verschillende Nederlandse, Belgische en Duitse steden.

Jenaplan

Een onderwijsmethode die zich richt op het bevorderen van de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen door middel van samenwerking, verantwoordelijkheid en vrijheid. In het aanbod in de regio Maastricht is er geen school die deze methode aanbiedt.

Kanselijkheid

Het bevorderen van gelijke kansen voor alle leerlingen, ongeacht hun achtergrond. In het rapport wordt de rol van de *Gelijke Kansen Alliantie* besproken, die zich inzet voor gelijke toegang tot onderwijs voor alle kinderen in Maastricht, zodat hun kansen niet afhangen van hun woonlocatie.

Keuzegedrag

Het proces en de factoren die bepalen hoe leerlingen en ouders een school kiezen. Het rapport licht het keuzegedrag van ouders en leerlingen toe, inclusief de invloed van factoren zoals reisafstand, schoolprofiel en de aanwezigheid van vrienden op de school.

Keuzemogelijkheid

De beschikbaarheid van verschillende opties waaruit leerlingen en ouders kunnen kiezen. Het rapport benadrukt het belang van voldoende keuzemogelijkheden binnen het voortgezet onderwijs, waarbij wordt aangemoedigd dat scholen diverse profielen en specialisaties aanbieden om aan de uiteenlopende behoeften van leerlingen te voldoen.

Keuzevrijheid

Het recht van leerlingen en ouders om zelf een school te kiezen. In het rapport wordt besproken hoe het behoud van keuzevrijheid essentieel is voor de tevredenheid van ouders en leerlingen, en hoe beperkende maatregelen zoals een allocatiesysteem deze vrijheid kunnen inperken.

Krimp

Een daling van het aantal leerlingen, vaak als gevolg van demografische veranderingen. Het rapport bespreekt de krimp van de leerlingaantallen in Maastricht-West en de impact hiervan op de levensvatbaarheid van scholen in dat gebied.

Kwaliteitscultuur

Een omgeving waarin voortdurende verbetering en hoge standaarden voor onderwijskwaliteit centraal staan. Het rapport benadrukt het belang van een stabiel en kwalitatief hoogstaand schoolteam voor het handhaven en bevorderen van een duurzame kwaliteitscultuur binnen scholen.

Laaggeletterdheid

Het gebrek aan basisvaardigheden in lezen en schrijven. In het rapport wordt laaggeletterdheid besproken als een belangrijk aandachtspunt van de gemeente Maastricht, met specifieke initiatieven gericht op het verbeteren van geletterdheid onder jongeren.

Leerlingaantal

Het totale aantal leerlingen van een school of een specifieke regio. Het rapport analyseert de trends in leerlingaantallen en de impact van dalende of stijgende aantallen op de financiële gezondheid en levensvatbaarheid van scholen in Maastricht.

Leerlingallocatie

Het proces van toewijzen of verdelen van leerlingen over verschillende scholen. Het rapport bespreekt de mogelijke invoering van een allocatiemechanisme om leerlingen evenredig te verdelen over de scholen in Maastricht, als oplossing voor het behoud van levensvatbare leerlingaantallen.

Leerlingbegeleiding

De ondersteuning en begeleiding die leerlingen ontvangen tijdens hun schooltijd. Het rapport legt uit dat de beoordeling van de leerlingbegeleiding door de onderwijsinspectie deel uitmaakt van het schoolprofiel.

Leerlingbestand

De verzameling van alle ingeschreven leerlingen op één school. Het rapport bespreekt hoe het leerlingbestand van scholen in Maastricht beïnvloed wordt door factoren zoals locatie, schoolprofiel en bevolkingsdynamiek.

Leerlingpopulatie

De groep leerlingen die een school bezoekt. Elke school heeft een 'eigen' leerlingpopulatie met kenmerkende eigenschappen. Het rapport analyseert de samenstelling en omvang van de leerlingpopulaties in Maastricht, met aandacht voor demografische trends en de impact op de levensvatbaarheid van scholen.

Levensvatbaarheid

De mogelijkheid van een school om op lange termijn te overleven en succesvol te blijven functioneren. Het rapport bespreekt de levensvatbaarheid van scholen in Maastricht in relatie tot leerlingaantallen, financiële gezondheid en locatie.

Locatie

De fysieke plaats waar een school gevestigd is. In het rapport wordt uitgebreid ingegaan op hoe de locatie van een school invloed heeft op de bereikbaarheid, aantrekkelijkheid en levensvatbaarheid van de school.

Locatieanalyse

Een gedetailleerde evaluatie van een specifieke locatie om de geschiktheid ervan voor een bepaalde functie te bepalen. Het rapport bevat een analyse van de locatie Eenhoornsingel in Maastricht-West, waarbij factoren zoals ruimte, bereikbaarheid en veiligheidsperceptie worden onderzocht.

Locatiefactor

Een element dat de geschiktheid van een locatie beïnvloedt, zoals bereikbaarheid, infrastructuur en omgevingsveiligheid. Het rapport bespreekt diverse locatiefactoren die van invloed zijn op de keuze van onderwijslocaties in Maastricht.

Locatiekeuze

Het proces van het selecteren van een geschikte plaats voor een school. In het rapport wordt de locatiekeuze voor scholen in Maastricht besproken als een cruciale factor voor de toekomst van het voortgezet onderwijs in de stad. Er wordt tevens benadrukt dat bij de keuze voor een onderwijslocatie, gedegen onderzoek moet worden gedaan.

Locatieverkenning

Het proces van het onderzoeken en evalueren van mogelijke locaties voor een specifieke functie. Het rapport toont aan dat de verkenning die heeft plaatsgevonden voor de mogelijke verplaatsing van het Sint-Maartenscollege naar de Eenhoornsingel, onvoldoende is.

Lokale functie

De rol die een school speelt binnen de directe omgeving en gemeenschap. Het rapport beschrijft de lokale functie van scholen in Maastricht, maar tevens de voornamelijk regionale functie van de vo-scholen in de stad.

Loting

Een procedure waarbij leerlingen door middel van een willekeurige trekking wel of niet aan een school worden toegewezen. In het rapport wordt beschreven dat loting door LVO als een mogelijke methode wordt gezien om leerlingen te verdelen over de vo-scholen in Maastricht.

Lumpsum

Een financieringssysteem waarbij scholen een vast budget ontvangen op basis van het aantal ingeschreven leerlingen. Dit lumpsumbudget wordt gebruikt om alle kosten te dekken, zoals salarissen en onderhoud van gebouwen. Het rapport beschrijft hoe de lumpsumfinanciering essentieel is voor de levensvatbaarheid van scholen in Maastricht.

Lumpsumbudget

Het totale bedrag dat een school ontvangt via het lumpsumsysteem, gebaseerd op het aantal leerlingen. In het rapport wordt uitgelegd hoe het lumpsumbudget wordt berekend en hoe scholen deze middelen beheren om hun operationele kosten te dekken.

Lumpsumsysteem

Het systeem waarbij scholen een vaste som geld ontvangen op basis van hun leerlingaantal. Dit systeem werd in 1995 ingevoerd voor het voortgezet onderwijs en is van cruciaal belang voor de financiering van scholen, zoals beschreven in het rapport.

LVO

Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO) is de organisatie waaronder 24 vo-scholen in Limburg vallen, inclusief de meeste vo-scholen in Maastricht. Het rapport bespreekt de rol van LVO in het beheer van scholen en de implementatie van herstructureringsplannen, inclusief de controverses rondom locatieveranderingen.

Mammoetwet

De wet van 1968 die het Nederlandse onderwijssysteem hervormde door de invoering van de huidige indeling in mavo, havo en vwo. In het rapport wordt de impact van de Mammoetwet op de ontwikkeling van het voortgezet onderwijs in Maastricht besproken.

Masterplan

Een van de plannen voor een herstructurering en toekomstontwikkeling van het voortgezet onderwijs in Maastricht. Het rapport verwijst naar eerdere herstructureringsplannen voor het vo in Maastricht en hun impact op de stabiliteit en groei van scholen in de regio.

Mavo

Het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs, een vierjarige opleiding die voorbereidt op het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Formeel bestaat de naam mavo niet meer en is dit nu de theoretische leerweg van het vmbo, maar veel scholen herintroduceren de naam. Het rapport analyseert het totale mavo-aanbod in Maastricht.

Meertaligheid

Het vermogen om meerdere talen te spreken. In het rapport wordt meertaligheid benoemd als onderdeel van het *tweetalig onderwijs*, dat een belangrijk specialisatieprofiel is van het Porta Mosana College.

Mestreechs

Het stadsdialect van Maastricht, dat nog steeds gesproken wordt door een groot deel van de inwoners. Het rapport verwijst naar de culturele en historische betekenis van het *Mestreechs* in de context van de lokale identiteit, in de tijd dat het stadsdialect en het Frans de dominante talen waren in de stad.

Migratiepatroon

De beweging van mensen tussen verschillende gebieden. In het rapport worden de migratiepatronen in Maastricht behandeld en hoe deze de demografische samenstelling van de stad en daarmee tevens de leerlingpopulatie beïnvloeden.

Ministerie van OCW

Het Nederlandse Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, verantwoordelijk voor het onderwijsbeleid, inclusief de bekostiging en kwaliteit van scholen. In het rapport wordt het Ministerie van OCW genoemd in relatie tot de financiering en toezicht op de vo-scholen.

Modaal

Het gemiddelde of meest voorkomende niveau in een dataset, vaak gebruikt in statistische analyses. In het rapport wordt de term gebruikt in de context van de 'modale' gezinnen die de eerste bewoners waren van de buurten in Buitenwijk West.

Montessori

Een onderwijsmethode ontwikkeld door Maria Montessori, die de nadruk legt op zelfgericht leren en respect voor de natuurlijke ontwikkeling van kinderen. Het rapport vermeldt het Montessori College Maastricht als een voorbeeld van een vo-school die deze onderwijsmethode toepast.

Nabijheid

De fysieke afstand, dicht bij iemand of iets. In het rapport wordt de nabijheid van een school ten opzichte van de leerling als een belangrijke factor beschouwd voor de toegankelijkheid van onderwijsinstellingen.

Natuurlijke grens

Een grens die gevormd wordt door natuurlijke kenmerken zoals rivieren of bergen. In het rapport wordt de Maas genoemd als de natuurlijke grens tussen Nederland en België ten noorden en zuiden van Maastricht.

Natuurlijke leerlingstroom

De beweging van leerlingen naar scholen zonder invloed van externe plaatsingsprocedures. Het rapport legt uit hoe de natuurlijke leerlingstroom vanuit het Heuvelland naar Maastricht-Oost een belangrijke oorzaak is voor de huidige verdeling van vo-scholen over de stad.

Onderbouw

De eerste jaren van het voortgezet onderwijs. Voor vmbo leerjaar 1 en 2. Voor havo en vwo leerjaar 1, 2 en 3. Het rapport benoemt de minimale instroom van leerlingen uit Maastricht-Oost en het Heuvelland in de onderbouw van het Bonnefantencollege aan de locatie Eenhoornsingel.

Ondersteuning

De hulp en begeleiding die leerlingen krijgen om succesvol te zijn in hun onderwijs. Het rapport bespreekt de verschillende vormen van ondersteuning die beschikbaar zijn op scholen in Maastricht, zoals leerlingbegeleiding en speciale educatieve programma's.

Onderwijsaanbod

De verschillende onderwijsprogramma's en -vakken die een school aanbiedt. Het rapport benadrukt het belang van een breed en gevarieerd onderwijsaanbod in een gebied om aan de diverse behoeften van leerlingen te voldoen.

Onderwijsbehoefte

De specifieke leer- en ontwikkelingsbehoeften van leerlingen. In het rapport wordt uitgelegd hoe scholen in Maastricht in het verleden zijn veranderd door hun onderwijsaanbod aan te passen aan de maatschappelijke ontwikkelingen en onderwijsbehoeftes. Ook op individueel niveau hebben leerlingen specifieke onderwijsbehoeftes, met name in het speciaal onderwijs.

Onderwijsbeleid

De strategieën en richtlijnen die door de overheid en onderwijsinstellingen worden vastgesteld om de kwaliteit en toegankelijkheid van het onderwijs te waarborgen. In het rapport worden de mogelijke effecten op leerlingaantallen besproken, als gevolg van hervormingen in het onderwijsbeleid.

Onderwijsconcept

De filosofie of aanpak die een school hanteert om onderwijs te geven, zoals Montessori, Dalton of Vrijeschoolonderwijs. In het rapport worden verschillende onderwijsconcepten aangehaald die in Maastrichtse scholen worden toegepast en hoe deze bijdragen aan de diversiteit van het onderwijsaanbod.

Onderwijsdemocratisering

Het proces van het toegankelijk maken van onderwijs voor een bredere groep mensen, ongeacht hun achtergrond. In het rapport wordt de historische ontwikkeling van de onderwijsdemocratisering in Maastricht beschreven en de impact daarvan op de groei en diversificatie van het onderwijs.

Onderwijseconomisch

Betreffende de economische aspecten van het onderwijs, zoals financiering, kosten en economische impact. Het rapport analyseert onderwijseconomische factoren die van invloed zijn op de levensvatbaarheid van scholen in Maastricht, inclusief financiële haalbaarheid en bekostigingsmodellen.

Onderwijsgebouw

De fysieke structuur waarin onderwijs wordt gegeven. In het rapport wordt de staat en geschiktheid van onderwijsgebouwen in Maastricht besproken, evenals de plannen voor renovatie en nieuwbouw in het kader van het Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs.

Onderwijsgemeenschap

Alle personen en groepen die betrokken zijn bij een school, inclusief leerlingen, ouders, docenten en ondersteunend personeel. Het rapport benadrukt het belang van het betrekken van deze onderwijsgemeenschap bij ingrijpende veranderingsprocessen.

Onderwijsgerelateerd

Alle zaken die direct en indirect verband houden met het onderwijs, of er invloed op hebben. Het rapport beschrijft het spectrum aan mogelijke onderwijsgerelateerde effecten als gevolg van de herstructureringsplannen en het feit dat er naar deze mogelijke effecten geen onderzoek wordt gedaan.

Onderwijshervorming

Veranderingen in de structuur of organisatie van een onderwijssysteem. Het rapport bespreekt met name de onderwijshervormingen in Maastricht in een historische context en tevens de impact ervan op fluctuaties in leerlingaantallen.

Onderwijshuisvesting

Het voorzien in en beheren van geschikte gebouwen en faciliteiten voor onderwijsdoeleinden. Het Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs wordt in het rapport benoemd als een cruciaal proces voor de toekomst en stabiliteit van het voortgezet onderwijs in Maastricht.

Onderwijsinhoudelijk

Betreffende de inhoud van het onderwijsprogramma. Het rapport benadrukt de noodzaak van een goed onderbouwd onderzoek om de effecten van het IHP VO op de onderwijsinhoud van de Maastrichtse vo-scholen te beperken.

Onderwijsinstelling

Een organisatie die onderwijs aanbiedt, zoals scholen, hogescholen en universiteiten. Het rapport benoemt de rol van verschillende onderwijsinstellingen in Maastricht en hun bijdrage aan het lokale en regionale onderwijslandschap.

Onderwijskundig

Betrekking hebbend op de theorie en praktijk van het lesgeven en leren. In het rapport wordt aangegeven dat een onderwijskundige visie ten grondslag moet liggen aan elk huisvestingsplan.

Onderwijskwaliteit

De mate waarin het onderwijs effectief is in het bereiken van zijn doelen, zoals leerlingprestaties en tevredenheid. Het rapport analyseert de onderwijskwaliteit van scholen in Maastricht en de factoren die deze kwaliteit beïnvloeden, zoals schoolteamstabiliteit en beschikbare middelen.

Onderwijslandschap

De totale structuur en organisatie van onderwijsvoorzieningen in een bepaald gebied. In het rapport wordt uitgelegd hoe het onderwijslandschap in Maastricht is veranderd door economische en demografische verschuivingen in de stad. Deze oorzaken moeten worden gewogen in nieuwe huisvestingsplannen.

Onderwijslocatie

De onderwijslocatie betreft het onderwijsgebouw, inclusief de omringende terreinen die tot het perceel behoren. In het rapport worden verschillende onderwijslocaties in Maastricht geanalyseerd, met name de voorgestelde verhuizing van het Sint-Maartenscollege naar de onderwijslocatie Eenhoornsingel.

Onderwijsmarkt

Het totaal aan onderwijsinstellingen en het onderwijsaanbod in een bepaald gebied. Het rapport bespreekt hoe de onderwijsmarkt in de regio Maastricht wordt gevormd en beïnvloed door factoren als onderwijskwaliteit, locatie en specialisatieprofielen.

Onderwijspark

Een gebied waarin meerdere onderwijsinstellingen zijn gecentreerd, vaak met gedeelde faciliteiten en middelen. In het rapport wordt uitgelegd dat de concentratie van vo-scholen in Maastricht-Oost niet kan worden gezien als een onderwijspark, aangezien er geen sprake is van gedeelde faciliteiten of nauwere samenwerking.

Onderwijsperceel

Zie *onderwijslocatie*

Onderwijsprestatie

De resultaten die leerlingen behalen in hun onderwijs, zoals cijfers en examenresultaten. De cumulatieve prestaties van leerlingen van een onderwijsinstelling wordt vaak als graadmeter gebruikt voor de kwaliteit van de instelling als geheel. Het rapport geeft aan dat de onderwijsprestaties van leerlingen in Maastricht beïnvloed kunnen worden door factoren zoals onderwijskwaliteit en schoolomgeving.

Onderwijsprofessional

Iemand die werkzaam is in het onderwijs en direct bijdraagt aan het onderwijsproces, zoals een docent of schoolleider. Het rapport benadrukt het belang van goed opgeleide en gemotiveerde onderwijsprofessionals voor de kwaliteit van het onderwijs.

Onderwijsprogramma

Het geheel van vakken en lesinhouden dat door een school wordt aangeboden. Het rapport bespreekt hoe de samenstelling en kwaliteit van het onderwijsprogramma invloed hebben op de aantrekkelijkheid en prestaties van scholen.

Onderwijsstrategie

De plannen en methoden die een school of onderwijsinstelling gebruikt om haar educatieve doelen te bereiken. In het rapport worden onderwijsstrategieën kort benoemd, in de context dat een sterk schoolteam meer effect heeft op de onderwijskwaliteit dan het inzetten van specifieke onderwijsstrategieën.

Onderwijsvoorziening

De faciliteiten en middelen die beschikbaar zijn voor onderwijs, zoals schoolgebouwen, lesmaterialen en technologie. Het rapport benadrukt het belang van adequate onderwijsvoorzieningen als randvoorwaarde voor de kwaliteit van het onderwijs.

Onderwijsvraag

De behoefte aan onderwijs vanuit de gemeenschap, vaak gemeten aan de hand van het aantal potentiële leerlingen. In het rapport wordt de onderwijsvraag in Maastricht bekeken om toekomstige trends en behoeften te voorspellen.

Onderzoek en ontwerp

Een methodologie die zowel onderzoek als ontwerpprocessen combineert om tot effectieve en functionele oplossingen te komen. In het rapport wordt de term beschreven als een onderdeel in het curriculum van het Technasium.

Ongevalsrisico

De kans op ongelukken, bijvoorbeeld op de weg naar school. In het rapport wordt het ongevalsrisico van fietsroutes naar de voorgestelde nieuwe schoollocaties in Maastricht besproken en hoe dit risico kan worden verminderd.

Ontmoeting

Het creëren van mogelijkheden voor leerlingen van verschillende achtergronden om elkaar te ontmoeten en samen te leren. In het ARVO-rapport wordt ontmoeting als belangrijke doel gezien bij het opstellen van het IHP VO.

Ontsluiting

De toegankelijkheid van een gebied of locatie, bijvoorbeeld door wegen en openbaar vervoer. Het rapport analyseert de ontsluiting van verschillende schoollocaties in Maastricht en hoe dit de bereikbaarheid en aantrekkelijkheid van deze scholen beïnvloedt.

Ontwerpcriterium

Een richtlijn of voorwaarde die gebruikt wordt bij het ontwerpen van gebouwen, infrastructuur of systemen. Het rapport benoemt de verschillende ontwerpcriteria die door de Commissie ARVO zijn meegegeven aan LVO voor het opstellen van het nieuwe IHP VO.

Openbare school

Een school die door de overheid wordt gefinancierd en toegankelijk is voor alle leerlingen, ongeacht hun achtergrond. In het rapport wordt het verschil benoemd tussen openbare en bijzondere scholen.

Organische clustering

Het fenomeen waarbij scholen zich in een bepaald gebied concentreren vanwege natuurlijke factoren, zoals bevolkingsdichtheid en reisafstand. In het rapport wordt beschreven hoe de clustering van scholen in Maastricht-Oost organisch is ontstaan door de verschuiving van het economisch en demografisch zwaartepunt, inclusief de instroom van leerlingen uit het Heuvelland.

Ov-bereikbaarheid

De mate waarin een locatie bereikbaar is met het openbaar vervoer. Het rapport bespreekt de ov-bereikbaarheid van verschillende schoollocaties in Maastricht en hoe dit de aantrekkelijkheid van deze scholen beïnvloedt.

Participatie

De betrokkenheid van verschillende belanghebbenden, zoals ouders, leerlingen en docenten, bij besluitvormingsprocessen. Het rapport benadrukt het belang van participatie voor het creëren van draagvlak en het succes van herstructureringsplannen in het voortgezet onderwijs in Maastricht.

Pedagogisch klimaat

De sfeer en cultuur binnen een school die het leerproces beïnvloeden. Het rapport beschrijft hoe een positief pedagogisch klimaat bijdraagt aan betere leerprestaties en een hogere tevredenheid onder leerlingen en docenten.

Periferie

De termen *centrum* en *periferie* verwijzen in de geografische en stedelijke planning naar twee contrasterende gebieden binnen een stad of regio. Het *centrum* duidt op het kerngebied of het hart van een stad, vaak gekenmerkt door een hoge concentratie van economische activiteiten, onderwijsinstellingen, culturele faciliteiten en overheidsdiensten. De *periferie* verwijst daarentegen naar de gebieden die aan de rand of buiten het centrale deel van de stad liggen. Deze gebieden ervaren periferienadelen, zoals minder economische activiteit, lagere investeringen in infrastructuur en minder toegang tot hoogwaardige onderwijs- en gezondheidsdiensten.

Periferienadeel

Zie *Periferie*

Plaatsingsbeleid

De regels en criteria die bepalen hoe leerlingen aan scholen worden toegewezen. Het rapport bespreekt de voor- en nadelen van verschillende plaatsingsbeleidsopties, zoals loting en afstandscriteria, en hun impact op de toegankelijkheid en gelijkheid van het onderwijs.

Plaatsingsprocedure

De specifieke stappen en processen die worden gevolgd om leerlingen aan scholen toe te wijzen. In het rapport wordt de term plaatsingsprocedure benoemd, met aandacht voor de transparantie en eerlijkheid van het proces en hoe dit kan bijdragen of afbreuk kan doen aan de schoolkeuzevrijheid van ouders en leerlingen.

Praktijkgericht onderwijs

Onderwijs dat zich richt op praktische vaardigheden en beroepsgerichte trainingen. Praktijkgericht onderwijs vindt plaats binnen het reguliere onderwijs, bijvoorbeeld de *gemengde leerweg* binnen het vmbo. Het rapport beschrijft hoe praktijkgericht onderwijs in Maastricht wordt aangeboden en hoe het bijdraagt aan de voorbereiding van leerlingen op vervolgstudies.

Praktijkonderwijs

Een vorm van voortgezet onderwijs gericht op leerlingen die vooral praktisch leren en niet goed kunnen meekomen in theoretisch onderwijs. In het rapport wordt uitgelegd dat praktijkonderwijs kan worden gezien als een aparte schoolsoort. In Maastricht is het Terra Nigra College de enige vo-school die praktijkonderwijs aanbiedt.

Prestigegehalte

De mate van aanzien en status die aan een school wordt toegekend. In het rapport wordt besproken hoe het prestigegehalte van scholen in Maastricht kan variëren op basis van locatie, onderwijsaanbod en reputatie, en hoe dit invloed heeft op de schoolkeuze van ouders en leerlingen.

Primair onderwijs

Het basisonderwijs dat kinderen vanaf vier jaar tot ongeveer twaalf jaar volgen. Het rapport beschrijft de aansluiting van het primair onderwijs op het voortgezet onderwijs en de invloed daarvan op de leerlingstromen naar het voortgezet onderwijs.

Profiel

De verschillende vakkenpakketten waaruit leerlingen in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs kunnen kiezen. Het rapport behandelt de diverse profielen, zoals Natuur en Techniek (N&T) en Economie en Maatschappij (E&M). Zie ook *schoolprofiel* en *specialisatieprofiel*.

Profielkeuze

De keuze die leerlingen maken voor een specifiek vakkenpakket in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Het rapport toont aan hoe de profielkeuze invloed heeft op de verdeling van leerlingen over verschillende scholen en de beschikbaarheid van specifieke vakken.

Prognose

Een voorspelling van toekomstige trends en ontwikkelingen. Het rapport bevat prognoses voor leerlingaantallen in Maastricht tot 2044 en bespreekt hoe deze voorspellingen van invloed zijn op de planning en levensvatbaarheid van scholen.

Raadsinformatiebrief

Een brief van het gemeentebestuur aan de gemeenteraad waarin belangrijke informatie en beleidsvoorstellen worden uiteengezet. Het rapport verwijst naar verschillende raadsinformatiebrieven waarin de herstructureringsplannen voor het voortgezet onderwijs in Maastricht worden besproken.

Recuperatie

Het herstel of de terugwinning van middelen. In het rapport wordt recuperatie besproken in de context van een daling in het leerlingaantal. Als de randvoorwaarden weer op orde zijn kan een school herstellen van een periode waarin het leerlingaantal gedaald is.

Regionaal niveau

De schaal waarop ontwikkelingen en beleidsbeslissingen de bredere regio beïnvloeden. Het rapport benadrukt het belang van de regionale functie die de Maastrichtse vo-scholen hebben. Meer dan 30% van de leerlingen van deze scholen woont in het Heuvelland en niet in de stad zelf.

Regionaal perspectief

Een kijk op ontwikkelingen en vraagstukken vanuit het oogpunt van de gehele regio in plaats van alleen de lokale gemeenschap. Het rapport bespreekt het regionaal perspectief van de herstructurering van het voortgezet onderwijs in Maastricht, waarbij ook omliggende gebieden zoals het Heuvelland worden betrokken.

Regionale dynamiek

De interactie en veranderingen binnen een regio die van invloed zijn op de bevolkingssamenstelling, economie en infrastructuur. Het rapport benoemt de regionale dynamiek in de context van het voortgezet onderwijs in de stad Maastricht en de omliggende regio.

Regionale functie

De rol die een instelling of faciliteit speelt in de bredere regionale context. Het rapport bespreekt de regionale functie van de middelbare scholen in Maastricht, waarbij scholen niet alleen de lokale gemeenschap dienen, maar ook een belangrijke rol spelen voor omliggende gebieden zoals het Heuvelland.

Regulier onderwijs

Het standaard onderwijsprogramma dat wordt aangeboden aan het grootste deel van de leerlingpopulatie, zonder specifieke behoeften. Het rapport legt uit hoe regulier onderwijs wordt gefinancierd en georganiseerd, inclusief de uitdagingen en kansen die het biedt voor verschillende scholen.

Reguliere stroom

De reguliere route die leerlingen volgen binnen een middelbare school die ook een of meerdere specialisatieprofielen aanbiedt. In het rapport wordt benoemd dat leerlingen op het Porta Mosana College de opleiding havo of vwo volgen, zónder de keuze voor tweetalig onderwijs (tto).

Reisafstand

De afstand die leerlingen afleggen om naar school te gaan. Het rapport benadrukt dat de reisafstand tot de school een van de belangrijkste factoren is in de schoolkeuze van ouders en leerlingen en hoe deze factor de levensvatbaarheid van scholen beïnvloedt.

Risicoanalyse

Het proces van het identificeren en evalueren van potentiële risico's. Het rapport bevat een risicoanalyse voor de voorgestelde plaatsing van een brede school op de locatie Eenhoornsingel, waarbij factoren zoals leerlingaantallen en financiële haalbaarheid worden beoordeeld.

Ruimtelijke inrichting

De organisatie en planning van fysieke ruimte, zoals de locatie van gebouwen en infrastructuur. In het rapport wordt benoemd dat de ruimtelijke inrichting in Maastricht is veranderd door de verschuiving van het economisch en demografisch zwaartepunt van West naar Oost. Ook de plaatsing van onderwijslocaties in de ruimtelijke inrichting is daardoor veranderd.

Samenwerkingsverband

Een structurele samenwerking tussen verschillende onderwijsinstellingen of andere organisaties. In het rapport wordt juist het ontbreken van intensievere samenwerkingsverbanden tussen de vo-scholen in de stad aangegeven.

Scholengemeenschap

Een begrip dat door de invoering van de **Mammoetwet** is geïntroduceerd. Het betekent feitelijk dat er binnen één school meerdere **schoolsoorten** – vmbo, havo of vwo – worden aangeboden. Het Sint-Maartenscollege is dus een *scholengemeenschap*. VMBO Maastricht biedt enkel vmbo als schoolsoort aan en is dus geen *scholengemeenschap*.

Scholenkoepel

Een overkoepelende organisatie die meerdere scholen bestuurt en ondersteunt. Het rapport bespreekt de invloed van scholenkoepels zoals LVO (Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs) op het beleid en de werking van scholen in Maastricht.

Schoolcultuur

De waarden, normen en gewoonten die het gedrag en de interacties binnen een school bepalen. Het rapport benadrukt hoe een positieve schoolcultuur bijdraagt aan betere leerresultaten en een prettigere leeromgeving voor leerlingen.

Schoolidentiteit

De unieke kenmerken en het imago van een school, vaak bepaald door haar onderwijsconcept, tradities en prestaties. In het rapport wordt benoemd dat vo-scholen in Maastricht elk hun eigen identiteit hebben. Dit wordt gezien als een positieve voorwaarde bij de schoolkeuze door leerlingen en ouders, omdat er 'iets te kiezen valt'.

Schoolkenmerk

Specifieke eigenschappen en kenmerken die een school definiëren, zoals schooltype, denominatie of onderwijsaanbod. In het rapport worden schoolkenmerken geanalyseerd om de diversiteit en aantrekkelijkheid van verschillende scholen in Maastricht te onderbouwen.

Schoolkeuze

Het proces waarbij ouders en leerlingen een school selecteren op basis van verschillende criteria zoals locatie, profiel en reputatie. Het rapport onderzoekt de factoren die de schoolkeuze beïnvloeden en hoe deze keuzes bijdragen aan de verdeling van leerlingen over de scholen in Maastricht.

Schoolkeuzemotief

De specifieke redenen waarom ouders en leerlingen voor een bepaalde school kiezen of juist niet. In het rapport worden de belangrijkste schoolkeuzemotieven in Maastricht geformuleerd, zoals reisafstand, schoolprofiel en de aanwezigheid van vrienden.

Schoollocatie

Zie *onderwijslocatie*

Schoolomgeving

De directe omgeving en buurt waarin een school zich bevindt. In het rapport wordt de invloed van de schoolomgeving op de veiligheid, bereikbaarheid en aantrekkelijkheid van scholen in Maastricht besproken.

Schoolplan

Een document waarin de doelstellingen, strategieën en plannen van een school worden beschreven. Het rapport verwijst naar het schoolplan als een instrument voor schoolbesturen en de onderwijsinspectie om de kwaliteit en ontwikkeling van het onderwijs te definiëren en te meten.

Schoolprofiel

Een samenvatting van de belangrijkste kenmerken en prestaties van een school, zoals schooltype, denominatie, onderwijsaanbod en slagingspercentages. Het rapport benadrukt hoe een duidelijk schoolprofiel ouders en leerlingen helpt bij het maken van een bewuste schoolkeuze.

Schoolreputatie

De perceptie van de kwaliteit en prestaties van een school in de gemeenschap. In het rapport wordt besproken hoe schoolreputatie invloed heeft op de aantrekkelijkheid van een school en de keuzes die ouders en leerlingen maken.

Schoolsoort

De verschillende onderwijstypen en niveaus binnen het voortgezet onderwijs, zoals vmbo, havo en vwo. Het rapport onderzoekt de verdeling en diversiteit van schoolsoorten in Maastricht en hoe dit bijdraagt aan het onderwijsaanbod.

Schoolteam

De groep van docenten en ondersteunend personeel die werkzaam zijn binnen een school. Het rapport benadrukt het belang van een stabiel en kwalitatief hoogstaand schoolteam voor de onderwijskwaliteit en de reputatie van een school.

Schooltraditie

De gewoonten en gebruiken die zich in de loop der tijd in een school hebben ontwikkeld. Het rapport bespreekt hoe schooltradities een rol spelen in het creëren van een unieke identiteit en een gevoel van gemeenschap binnen de school.

Schooltype

De classificatie van bijvoorbeeld bijzonder onderwijs en openbaar onderwijs. Het rapport analyseert de verschillende schooltypen in Maastricht en hoe deze bijdragen aan een gevarieerd en compleet onderwijsaanbod.

Segregatie

De scheiding van leerlingen tussen verschillende scholen op basis van sociaaleconomische of etnische achtergrond. In het rapport wordt benoemd dat segregatie van leerlingen als een risico kan worden gezien. De overheid streeft naar meer gemengde leerlingpopulaties per school om gelijke kansen te bevorderen.

Slagingspercentage

Het percentage leerlingen van een vo-school dat slaagt voor hun eindexamen. Het rapport legt uit dat de onderwijsinspectie slagingspercentages gebruikt om de prestaties van scholen te vergelijken. Het slagingspercentage maakt onderdeel uit van het schoolprofiel.

Sociaal domein

Het *sociaal domein* omvat het geheel van inspanningen die de overheid verricht op het gebied van werk, participatie en zelfredzaamheid, zorg en jeugd, op basis van onder meer de Jeugdwet, de WMO (Wet maatschappelijke ondersteuning), de Participatiewet en de WIA (Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen). In het rapport wordt aangegeven dat de coalitie in de gemeenteraad van Maastricht de ambitie heeft om voor Buitenwijk West (Wijk 02) het sociaal domein te versterken, om de inwoners beter te kunnen ondersteunen.

Sociaal netwerk

De relaties en verbindingen tussen individuen binnen een gemeenschap. Het rapport toont aan dat het sociale netwerk een voorname rol speelt bij de schoolkeuze. Leerlingen kiezen vaak voor een school omdat vrienden of vriendinnen er ook heen gaan, of omdat ze al leerlingen kennen die er op school zitten.

Sociaaleconomische status

De positie van een individu of groep op basis van inkomen, opleidingsniveau en beroepsstatus. Het rapport analyseert de invloed van de sociaaleconomische status van wijken en buurten in Maastricht met betrekking tot de keuze voor onderwijslocaties.

Sociale veiligheid

Het gevoel van veiligheid dat mensen ervaren in hun sociale omgeving, zoals in een buurt of op school. Het rapport laat zien dat de sociale veiligheid in en om school een belangrijke rol speelt in de schoolkeuze door ouders en leerlingen. Daarnaast toont de literatuur aan dat sociale veiligheid een positieve invloed heeft op het welzijn en de leerprestaties van leerlingen.

Speciaal onderwijs

Het speciaal onderwijs is de benaming voor onderwijs aan kinderen die vanwege lichamelijke, zintuiglijke of verstandelijke beperkingen, leerproblemen, gedragsproblemen of leerstoornissen extra zorg op school nodig hebben. Leerlingen in de middelbare schoolleeftijd gaan naar het *speciaal voorgezet onderwijs* (SVO).

Specialisatieprofiel

Een specifiek aandachtsgebied waarin een school zich specialiseert, zoals wetenschap, kunst of tweetalig onderwijs. Het rapport beschrijft hoe specialisatieprofielen bijdragen aan de aantrekkelijkheid van scholen in Maastricht en de keuzes die ouders en leerlingen maken.

Spreiding

De verdeling van leerlingen over verschillende scholen in een gebied. In het rapport wordt besproken hoe de spreiding van leerlingen over de scholen in Maastricht beïnvloed wordt door factoren als woonlocatie en schoolkeuze.

Stadsschool

Een school die zich bevindt in een stedelijke omgeving en een diverse leerlingpopulatie heeft. In het rapport wordt benoemd dat het Sint-Maartenscollege als een stadsschool wordt beschouwd vanwege de centrale ligging en de diverse afkomst van de leerlingen.

Stadstraverse

Een belangrijke verkeersweg die door de stad loopt. In het rapport wordt de stadstraverse van de autosnelweg A2 in Maastricht genoemd als een cruciale infrastructuur die de bereikbaarheid van de stad in het verleden heeft verbeterd. De vroegere stadstraverse is nu de Willem-Alexandertunnel.

Stedelijk niveau

Het schaalniveau dat betrekking heeft op de gehele stad. Het rapport toont aan dat de planning van nieuwe huisvesting voor het voortgezet onderwijs in Maastricht niet enkel op stedelijk niveau moet worden bekeken, maar vooral op regionaal niveau.

Stedelijke verdeling

De geografische verdeling van voorzieningen en bevolkingsgroepen binnen een stad. Het rapport analyseert de stedelijke verdeling van vo-scholen in Maastricht en hoe deze verdeling invloed heeft op de levensvatbaarheid van scholen en de kwaliteit van het onderwijs.

Structureel effect

Een langdurig effect dat een blijvende impact heeft. Het rapport bespreekt de structurele effecten van leerlingaantallen op de levensvatbaarheid van scholen in Maastricht, met name de aanhoudende daling van leerlingaantallen in Maastricht-West.

Structurele factor

Een onderliggende oorzaak die een blijvend effect heeft op een situatie. Het rapport identificeert verschillende structurele factoren die de verdeling van leerlingaantallen in Maastricht beïnvloeden, zoals demografische verschuivingen en de geografische ligging van scholen.

Team

Zie *Schoolteam*

Technasium

Het Technasium is een onderwijsconcept binnen het voortgezet onderwijs dat zich richt op de integratie van techniek en bètavakken met andere vakken. Een school die Technasium aanbiedt heeft een specifiek curriculum en onderwijsaanpak, waarin technisch onderzoek en ontwerp centraal staan. In het rapport wordt het Technasium genoemd als een belangrijk specialisatieprofiel van het Sint-Maartenscollege, dat bijdraagt aan het onderwijsaanbod van de school en gehele regio.

Tevredenheid

De mate waarin leerlingen, ouders en personeel tevreden zijn met de school. Het rapport bespreekt de resultaten van tevredenheidsenquêtes onder leerlingen en personeel van het Sint-Maartenscollege en hoe deze tevredenheid onderdeel is van de algehele schoolkwaliteit.

Theoretisch onderwijs

Onderwijs dat zich voornamelijk richt op theoretische kennis en academische vaardigheden. In het rapport wordt besproken hoe het Sint-Maartenscollege theoretisch onderwijs aanbiedt als onderdeel van hun vmbo-tl programma. In Nederland zijn de schoolsoorten vmbo-tl, havo en vwo voornamelijk theoretisch geïntereerd.

Tijdelijk effect

Een kortdurende verandering die geen blijvende impact heeft. Het rapport bespreekt de tijdelijke effecten van bepaalde beleidsmaatregelen op leerlingaantallen en schoolprestaties, zoals de invoering van de domeinenstructuur of het masterplan.

Tl-leerling

Een leerling die de theoretische leerweg (tl) van het vmbo volgt. In het rapport wordt bekeken welke keuzemogelijkheden vmbo-tl-leerlingen hebben in het huidige en toekomstige onderwijsaanbod in Maastricht en de regio.

Totaalaanbod

Het complete spectrum van onderwijsvoorzieningen en mogelijkheden dat beschikbaar is in een specifiek gebied. Het rapport benadrukt het belang van een breed totaalaanbod in het voortgezet onderwijs in Maastricht om aan de onderwijsvraag en de diverse behoeften van leerlingen te voldoen.

Transitietraject

Het proces van verandering en aanpassing bij het overgaan van de ene situatie naar de andere. In het rapport wordt het transitietraject besproken voor de reorganisatie en de verplaatsing van vo-scholen en hoe dit zorgvuldig gepland moet worden om de impact op leerlingen, personeel en het onderwijs zelf te minimaliseren.

TTO

Zie *Tweetalig onderwijs*

Tweetalig onderwijs

In Nederland gaat het bij *tweetalig onderwijs* meestal om voortgezet onderwijs waar een gedeelte van de vakken niet in de moedertaal wordt gegeven, maar in het Engels. Sinds 2002 is het aantal vo-scholen dat tto aanbiedt in Nederland gestegen van 32 naar 130. Het rapport benoemt het Porta Mosana College als een voorbeeld van een school met tweetalig onderwijs als sterk specialisatieprofiel.

Vakgebied

Een specifiek gebied van kennis of studie, zoals wiskunde of geschiedenis. In het rapport wordt het belang van gespecialiseerde vakgebieden in het onderwijs benadrukt om de kwaliteit en diepgang van het curriculum te ontwikkelen.

Vakkenaanbod

De verzameling van alle vakken die door een school worden aangeboden. Het rapport analyseert hoe een breed en divers vakkenaanbod bijdraagt aan de aantrekkelijkheid en kwaliteit van scholen.

Vakkenpakket

Zie *Profielkeuze*

Vaklokaal

Een speciaal ingerichte ruimte voor het geven van specifieke vakken, zoals scheikunde, biologie of kunst. Het rapport beschrijft dat onderwijslocaties voor praktijkonderwijs of praktijkgericht onderwijs, over meer vaklokalen dienen te beschikken dan het algemeen vormend (avo) onderwijs, zoals vmbo-tl, havo en vwo.

Veiligheid

De mate waarin leerlingen zich veilig voelen op school en tijdens hun reis van en naar school. Het rapport bespreekt zowel de fysieke als sociale veiligheid rondom scholen in Maastricht en hoe dit de schoolkeuze van ouders en leerlingen beïnvloedt.

Veiligheidsperceptie

Hoe veilig mensen zich voelen in een bepaalde omgeving, wat niet per se overeenkomt met de feitelijke veiligheid. Het rapport toont aan dat de veiligheidsperceptie in buurten rondom onderwijslocaties in Maastricht een belangrijke rol spelen bij de keuze voor een school door ouders en leerlingen.

Verkeersveiligheid

De veiligheid van leerlingen op de weg naar school, vooral voor fietsers en voetgangers. Het rapport benadrukt de noodzaak van veilige fietspaden en oversteekplaatsen om het risico op ongelukken te verminderen.

Verloop

In het rapport wordt de frequentie bedoeld, waarin docenten of personeel de school verlaten. Een stabiel schoolteam zonder veel verloop vergroot de kans dat scholen in staat zijn om de onderwijskwaliteit om te zetten in een duurzame kwaliteitscultuur en schooltradities die op nieuwe generaties in het team overgedragen kunnen worden.

Vernederlandsing

Het proces waarbij Maastricht sinds het aanbreken van de Eerste Wereldoorlog genoodzaakt was om zich steeds meer op Nederland te richten, zowel economisch als cultureel. Het rapport beschrijft hoe dit proces bijdroeg aan de verandering van de stad en haar onderwijsstructuren.

Vervoerswijze

De manier waarop leerlingen van en naar school reizen, zoals fietsen, lopen, openbaar vervoer of auto. Het rapport laat zien hoe de vervoerswijze van invloed is op de schoolkeuze en de bereikbaarheid van schoollocaties in Maastricht.

Visieontwikkeling

Het proces van het ontwikkelen van een lange-termijn visie voor de toekomst. In het rapport wordt visieontwikkeling genoemd als een fase waarin de gebiedsontwikkelingen in Maastricht-West zich bevinden, zonder dat er sprake is van uitgewerkte of concrete plannen. Het rapport benadrukt meermaals dat er geen visieontwikkeling heeft plaatsgevonden met betrekking tot de locatiekeuzes binnen het IHP VO.

Vmbo-basis (vmbo-b)

De basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo, die zich richt op praktisch en beroepsgericht onderwijs. Het rapport bespreekt de rol en uitdagingen van het vmbo-basis in Maastricht en de noodzaak van voldoende leerlingen om deze leerweg levensvatbaar te houden.

Vmbo-basis/kader (vmbo-bk)

De gecombineerde leerweg voor basis- en kaderberoepsgerichte leerlingen in het vmbo. In het rapport wordt besproken hoe het vmbo-bk aangeboden wordt door verschillende scholen in Maastricht, zoals het Bernard Lievegoed College en VMBO Maastricht, en de voorkeur van ouders voor een brede school die deze leerweg aanbiedt.

Vmbo-gemengde leerweg (vmbo-gl)

De gemengde leerweg in het vmbo, waarin leerlingen zowel algemeen vormende als beroepsgerichte vakken volgen. Het rapport analyseert de beschikbaarheid en populariteit van de vmbo-gl leerweg in Maastricht.

Vmbo-kader (vmbo-k)

De kaderberoepsgerichte leerweg in het vmbo, waarbij leerlingen zowel theoretische als beroepsgerichte vakken volgen. In het rapport wordt de noodzaak van clustering van vmbo-k profielen op een centrale locatie besproken om kwalitatief hoogwaardig onderwijs te bieden.

Vmbo-onderwijs

Het *voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs* dat bestaat uit vier leerwegen: basis, kader, gemengd en theoretisch. Het rapport bespreekt de uitdagingen en kansen van het vmbo-onderwijs in Maastricht, inclusief de noodzaak van modernisering en imagoverbetering.

Vmbo-school

Een school die vmbo-onderwijs aanbiedt. Het rapport onderzoekt de rol van vmbo-onderwijs in Maastricht en de impact van locatie en faciliteiten op hun aantrekkelijkheid en prestaties. Zie ook *Categorale vmbo-school*

Vmbo-theoretische leerweg (vmbo-tl)

De theoretische leerweg in het vmbo, gericht op leerlingen die verder willen studeren in het mbo of door willen stromen naar de havo. Het rapport benoemt het vmbo-tl/mavo-onderwijs in Maastricht en de noodzaak om deze leerweg op meerdere locaties aan te bieden.

Vo-aanbod

Het totale aanbod van voortgezet onderwijs in een regio. Het rapport bespreekt hoe het vo-aanbod in Maastricht onevenwichtig geclusterd is en hoe dit de toegankelijkheid en diversiteit van het onderwijs beïnvloedt.

Vo-campus

Een geconcentreerd gebied waar meerdere scholen voor voortgezet onderwijs en relevante faciliteiten gevestigd zijn. Het rapport benoemt de eerdere elementen van het masterplan, waaronder een vo-campus aan de Groene Loper in Maastricht. Dit plan stuitte op veel weerstand onder ouders en onderwijspersoneel, vanwege de samenvoeging van duizenden leerlingen op één onderwijslocatie.

Voedingsgebied

Het geografische gebied waaruit een school haar leerlingen trekt. Het rapport analyseert de voedingsgebieden van de middelbare scholen in Maastricht en hoe deze invloed hebben op de leerlingaantallen en de levensvatbaarheid van scholen.

Vo-evenwicht

Het evenwicht in leerlingaantallen en onderwijsvoorzieningen tussen verschillende vo-scholen binnen de stad en de omliggende regio. Het rapport bespreekt hoe veranderingen in leerlingaantallen het vo-evenwicht in Maastricht beïnvloeden en de noodzaak om een 'natuurlijk' evenwicht te behouden voor een stabiel en toekomstbestendig onderwijssysteem.

Vo-landschap

De structuur en verdeling van voortgezet onderwijs scholen binnen een gebied. In het rapport wordt het vo-landschap van Maastricht geanalyseerd, waarbij wordt gekeken naar de clustering van scholen en de geografische spreiding over de stad.

Vo-locatie

Een locatie waar voortgezet onderwijs wordt georganiseerd, zijnde het onderwijsgebouw, inclusief de omringende terreinen die tot het perceel behoren. In het rapport worden verschillende vo-locaties geanalyseerd en geeft aan hoe de locatie van een school invloed heeft op de bereikbaarheid, leerlingaantallen en de algehele levensvatbaarheid van scholen in Maastricht.

Vo-niveau

Zie *Schoolsoort*

Vooronderzoek

Het voorbereidende onderzoek dat wordt uitgevoerd om de haalbaarheid en impact van een project te beoordelen. In het rapport wordt het belang van grondig vooronderzoek benadrukt bij het plannen van verplaatsingen en herstructureringen van scholen.

Voortgezet onderwijs

Onderwijs voor leerlingen van circa 12 tot 18 jaar, dat een logische ‘voortzetting’ dient te zijn van het basisonderwijs. Het rapport onderzoekt de staat en toekomst van het voortgezet onderwijs in Maastricht, met aanbevelingen voor verbetering en aanpassing aan demografische veranderingen.

Vrije schoolkeuze

Het recht van ouders en leerlingen om zelf een school te kiezen. Het rapport bespreekt hoe vrije schoolkeuze een belangrijk principe is in het Nederlandse onderwijssysteem en de mogelijke gevolgen van het beperken van deze keuzevrijheid door de invoering van plaatsingsprocedures, zoals plaatsing op basis van loting.

Vrijeschool

Een onderwijsmethode gebaseerd op de filosofie van Rudolf Steiner, die de nadruk legt op de holistische ontwikkeling van kinderen, inclusief hun fysieke, emotionele, intellectuele en spirituele groei. Het Bernard Lievegoed College, dat in het rapport wordt genoemd, hanteert een antroposofische benadering. Dit onderwijsconcept is binnen het voortgezet onderwijs uniek in Maastricht en trekt een specifieke groep ouders en leerlingen aan die waarde hechten aan deze vorm van onderwijs.

Vwo

Het *voorbereidend wetenschappelijk onderwijs* is erop gericht om leerlingen voor te bereiden op een universitaire opleiding. Het rapport analyseert het vwo-aanbod in Maastricht en de verdeling van vwo-leerlingen over de verschillende scholen in de stad.

Weglek

Het verlies van leerlingen aan scholen buiten de stad of buiten de regio. Het rapport bespreekt hoe het fenomeen van weglek de leerlingaantallen van scholen in Maastricht in het verleden in negatieve zin heeft beïnvloed.

Wijkontwikkeling

Het proces van verbetering en vernieuwing van woonwijken. Het rapport beschrijft de wijkontwikkeling in Buitenwijk West, die genoemd worden in het coalitieakkoord van de gemeenteraad in Maastricht.

Woningsegment

Verschillende categorieën van woningen, vaak ingedeeld op basis van prijs en kwaliteit. Het rapport benoemt het proces waarbij in Maastricht-West onderwijsgebouwen en onderwijspercelen op kansrijke en aantrekkelijke locaties in het verleden zijn afgestaan voor o.a. nieuwbouw in het hogere woningsegment.

Woongebied

Een gebied dat voornamelijk wordt gebruikt voor bewoning. Het rapport verwijst naar Buitenwijk West als een van de grootste wijken van Maastricht, die voornamelijk wordt gebruikt als woongebied.

Woonlocatie

De specifieke plaats waar iemand woont. In het rapport wordt de woonlocatie van leerlingen geanalyseerd om inzicht te krijgen in de demografische verdeling van de herkomst van leerlingen en de impact hiervan op de leerlingstromen van de verschillende scholen in Maastricht.

Zittenblijven

Het fenomeen waarbij een leerling een schooljaar overdoet. De formele term is *doubleren*. Het rapport legt uit dat het zittenblijvers-percentages van een school meetelt in de beoordeling door de onderwijsinspectie en onderdeel uitmaakt van het schoolprofiel.

12 INDEX

In deze index vindt u de belangrijkste woorden, begrippen en namen die worden gebruikt in dit onderzoeksrapport, met de verwijzing naar het paginanummer. Woorden die in deze index worden gevolgd door een asterisk (*) zijn begrippen die zijn opgenomen in de [Begrippenlijst](#) op pagina 88, waarin ze zijn voorzien van een verklarende tekst.

aanbeveling	66	bijzondere school*	44	demografische verschuiving*	25, 31
aanmeldingen*	58	blootstellingsrespons-effect*	50	denominatie*	35, 44
aantrekkingskracht	42	boerenschool*	25	dependance*	25
aanvullend onderzoek	60	Bonnefantencollege	26, 30, 37	deskundige	65
aanvullende bekostiging*	62	bovenbouw*	37	detailhandel	24
achterland*	23, 29	braindrain-effect*	59	dienstensector*	26
afscheiding	20	brede school*	14, 37, 41, 53, 55	digitaal leermiddel*	35
agglomeratie	56	breed onderwijsaanbod*	39, 62	diversificatie*	26, 48
agglomeratie-effect*	29	brugklasser*	58	diversiteit*	38
agglomeratiegroei*	29	Buitenwijk West*	47	doelstelling	54
agglomeratienadeel*	32, 56	burgerparticipatie*	53	domeinenplan*	39, 57
agglomeratievoordeel*	29	buurt	47	domeinenstructuur*	39
allocatie*	27, 60	campus*	31	Dominicanenklooster	25
allocatiemechanisme*	60	categorale vmbo-school*	37	draagvlak*	39, 53, 61, 66
allocatiesysteem*	61	centrale ligging*	38, 56	duurzaam	66
alternatieve locatie	66	centralisatie*	57	école centrale	25
Annadalterrein	51	centrum*	30, 56	école secondaire	25
annexatie*	22	centrum-periferieverhouding*	29	Economie	44
antroposofisch*	38	Céramique	24	Economie en Maatschappij	44
arbeiderswoningen	22	clustering*	30, 56	economisch zwaartepunt*	24
arbeidsmarkt	45	coalitieakkoord*	14, 48, 54	Educatieve Agenda	55
ARVO-rapport*	45, 53, 61	coalitiepartij*	54	Eenhoornsingel	42, 50, 65, 66
autonomie*	53	College van B en W	49, 55	Entre-Deux	25
autonoom	73	Commissie ARVO*	14	eurotop	24
avo-leerling*	62	communicatie	73	evenwicht*	40
basisbekostiging*	34, 62	concentratie*	29	examencijfer*	44
bassin	20	conclusie	65	expansie*	22, 29
bedevaartstad	20	concurrentie	34	feedback	65
begroting	62	constructief	53	fietspad*	50
bekostiging*	62	Cultuur en Maatschappij	44	fietsroute*	50
belanghebbende*	53, 65	CumLaude	74	fietsveiligheid	50
bereikbaarheid*	31, 50, 65	curriculum*	38	financieel gezond*	39, 65
Bernard Lievegoed College	30, 38	curriculumwijziging*	35	financieel risico*	58, 65
besluitvormer	53	daling	58	financieel verlies	65
besluitvorming	53, 66	dalton*	45	financiële afhankelijkheid*	37
bestuur	73	data-analyse	73	fluctuatie	40
betaalbaarheid	75	dataverzameling	73	forensenverkeer	24
bètavak*	38	demografie*	34, 57	fusie*	26
bevolkingsgroei	25	demografisch evenwicht*	42	fusieschool*	27
bevolkingskrimp	35	demografisch zwaartepunt*	42	fysieke grens*	23
bevolkingsamenstelling*	26	demografische analyse*	65	gebiedsgerichte aanpak	48

gebiedsontwikkeling*	48	instroom*	26	masterplan*	57
gebiedsuitbreiding	22	instroompunt*	26, 33	Mavo Biesland	49
geboortecijfer*	34	interregionaal*	21, 23	Mavo Carolus Borromeus	49
gegoede burgerij	22	investering	62	Mavo St. Marie	26
geïsoleerde school	62	Jeanne d'Arc College	30	mavo*	41, 42
Gelijke Kansen Alliantie*	14, 55	jenaplan*	45	mavo-afdeling	41, 42
Gemeente Maastricht	49, 55, 56, 61	Jeugdmonitor	74	meanderen	20
gemeenteraad*	54	jongensschool	25	mechanisatie	20
gemengde leerweg	62	juridisch advies	73	meertaligheid*	45
geografisch besef	20	kansengelijkheid*	55, 61	Mestreechs*	22
geografische afstand*	28	katholicisme	25	migratiepatroon*	34
geografische centrum*	29	keuzebeperking	61	mijnsluiting	26
geprofileerde school*	46	keuzegedrag*	75	ministerie	44, 62
gezonde school-norm*	41, 59	keuzemogelijkheid*	38, 41	Ministerie van OCW*	44
gouvernement	24	keuzevrijheid*	61, 65	misinvestering	62
grenssluiting	22	koppelkans	56	MMS	48
groei*	35, 43	krimp*	35, 43	modaal*	48
haalbaarheidsonderzoek*	15, 66	kwaliteitscultuur*	58	Montessori College	27, 30
handelsknooppunt	20	laaggeletterdheid*	55	montessori*	45
havo*	37, 41, 44	Landbouw en Groen	44	nabijheid*	55
havo-afdeling	41	leerjaar	37	Natuur en Gezondheid	44
havo-leerling	37	leerlingaantal*	15, 34, 57	Natuur en Techniek	44
Heer	30	leerlingallocatie*	60	natuurlijke grens*	20
Helmstraat	25	leerlingbegeleiding*	59	natuurlijke leerlingstroom*	61
Henric van Veldekecollege	25	leerlingbestand*	47	nederzetting	21
herinrichting*	15	leerlingenquête	83	nevenvestiging	62
herkomstgebied*	31	leerlingpopulatie*	58	noodlijdend	63
herontwikkeling*	48	leerlingprognose	43	Noorderbrug	29
herstructureringsplan*	14, 16, 43, 53	leerlingregulatie	60	objectief onderzoek	66
Heuvelland*	26, 32, 37	leerlingstroom	61	onafhankelijk onderzoek	66, 73
historisch besef	20	levensvatbaarheid*	15, 32, 56, 65	onderbouw*	37
historisch onderzoek	73	locatie*	28, 54	ondersteuning*	44
historische analyse*	65	locatieanalyse*	47	onderwijsaanbod*	15, 19, 25
holistisch*	45	locatiefactor*	56	onderwijsbehoefte*	25
hoofdvestiging	62	locatiekeuze*	47, 66	onderwijsbeleid*	35
huisvestingsplan*	57	locatieonderzoek	73	onderwijsconcept*	38, 45
identiteit*	45, 59	locatieverkenning*	15	onderwijsdemocratisering*	25
IHP VO*	14, 43, 53	lokale functie*	32	onderwijseconomisch*	53, 66
imago	48, 75	lokale gemeenschap	33	onderwijservaring	53
imperium	20	loting*	38, 60	onderwijsgebouw*	49
industriële revolutie	20	lumpsum*	34, 57	onderwijsgemeenschap*	28
industriestad	20, 22	lumpsumbudget*	41	onderwijsgelateerd*	53
infrastructuur*	23	lumpsumsysteem*	34	onderwijshervorming*	25
initiatief	73	LVO*	53, 55, 60, 61	onderwijshuisvesting*	35, 47
inlijven	20	Maastricht University	26	onderwijsinhoudelijk*	16, 54, 73
innovatie*	35	Maastricht-Oost	30	onderwijsinstelling*	25
Inspectie van het Onderwijs*	44, 59	Maastricht-West	30	onderwijskundig*	66
inspectierapport*	44	Mammoetwet*	26	onderwijskwaliteit* 19, 34, 58, 59, 65	
inspraak	53	managementteam	73	onderwijslandschap*	25
instandhouding	56	Markt	25	onderwijslocatie*	15

onderwijsmarkt*	45	raadsinformatiebrief*	15	stadsomwalling	21
onderwijspark*	31	rechtbank	51	stadsontwikkeling	25
onderwijsperceel*	49	recuperatie*	58	stadsschool*	38
onderwijsprestatie*	45	regionaal niveau*	66	stadstraverse*	24
onderwijsprofessional*	28, 53	regionaal perspectief*	56	stationsbuurt	21
onderwijsprogramma*	59	regionale dynamiek*	33	Statline	74
onderwijsstrategie*	58	regionale functie*	32, 66	Stedelijk Lyceum	48
onderwijsvoorziening*	47	regulier onderwijs*	44, 60	stedelijk niveau*	66
onderwijsvraag*	26	reguliere stroom*	45	Stedelijke Mavo	26
onderzoek	73	reguliere vo-school	62	Stedelijke Scholengemeenschap	26
onderzoek en ontwerp*	38	reisafstand*	32, 50, 56, 59	stedelijke verdeling*	20
onderzoeksrapport	73	Rijksuniversiteit Limburg	26	Stella Maris College	30, 39, 57
ongevalsrisico*	50	risico	65	stoomtramlijn	23
onrust	53	ruimte	47, 56	structureel effect*	57
ontevredenheid	65	ruimtelijke inrichting*	24	structurele factor*	57
ontmoeting*	61	RUL	26	stuurgroep	73
ontsluiting*	29	samenwerkingsverband*	31	team*	53
ontwerp criterium*	14, 75	schaalgrootte	75	Technasium*	38, 46, 59, 65
onzekerheid	57	Scholen op de Kaart	74	Techniek	44
openbaar vervoer	34, 50, 56	scholengemeenschap*	14, 54	tevredenheid*	44
openbare school*	44	scholenkoepel*	27	theoretisch onderwijs*	39
operationeel gezond	65	schoolcapaciteit	62	tijdelijk effect*	57
opheffing	53	schoolcultuur*	59	tl-leerling*	42
organische clustering*	32	schoolidentiteit*	45	toekomstzekerheid	53
Oud-Vroenhoven	26, 49	schoolinschrijving	34	totaalaanbod*	35
ov-bereikbaarheid*	51	schoolkenmerk*	44	traditie	58
parochiegedachte	48	schoolkeuze*	50, 59	transitietraject*	26, 42
participatie*	53, 66	schoolkeuzemotief*	32	transparantie	66
pedagogisch klimaat*	59	schoollocatie*	47	transportmiddel	34
Percée	21	schoolomgeving*	39	tto*	37, 45
periferie*	30, 56	schoolplan*	44	tweedeling	55
periferienadeel*	32	schoolprofiel*	37, 44, 59	tweetalig onderwijs*	37, 45, 59, 65
personeel	50	schoolreputatie*	28, 34	uitloten	38
personeelsenquête	73, 85	schoolsoort*	37	UM	26
perspectief	20	schoolteam*	53, 58, 73	United World College	30
plaatsingsbeleid*	38	schooltraditie*	58	Universiteit Maastricht	26, 29
plaatsingsprocedure*	38, 60	schooltype*	44	vakgebied*	45
Porta Mosana College	30, 37	segregatie*	61	vakkenaanbod*	58
praktijkgericht onderwijs*	39	Sint-Maartenscollege	30, 38, 46, 65	vakkenpakket*	44
praktijkonderwijs*	44	slagingspercentage*	34, 44	vaklokaal*	39
praktijkruimte	75	sociaal domein*	48	veiligheid*	50, 59, 65
prestigegehalte*	28	sociaal netwerk*	59	veiligheidsperceptie*	49, 50, 56
primair onderwijs*	56	sociaal-economische status*	35	Veldeke College	49
profiel*	35, 44	sociale veiligheid*	50	Verdrag van Londen	20
profielkeuze*	44	Somtoday	74	Verdrag van Maastricht	24
profilering	59	speciaal onderwijs*	44	verkeersveiligheid*	56
prognose*	43	specialisatieprofiel*	37, 44, 45, 59, 65	verloop*	58
projectgroep	73	sportfaciliteit	47, 56	vernederlandsing*	22
projectorganisatie	73	spreiding*	35	vertrouwen	53, 66
Pronexus	43	stadsdeel	48	vervoerswijze*	50

vesting	20, 21	voedingsgebied*	31, 56	wijkgebonden	35
vestingstad	21, 22	vo-evenwicht*	15, 53	wijkgroen	48
vestingwal	21	vo-landschap*	26, 30, 32	wijkontwikkeling*	48
vestingwerken	21	vo-locatie*	47, 49	Wittevrouwenklooster	21
Villapark	25	vo-niveau*	34	Wittevrouwenveld	21
visieontwikkeling*	48	vooronderzoek*	15, 59	woningaanbod	48
vmbo	39	voortgezet onderwijs*	25	woningbouw	29
VMBO Maastricht	27, 30, 39	voorziening	47	woningnood	48
vmbo-b*	37	voorzieningenniveau	54	woningsegment*	49
vmbo-basis*	41	vrije schoolkeuze*	61	woonbuurt	48
vmbo-bk*	37	vrijeschool*	38, 42, 45	woongebied*	47
vmbo-gl*	39	Vrijthof	25	woonlocatie*	37, 41
vmbo-k*	37	vwo*	37, 41, 44	woonwijk	48
vmbo-kader*	41	vwo-afdeling	41	Wyck	21
vmbo-leerling	37	vwo-leerling	37	Wyckerpoort	25
vmbo-onderwijs*	39	wal	21	zelfsturend	73
vmbo-school*	39	weerstand	61, 65	zevenjaarsgrafiek	40
vmbo-tl*	38, 41, 44	weglek*	57	zittenblijven*	44
vo	zie voortgezet onderwijs	werkgelegenheid	58	Zorg en Welzijn	44
vo-aanbod*	15	wergroep	73		
vo-campus*	57	wijk	47		

Dit onderzoeksrapport is geïnitieerd door de *Projectgroep Sint-Maartenscollege* om de gevolgen van de voorgestelde verhuizing van de school naar de locatie Eenhoornsingel in Maastricht-West in kaart te brengen. Deze verhuizing is onderdeel van het bredere *Integraal Huisvestingsplan Voorgezet Onderwijs* (IHP VO). Het onderzoek richt zich op de impact van deze verplaatsing op de onderwijskwaliteit, leerlingaantallen, levensvatbaarheid en de regionale verdeling van vo-scholen.

Het rapport laat onder andere zien dat de geografische veranderingen in Maastricht hebben geleid tot een verschuiving van het economisch en demografisch zwaartepunt van de westzijde naar de oostzijde van de Maas. Dit heeft geresulteerd in een ongelijke spreiding van middelbare scholen over de stad, waarbij de Eenhoornsingel als enige vo-locatie in Maastricht-West in de periferie is komen te liggen ten opzichte van de andere vo-locaties in Maastricht-Oost. De instandhouding van de locatie Eenhoornsingel brengt aanzienlijke risico's met zich mee voor de onderwijskwaliteit en levensvatbaarheid van een brede vo-school op deze locatie.

Het onderzoek benadrukt dat het essentieel is om de besluitvorming rondom het gehele IHP VO – en de instandhouding van de vo-locatie Eenhoornsingel in het bijzonder – te baseren op onderwijsgerelateerd onderzoek en relevante stakeholders te betrekken in het proces. De bevindingen die in dit rapport zijn beschreven kunnen waardevolle inzichten bieden om te komen tot een verantwoord besluitvormingsproces over de ontwikkeling van een toekomstbestendige onderwijsinfrastructuur in Maastricht.

© 2024 Projectgroep Sint-Maartenscollege. Alle rechten voorbehouden. Dit rapport mag niet worden gereproduceerd, verspreid of overgedragen in welke vorm dan ook, of op welke manier dan ook, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de Projectgroep SMC, dan wel de auteurs. Het gebruik van dit rapport is uitsluitend toegestaan voor educatieve en informatieve doeleinden. Voor elk ander gebruik is schriftelijke toestemming van de projectgroep vereist.

